Serie nouă
IULIE 2022
7
(CCLII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

- ✓Alegeri la U.C.M.R.
- ✓Bucharest Opera Festival
- ✓Festivalul „Timişoara Muzicală"
- ✓Festivalul internațional „George Grigoriu", Brăila
- ✓Galele Savoy
- ✓Fuego pop-simfonic

În imagine:
Aurelian TEMIŞAN

Premiile noastre revin!

În miez de iulie ″Actualitatea muzicală″ a decernat Premiile sale de excelență. Această recunoaştere a valorilor din partea breslei muzicale face ca Premiile să aibă un prestigiu deosebit, mai ales că de-a lungul anilor (începând din 1991) au fost acordate celor mai relevante personalități din țară şi din străinătate, deopotrivă compozitori şi interpreți, muzicologi şi manageri.

De data aceasta Premiile sunt mai numeroase decât de obicei, pentru că marchează şi recompensează şi performanțele nu doar din anul precedent (aşa cum am procedat întotdeauna), ci pe cele din 2019, 2020 şi 2021, pentru care (din cauza pandemiei) nu au mai fost organizate ceremoniile de decernare.

Partener principal al evenimentului a fost Opera Națională Bucureşti, care a găzduit Gala în splendida ambianță a Foyerului Galben.

- *Premiul de excelență*
  – dirijorul **Christian Badea**
- *Premiul pentru debut componistic*
  – **Andrei Petrache**
- *Premiul pentru dirijat*
  – **Daniel Jinga**
- *Premiul ″Valori ale tinerei generații″*
  – soprana **Daniela Bucşan**
- *Premiul pentru creație*
  – compozitorul **Mircea Drăgan**
- *Premiul pentru Performanță vocală*
  – **Monica Anghel**
- *Premiul ″Vedete″*
  – **Aurelian Temişan**
- *“Campionul şlagărelor pentru copii”*
  – compozitorul **Mihai Alexandru**
- *Premiul „Maeştri din diaspora”*
  – compozitorul **Eugen Doga**

- *Premiul de popularitate*
  – **Loredana Groza**
- *Premiul muzicii folk*
  – **Mircea Vintilă**
- *Premiul pentru management cultural*
  – **Vasile Muraru**, manager Teatrul ″Tănase″
- *″O viață dedicată muzicii uşoare româneşti″*
  – **Horia Moculescu**

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Alegeri la U.C.M.R. 2-5
Pe scena Operei bucureştene 6-11
Pe scena Ateneului 12-17
Festivalul de orgă „Cantus Ecclesiae” 19
Festivaluri timişorene 21-23
Electrecord - 90 de ani 28
Cucuteni Jazz Fest 29-30
Festivalul “George Grigoriu” 31-35
Galele Savoy – V 38-41
Festivalul “Ion Dichiseanu” 46-47

Alegeri la U.C.M.R.

Noii coordonatorii ai birourilor din cadrul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România despre proiectele şi prioritățile secțiilor pe care le vor conduce

Aşa cum ați putut citi în numărul anterior, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi-a înnoit echipa de conducere. I-am întrebat pe conducătorii secțiilor, Irinel Anghel pentru Muzică instrumentală şi multimedia, Diana Vodă-Dembinski pentru Muzică vocală, Olguța Lupu pentru Muzicologie şi Critică muzicală şi George Natsis pentru Muzică de jazz/pop, dar şi pe unul dintre noii vice-preşedinți, Cristian Bence-Muk (organizația teritorială Cluj-Napoca), dacă se gândesc să aducă schimbări/ înnoiri în modul de funcționare şi care sunt câteva dintre proiectele şi prioritățile secțiilor pe care le coordonează.

Irinel ANGHEL

Ne aflăm la începutul unui nou capitol din istoria Uniunii. Sunt aşteptate acțiuni, idei care dau un nou sens

Irinel Anghel

existenței acestei instituții din partea noii conduceri şi chiar din partea secției de Muzică instrumentală şi multimedia, care, deşi are cel mai mare număr de membri, nu este o parte separată, independentă, cu autonomie financiară. Ea face parte dintr-un întreg de care noua echipă de conducere se preocupă, prin nişte inițiative de care vor beneficia toți membrii Uniunii. Şi aici aş menționa: investiții în digitalizare, de la o comunicare mai eficientă, pornind cu realizarea unui nou site cu multiple funcții, până la construirea în timp a unei arhive de partituri, cărți, înregistrări vizibile, lesne de găsit şi de accesat. Apoi, intrarea sau în unele cazuri reintrarea muzicii româneşti într-o circulație internațională, prin intermediul unor rețele profesionale sau prin contacte directe, stimularea creației prin propuneri de proiecte sau noi formate de proiecte adaptate actualității, cât mai atractive. Ne gândim şi la consolidarea unor parteneriate sau încheierea unora noi, cu instituții de spectacole publice ori private sau ONG-uri interesate de promovarea muzicii româneşti. De asemenea, un obiectiv important este întinerirea Uniunii prin contacte cu studenții.

S-a aruncat de curând la masa ideilor o propunere care mie îmi place foarte mult, aceea a organizării unei şcoli de vară a Uniunii Compozitorilor, în care să aibă loc întâlniri între studenți, potențial aspiranți la calitatea de membri ai Uniunii cu diferiți compozitori membri. Şi nu în ultimul rând, imaginarea unor programe, contexte, experiențe care să ne reapropie, să ne ofere posibilitatea unei mai bune cunoaşteri şi a schimbului de idei ori provocării ideilor într-un climat prietenos. Vor continua desigur sesiunile achizițiilor de lucrări, cele două Festivaluri – Săptămâna Internațională a Muzicii Noi şi Meridian, respectiv acele structuri stabile şi funcționale pe care Adrian Iorgulescu şi echipa sa de conducere ni le-au lăsat în grilă. În acelaşi timp, sunt de încurajat ideile şi inițiativele venite din rândul membrilor, mai ales dacă acestea sosesc dublate de dorința şi capacitatea de implicare organizatorică.

Aşa cum spuneam, suntem la început, suntem la prima pagină a noului capitol, aştept să văd ce alte direcții ni se mai arată pe parcurs. Acceptăm provocarea de a găsi soluții eficiente pentru concretizarea ideilor, pentru că dorința de a lucra pentru comunitatea compozitorilor şi muzicologilor e reală, e sinceră, şi asta ajută mereu. E o forță care poate deschide uşi nebănuite. Ştiu că sunt o idealistă, e adevărat, dar pot fi şi foarte practică. Şi sper că această combinație să le fie utilă colegilor mei.

Diana VODĂ-DEMBINSKI

Întrucât alegerea mea în această funcție a fost o mare surpriză pentru mine, mărturisesc că nu m-am gândit, cel puțin deocamdată, la schimbări. Sunt de peste 10 ani

Diana Vodă-Dembinski

foto: Mihai Cosma

membră a biroului de Muzică vocală, care a funcționat exemplar, excepțional, sub conducerea domnului profesor

Dan Buciu. Dumnealui a instituit o atmosferă colegială profesionistă în cadrul acestei comisii. Mare parte din membrii Biroului au rămas aceiaşi, aşa că până una alta încerc să continui această ambianță, acest profesionalism care este deja instaurat şi cam aceasta sunt planurile pe termen scurt.

Pe termen mediu şi mai lung, în funcție de cum vor evolua lucrurile în plan social, cultural, în funcție de ideile pe care le vor avea şi ceilalți colegi şi domnul Preşedinte al Uniunii, sigur că vom mai vedea ce se întâmplă. Deocamdată însă nu urmăresc o schimbare.

Prioritatea ar fi întinerirea secției, de fapt o prioritate a Uniunii, dar cu precădere a acestei secții, şi sunt foarte bucuroasă să văd că deja pentru şedințele din toamnă vom analiza cererile de primire în Uniune a trei noi membri, lucru care, repet, mă bucură foarte mult, mă face să fiu foarte optimistă.

Iar în privința altor proiecte, sigur că sunt mai multe idei. Aş vrea să se reia, dacă va fi posibil, o formă de competiție pentru tineri compozitori pentru muzică corală, de exemplu. Au existat la finalul anilor '90 asemenea concursuri (organizate şi cu sprijinul Asociației Naționale Corale) care au avut succes – mă refer aici la compozitori care au fost astfel promovați; sau la alții, care, neştiind până atunci că iubesc atât de mult să scrie muzică vocală, iată că au găsit un prilej şi un motor care să-i determine. (Declarații preluate de **Andreea Kiseleff**)

Olguța LUPU

Sunt foarte onorată de calitatea de coordonator al secției de Muzicologie, în care activează numeroşi

Olguța Lupu

foto: Mihai Cosma

muzicieni de prestigiu. În acelaşi timp, sunt conştientă că este o mare responsabilitate.

Având în vedere că în cadrul secției au existat inițiative şi proiecte remarcabile în ultima perioadă, consider că e bine să continuăm şi să dezvoltăm anumite idei. De pildă, îmi doresc să continuăm demersul de modernizare a muzicologiei româneşti. Multă vreme, ideologiile care au marcat spațiul românesc pe parcursul secolului trecut şi-au pus puternic amprenta şi asupra discursului muzicologic. Sigur, a fost o consecință inerentă a vremurilor pe care le-am trăit. Dar cred că în prezent avem nevoie de o perspectivă proaspătă, de o reevaluare, care să ofere mai ales tinerilor busola necesară pentru a se putea orienta în cunoştință de cauză în noianul de surse bibliografice, pentru a putea selecta şi contextualiza. Acest suflu nou s-a concretizat deja în realizări substanțiale, cum sunt cele două volume intitulate *Noi istorii ale muzicilor româneşti,* publicate în 2020 de către Editura Muzicală, cu prilejul marcării unui centenar de la înființarea Societății Compozitorilor Români. Ampla lucrare, care a devenit posibilă grație eforturilor celor doi coordonatori, Valentina Sandu-Dediu şi Nicolae Gheorghiță, şi la a cărei realizare au contribuit nu mai puțin de 14 distinşi muzicologi şi compozitori, aparținând mai multor generații, se constituie într-un reper important pentru proiectele viitoare ale membrilor secției.

La fel de important mi se pare efortul de internaționalizare, care e în strânsă legătură cu cel de modernizare şi care presupune consultarea extinsă a literaturii muzicologice internaționale şi integrarea acesteia în lucrările elaborate de muzicologii români, prezența constantă a cercetătorilor noştri la simpozioane şi conferințe de prestigiu organizate în străinătate, organizarea unor manifestări de înalt nivel, la care să fie invitați muzicologi reputați. În acest sens, există deja mai multe exemple de bune practici, cum ar fi Conferința muzicologică internațională "Musical and Cultural Osmoses in the Balkans", organizată în 2019 de Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, în colaborare cu Asociația Regională pentru Studierea Muzicii din Balcani, a International Musicological Society (IMS – RASMB), sau numeroasele conferințe, multe dintre ele susținute online (iată, una dintre părțile bune ale pandemiei), organizate de universitățile de muzică/artă din țară sau de Colegiul Noua Europă/New Europe College, la care au fost invitați muzicologi de notorietate din străinătate. Modernizarea site-ului Uniunii, interfața dintre noi şi lume, va face cu siguranță parte din demersul de promovare la nivel internațional a muzicii româneşti.

Am fost foarte bucuroasă să constat că cei opt membri ai biroului secției au preocupări muzicologice diverse, ce acoperă toate zonele acestui domeniu – de la muzicologia sistematică la cea istorică, de la etnomuzicologie la muzicologie bizantină –, ceea ce asigură pluralitatea şi consistența punctelor de vedere asupra fenomenului muzical. Sunt convinsă că vom alcătui o echipă foarte bună. Sper că vom reuşi să creăm un cadru cât mai stimulativ, în care dialogul între generații să aibă loc firesc, iar tinerii muzicologi, viitorii membri ai secției, să se simtă încurajați şi sprijiniți, inclusiv prin cooptarea în cadrul unor proiecte şi echipe de cercetare.

George NATSIS

Alegerile s-au încheiat... ce urmează?

Dacă ar fi să descriu într-un singur cuvânt alegerile care au avut loc în cadrul conducerii U.C.M.R., acest cuvânt ar fi... schimbare.

Faptul ca sunt singurul coordonator de secție care a "supraviețuit" acestei schimbări înseamnă pentru mine un privilegiu deosebit şi în acelaşi timp o provocare.

Privilegiul constă în faptul că în ultimii 12 ani am acumulat multă experiență în cadrul vechiului Birou Executiv şi pentru aceasta sunt profund recunoscător fostului Preşedinte al U.C.M.R. în persoana maestrului Adrian Iorgulescu şi fostului Vice-preşedinte în persoana maestrului Ulpiu Vlad, doi oameni de la care am avut mult de învățat.

Provocarea consta în faptul că în noul mandat voi lucra alături de muzicieni tineri, dar experimentați, alături de noul Preşedinte, maestrul Dan Dediu, un muzician deosebit şi un foarte bun manager. Am convingerea că noul Birou Executiv va funcționa foarte eficient.

George Natsis

foto: Mihai Cosma

Obiectivele mele în calitate de coordonator de secție nu s-au schimbat. Două dintre ele mi se par foarte importante: stimularea creației jazz/ pop româneşti şi întinerirea secției prin atragerea de tineri muzicieni talentați.

În încheiere doresc să urez mult succes noului Birou Executiv în mandatul care ne stă înainte. (Declarație preluată de **Octavian URSULESCU**)

Cristian BENCE-MUK
(organizația teritorială Cluj-Napoca)

Norela-Liviana Costea: *Recent ați fost votat în funcția de vicepreşedinte al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România – desfăşurându-vă activitatea în cadrul organizației teritoriale Cluj-Napoca. Ce semnifică această numire pentru dumneavoastră şi care sunt planurile pe care le aveți pentru dezvoltarea filialei pe care o conduceți?*

Cristian Bence-Muk: Propunerea şi ulterior votarea mea ca vicepreşedinte al U.C.M.R. din partea filialei Cluj a fost o reală surpriză. Această funcție întrece orice aşteptare trecută sau prezentă, reprezintă o foarte mare onoare, dar este şi motiv de uşoară îngrijorare pentru mine, din dorința de a răspunde afirmativ încrederii extraordinare acordate de domnul preşedinte Dan Dediu, dar şi sprijinului constant acordat în decursul vremii de către maestrul Cornel Țăranu, vicepreşedintele U.C.M.R. pentru o foarte lungă şi rodnică perioadă.

În ce priveşte planurile de viitor, voi încerca să utilizez, în folosul filialei Cluj, dar şi al întregii Uniuni, toată experiența acumulată în coordonarea celor două proiecte culturale de promovare a muzicii contemporane finanțate de către C.N.C.S.-U.E.F.I.S.C.D.I. în perioada 2006-2007 (*Investiții analitice şi creatoare în genurile balet şi simfonie de cameră din creația națională şi universală contemporane*) şi 2010-2013 (*Impactul artistico-social al creației muzicale contemporane în secolul al XXI-lea prin prisma relației creator-interpret-public consumator*), sau în implementarea proiectului finanțat de Primăria Cluj-Napoca pentru organizarea secțiunii de Compoziție Corală a Concursului internațional „Gh. Dima” (2020, în plină pandemie), precum şi experiența managerială din cadrul Academiei de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca (director de departament – 2015-2021 şi decan al Facultății Teoretice din octombrie 2021). După cum spunea şi domnul preşedinte Dan Dediu, menirea mandatului nostru este aceea de a aduce şi consolida uniunea noastră de creație în secolul XXI, în context național şi, mai ales, internațional.

N.L.C.: *Cum arată traiectoria dumneavoastră muzicală, de la începuturi şi până în prezent?*

C.B-M.: Am început studiul viorii la vârsta de şase ani, în Deva, la Liceul de Muzică „Sigismund Toduță”, mai întâi cu prof. Georgeta Nickel şi ulterior cu prof. Viorel Soltan. Fiind încă elev (clasele a X-a – a XII-a), am început studiul compoziției cu dl. prof. univ. dr. Valentin Timaru, pregătirea cu domnia sa contând, de asemenea, substanțial în câştigarea a două olimpiade naționale (în clasele a XI-a şi a XII-a). Până în anul 2002 am studiat Compoziția muzicală clasică la Academia de Muzică din Cluj-Napoca, la clasa prof. univ. dr. Hans Peter Türk – o şansă formidabilă, unică, de a cunoaşte şi lucra cu un muzician şi compozitor extrem de rafinat, un profesor genial şi un om extraordinar. În perioada 2002-2005 am urmat studiile doctorale sub coordonarea d-lui acad. prof. univ. dr. Cornel Țăranu, de la care nu contenesc să învăț despre muzica nouă, în general, dar şi despre pasiunea de a fi muzician, despre dedicare şi deschidere continuă spre tot ceea ce se întâmplă în plan cultural. Tot din 2002 am început şi cariera didactică, mai întâi ca preparator, apoi asistent, lector şi conferențiar (din 2015 până în prezent) la disciplina Forme şi analize muzicale (dar şi Armonie, Aranjament vocal-instrumental, Educație interculturală şi, mai recent, Compoziție muzicală). Din 2015 s-au adăugat şi atribuțiile administrative deja amintite, îmbinate constant cu pasiunea continuă pentru compoziție şi pentru promovarea fenomenului muzical contemporan, în plan național şi internațional.

N.L.C.: *Ce figuri de muzicieni v-au fost modele în copilărie? Dar acum?*

C.B-M.: Ca elev, înşişi profesorii mei au reprezentat primele modele de muzicieni, iar ca student, pe măsură ce orizonturile mele se lărgeau, am adoptat noi şi noi modele de oameni şi profesionişti extraordinari, de la monştri sacri ai secolului XX, cum ar fi Béla Bartók, Olivier Messiaen, Witold Lutosławski, György Ligeti şi alții până la prestigioşi compozitori români (Sigismund Toduță, Anatol Vieru, Aurel Stroe, Cornel Țăranu, Dan Dediu, Doina Rotaru). Ulterior am descoperit cu mare bucurie muzicile lui György Kurtág, Thomas Adès, Toshio Hosokawa, Bruno Mantovani sau Ivan Fedele (în cazul ultimilor doi am putut aprecia altitudinea personalităților lor şi prin prisma stabilirii unor relații personale) şi lista ar putea continua.

N.L.C.: *Se regăsesc influențe ale acestora în compozițiile de şcoală sau poate, chiar în cele de maturitate?*

C.B-M.: Limbajul modal cromatic de colorit bartókian, dar şi aleatorismul controlat, reprezentativ pentru W. Lutosławski, mi-au marcat cu siguranţă creaţiile de tinereţe şi nu numai, însă fiecare lucrare care mă impresionează, aparţinând compozitorilor enumeraţi anterior (şi nu numai) reprezintă un prilej de creştere, de acumulare, de reflecţie şi de continuă învăţare şi îmbogăţire.

N.L.C.: *Dacă operele compuse până acum s-ar aduna sub „umbrela" unui citat sau concept, care ar fi acela?*

C.B-M.: Pe când eram încă elev şi aveam primele încercări componistice, mama mi-a spus următorul lucru: „să nu-ţi fie ruşine niciodată de ceea ce semnezi în calitate de compozitor". Prin urmare, aş putea spune că acesta a fost crezul şi strădania mea până în prezent, de a da şanse egale fiecărei piese pe care o scriu şi de a investi la fel de mult interes, preocupare şi dăruire, indiferent dacă a fost vorba de o piesă pentru un cor de amatori sau de o amplă lucrare simfonică sau vocal-simfonică, indiferent dacă a fost vorba de realizarea unor orchestraţii vocal-simfonice ale unor colinde folclorice româneşti sau dacă onoram comenzi ale unor importante festivaluri de muzică contemporană naţionale sau ansambluri specializate din străinătate. Sigur, aproximativ acelaşi lucru l-a spus şi Dinu Lipatti când îndemna „Ne vous servez pas de la musique, servez-la" („nu vă serviţi de muzică, serviţi-o", trad.n.), însă în copilărie nu cunoşteam acest motto extraordinar, aşa că eu doar am încercat să o ascult pe mama.

Cristian Bence-Muk

foto: Gigi Mellinte

N.L.C.: *Care credeţi că este menirea generaţiei actuale de muzicieni în raport cu generaţia trecută? Cum putem valorifica experienţa acesteia în folosul societăţii contemporane?*

C.B-M.: Când vorbiţi de generaţia anterioară de muzicieni, eu mă gândesc la profesorii mei, formaţi în şcoala clujeană, de *maestrul* Sigismund Toduţă (unicul beneficiar al acestui apelativ absolut la Cluj), primul doctor în muzică şi ulterior coordonator de doctorate din România. Astfel, mă gândesc la domnii profesori Ede Terényi, Cornel Ţăranu, Valentin Timaru, Hans Peter Türk, Dan Voiculescu (care ulterior şi-a continuat activitatea la Bucureşti) şi alţi compozitori şi muzicologi remarcabili, autori ai unor tratate de referinţă în domeniul armoniei, polifoniei, stilisticii şi al formelor muzicale, dar şi pedagogi extrem de înzestraţi şi dedicaţi. La nivel naţional, acestora li se adaugă figurile proeminente ale lui Anatol Vieru, Ştefan Niculescu, Tiberiu Olah, Aurel Stroe etc., deopotrivă compozitori de geniu, muzicologi de marcă şi profesori emblematici. Ne putem gândi că activitatea lor a fost limitată şi nu a putut fi împlinită la potenţial maxim din cauza regimului comunist, însă s-ar putea ca tocmai acele restricţii şi limitări specifice perioadei în care au activat o importantă perioadă de timp să fi potenţat şi mai mult preocuparea şi refugiul lor în muzică, la un nivel greu de imaginat (darămite de egalat) astăzi.

Prin urmare, pentru a răspunde la întrebarea dvs., cred că generaţia actuală, dincolo de promovarea muzicii timpului nostru, are obligaţia de a menţine în atenţia publicului şi a instituţiilor organizatoare de spectacole muzica acestor personalităţi autohtone covârşitoare, iar pe de altă parte, să păstreze exemplul lor de activitate asiduă şi, în goana contemporană, sufocată deseori de impuneri birocratice excesive şi fără conţinut, să nu sacrifice câtuşi de puţin din standardele extrem de înalte trasate de aceştia în edificiul durabil al creaţiei, muzicologiei şi al educaţiei muzicale româneşti autentice.

N.L.C.: *Dar care credeţi că este menirea generaţiei actuale de muzicieni în raport cu generaţia viitoare? Ce responsabilităţi avem faţă de cei ce ne vor urma?*

C.B-M.: În ce mă priveşte, cred că generaţia noastră are datoria de a reapropia muzica cultă contemporană de publicul meloman, de a reface acele punţi surpate începând cu „revoluţia" necesară a lui Arnold Schönberg (care, deşi şi-a asumat rolul istoric, a tânjit toată viaţa după aprecierea unui public care să-i fredoneze muzica la fel ca pe cea a lui Ceaikovski), în căutarea unor noi limbaje şi mijloace de expresie sonoră. După un veac de evoluţie cvasi-solitară, dar concretizat în descoperiri şi cuceriri epocale în domeniile mai sus menţionate, cred că ar trebui să revalorizăm afirmaţia lui George Enescu potrivit căreia „muzica porneşte de la inimă şi se adresează inimilor"; care-va-să-zică muzica este, de fapt, pentru oameni şi nu trebuie să rămână izolată într-un „turn de fildeş" al câtorva iniţiaţi, ci trebuie să deschidă o uşă (şi toate ferestrele) spre publicul care doreşte o muzică a timpului său, spre publicul care, chiar şi în subconştient, tânjeşte după o iniţiere, după un dialog sonor, virtual, transcedental cu creatorii timpului său şi aşteaptă ca, în cele din urmă, să fie sensibilizat şi, finalmente, cucerit.

Acesta ar putea fi, în viziunea mea, un plan pentru viitor, prin care să se pregătească calea generaţiilor viitoare ce, la rândul lor, vor beneficia de reuşitele şi nereuşitele noastre, preocupându-se de moştenirea artistică pe care o vor lăsa ei pentru urmaşi, într-o nesfârşită filiaţie care leagă întreaga creaţie muzicală universală şi care nu face altceva decât să întărească afirmaţia lui Friedrich Nietzsche care proclama că „fără muzică, viaţa ar fi o greşeală". (Interviu de **Norela Liviana COSTEA**)

Cum ar putea, de fapt, să fie...

... spectacolele de la Opera Națională București, dacă ar exista cu adevărat dorința și interesul de a atinge performanța, am putut vedea în 8 și 11 iunie, când prima scenă lirică a țării a decis să-și onoreze această etichetă.

Secretul reușitei a fost multiplu: o operă de Verdi, dintre cele mai ofertante – *Otello*, fabuloasă întâlnire dintre cel mai mare compozitor italian și inegalabilul Shakespeare. Apoi, alegerea unei distribuții încântătoare – lucru deloc ușor, ținând seama că celor trei roluri principale Verdi le-a hărăzit partituri solicitante, pretențioase, care necesită date naturale combinate în cel mai înalt grad cu măiestria muzicală și actoricească. Și pentru că, după *Aida*, compozitorul nu a mai compus altă partitură (întrucâtva și din cauza enervării pricinuite de unele voci care spuneau că adevărata direcție în operă este drama muzicală wagneriană), la revenirea la masa de lucru noua sa creație s-a conturat cu caracteristici mult mai moderne, poate în primul rând prin importantul rol ce-i revine orchestrei. Or, în asemenea context, alegerea unui dirijor care să pregătească și să conducă spectacolul devine esențială. Iar ONB a ales cât se poate de bine: l-a invitat pe Christian Badea, pe care mulți îl consideră dirijorul român numărul 1, nu doar al momentului dar și al ultimelor decenii, de la dispariția lui Celibidache încoace.

Hrachuhí Bassénz, Arsen Soghomonyan

Christian Badea, invitat și pe vremea directoratului lui Răzvan Dincă, nu este ușor de convins. Pe atunci, proiectul nu a putut fi finalizat, dirijorul venind în vizită la ONB și constatând, personal, prea multele puncte slabe cu care s-ar confrunta cel care ar dori să facă un spectacol cu adevărat valoros. Dispunând acum de un context mult mai favorabil, managerul general interimar Daniel Jinga nu s-a lăsat până nu l-a convins pe Christian Badea să accepte colaborarea cu Opera bucureșteană, oferindu-i... totul: să-și aleagă titlul preferat, să invite ce soliști dorește, să repete cât și cum consideră necesar.

Și rezultatul a fost pe măsură: *Otello* a fost un spectacol memorabil, interpretat la un nivel de invidiat, compatibil cu orice scenă lirică mondială. Indiscutabil, artizanul acestui succes a fost dirijorul. Christian Badea, cel care a condus 167 de spectacole la Metropolitan Opera New York (ca să dau doar un singur exemplu din impresionanta sa carieră mondială), are nu doar știința și harul unui maestru al baghetei dar și experiența pregătirii muzicale, a rezolvării minusurilor și a neutralizării capcanelor din partitură. Incredibil, un asemenea artist nu a dirijat niciodată operă în România! Din fericire, acest lucru a fost acum îndreptat, iar ovațiile care au revenit în mod nemijlocit dirijorului, la începutul actelor și la finalul operei, au demonstrat că publicul bucureștean a știut să facă diferența și s-a simțit privilegiat să asiste la un spectacol de excepție. Am avut senzația că și orchestra a înțeles șansa pe care o are de a evolua sub bagheta unui maestru de asemenea prestigiu și s-a mobilizat la maximum, propunându-și să se auto-depășească, pentru a demonstra că, atunci când se vrea, se poate.

Tot Christian Badea a fost cel care i-a ales pe interpreți, aducând la București un tenor verdian dramatic și un bariton verdian dramatic, dar și o soprană de calibru aurifer... Arsen Soghomonyan (Otello), Hrachuhí Bassénz (Desdemona), Vladislav Sulimsky (Iago) au strălucit cu adevărat în fruntea unei distribuții în care și gazdele au făcut figură frumoasă, prin Liviu Indricău (Cassio), Valentin Racoveanu (Roderigo), Filip Panait (Lodovico), Mihaela Ișpan (Emilia), Iustinian Zetea (Montano). Dacă mai adăugăm și prestația bună a corului, se poate spune că zona vocală a fost acoperită într-o manieră ideală, dublată de o foarte convingătoare trăire a rolurilor principale, în ciuda unei regii care nu are prea multe de spus (autor Giancarlo de Monaco - moștenire ignatiană).

Vladislav Sulimsky, Arsen Soghomonyan

Extraordinara interpretare a acestei partituri emblematice a creat o problemă: a devenit foarte greu de spus care este evenimentul stagiunii 2021/2022, până acum pentru acest loc pe podium concurând, deja, spectacole care au atras puternic atenția, dar care sunt, după părerea mea, detronate de acest *Otello*, care nu aduce doar staruri incluse mai mult sau mai puțin improvizat în calendar, ci care demonstrează cum se obține calitatea: prin repetiții, programare și voință, până când toți parametrii spectacolului ating excelența.

Reverență, maestre Christian Badea!

Mihai COSMA

O sărbătoare a cântecului românesc

Opera Națională din București ne-a oferit de curând plăcuta surpriză a unei întâlniri privilegiate cu gândirea și cu performanța interpretativă a tinerilor artiști Irina Moșu-Velciu și Roman Manoleanu. Posesoarea unui glas frumos de soprană, cu timbru catifelat și mijloace coloristice diverse, Irina Moșu-Velciu a fermecat auditoriul prezent în Foaierul Galben al impozantului edificiu, cu prezența sa angelică, polimorfă, elegantă și comunicativă totodată. Interesant prin finețea discursului și prin varietatea modalităților de expresie, pianistul Roman Manoleanu a susținut cu autoriate estetică cealaltă jumătate a acestui duo cameral. De asemenea, el ne-a delectat, cu ocazia lansării cărții sale despre celebre studii de Frédéric Chopin, dintre care a interpretat un buchet reprezentativ pentru aceste pagini ce au rolul istoric de a fi impus genul didactic de etudă ca gen înalt al culminațiilor în arta romantică universală.

Roman Manoleanu, Irina Moșu-Velciu

În cadrul recitalului am ascultat cu încântare momente din ciclul *Mărțișoare și buruieni* al compozitorului clujean Adrian Pop pe versuri de Tudor Arghezi. Rafinamentul și taina versurilor lui Nichita Stănescu au fost potențate sublim în *Rugăciunea* pe care autorul Șerban Dimitrie Soreanu a compus-o cu evlavie pe versuri ca acestea: „Iartă-mă și ajută-mă/ și spală-mi ochiul/ și întoarce-mă cu fața/ spre invizibilul răsărit din lucruri...”

Mirifica poezie a Marianei Dumitrescu și-a găsit expresia predilectă cu tentă de etos popular în *Cântec de zori* semnat de Nicolae Coman: „Ziorel de ziuă,/ Zori de ziuă nouă,/ Cerul te alintă/ Cu păuni de rouă...”

Cântecul *Numai o clipă* al compozitoarei Carmen Petra-Basacopol a ilustrat în felul său unic enigmaticele versuri stănesciene: „Numai o clipă, spuse aerul/ păsării care zbura,/ Numai o clipă, lasă-mă numai o clipă/ să nu fiu de față cu dumneata...”

A urmat o inspirată creație sonoră a poemului arghezian *Niciodată toamna* semnată de Livia Teodorescu-Ciocănea.

Așezat în mod sugestiv după studiul chopinian op. 25 nr. 11 în la minor, supranumit de unii editori *Furtună*, cântecul *Neliniște II* de Dan Dediu pe versurile lui Leonid Dimov, a sunat convingător ca un moment de frământare dramatică și deopotrivă de evanescentă îndepărtare: „E timp de la golful vechi să vii:/ Tăcerea, vorbele sunt coapte./ Pe dunga zării arămii/ Au fâlfâit fluturi de noapte...”

Unind limbajul sonor modern moderat cu stihurile poetului francez medieval Charles D´Orléans, creația lui Dan Bălan a ilustrat sugestiv ideile bardului: „Râu și pârâu, pe plai,/ Duc giuvaeruri în șuvoaie/ Cu-o broderie de văpaie/ Din roza soarelui bălai...”

Cu vivacitatea și simțul ironic caricatural ce-i marchează stilul, a fost prezentat tabloul realizat genial de Dumitru Capoianu pe versurile lui George Topârceanu: „Vin țigăncile la crâng/ Să culeagă viorele,/ Vin cu fustele-n parâng/ Și cu dancii după ele...”

Tabloul popular semnat de Tiberiu Brediceanu, *Știi tu bade ce mi-ai spus*, a avut tonul dulce, șăgalnic, îmbietor degajat de muzica și versurile inspiratoare.

Un moment din *Triptic cu ciocârlii* de Theodor Grigoriu ne-a readus în sfera artei moderne a primei jumătăți de secol XX, pentru ca întregul recital să se încheie cu clasicul *O, rămâi* de George Stephănescu pe versuri eminesciene, o romanță delicioasă, tipică gustului muzical al veacului romantic din Țările Române.

Și astfel, timpul depănat în armonii și versuri alese, într-un spațiu privilegiat al confluenței artelor, a adus o blândă mângâiere sufletelor noastre asaltate de grijile, spaimele și amenințările contextului geopolitic atât de complicat în care ne găsim, fără a-i vedea un sfârșit rezonabil. Iată cum, și de această dată, muzica e balsam, încurajare, speranță și vis.

Lavinia COMAN

La Opera din București s-a reluat *Don Giovanni*

Este vorba despre producția lui Andrei Șerban din 2017, acum sub bagheta lui Tiberiu Soare la pupitrul Orchestrei primei scene lirice naționale, într-o nouă distribuție pentru care teatrul a organizat sesiuni de *casting*. Am presupus că, așa cum spun austriecii, va fi o „musikalische Neueinstudierung” (restudiere muzicală), dar spectacolul s-a dovedit o „Neueinstudierung” totală, întrucât Andrei Șerban a intervenit mult în concepția mizanscenei, declarându-se inspirat de o carte apărută în 2021 la Londra, *Portretul original al lui Don Giovanni de Mozart* scrisă de Magnus Tessing Schneider, autor danez și pe care a descoperit-o în ediția newyorkeză din 2022. Un volum dedicat eroului zugrăvit de maestrul de la Salzburg și libretistul Lorenzo Da Ponte în „opera operelor”, văzut prin prisma primului său interpret din 1787, baritonul Luigi Bassi, cel care a pregătit rolul direct cu compozitorul, fost și dirijor al premierei absolute. Un prilej suficient pentru regizor spre a lucra din nou cu cântăreții, așa cum îi place și cum bine face de fiecare dată la reluări.

Să numesc creatorii care i-au fost alături lui Andrei Șerban, autor și al decorurilor și luminilor, Daniela Dima, regizor asociat, Corina Grămoșteanu, costume, precum și maeștrii de cor Daniel Jinga, Adrian Ionescu. Nu trebuie uitați Baletul Operei Naționale (un nume de coregraf nu apare notat în programul de sală) și Liana Mareș, care a acompaniat recitativele. Asistența de regie i-a revenit Paulei Stoica, major-reponsabilă de întreținerea pretențiosului spectacol, odată plecat fiind regizorul.

Andrei Şerban vs Mozart – Da Ponte, via Magnus Schneider

La premiera de acum cinci ani am definit producția drept „erotică şi tragică", dualitate pe care Andrei Şerban a menținut-o, accentuând însă şi filonul comic, împlinind astfel subtitlul *dramma giocoso* dat de Mozart. Am regăsit stilul inventiv, cercetarea caracterologică a profilurilor personajelor, expusă prin lucru amănunțit cu interpreții, neobosit mişcați scenic şi expresiv într-o realitate captivantă valabilă în orice epocă, mai ales în cea actuală. Puternice imagini au fost datorate în special jocului actoricesc, integrat în decorul simplu, stilizat, cu volume mari.

Andrei Şerban

Costumele sunt moderne, doar tunica din brocart a lui Don Giovanni îi arată rangul. Da, reîmprospătările de actorie au fost cele mai importante. Pe scenă, accesorii au fost puține, un bici folosit la început de Comandor şi la final de Donna Anna cu destinație Don Giovanni, bâte, furci, o lopată menită să sublinieze originea modestă a lui Masetto, crose de golf pentru a-l snopi pe Leporello care se va ascunde (!) într-o europubelă ş.a.m.d. Deh, Andrei Şerban!

Erotismul respiră peste tot, de la bătrânul Comandor înconjurat de escorte şi până la doamnele tramei, fie eroine, fie figurante, fie balerine. Duetul Zerlina-Don Giovanni „La ci darem la mano" are acum sprijinul unor cupluri de dansatori lascivi în costume de baie. Şi, ca noutate, camerista Donnei Elvira căreia Don Giovanni îi dedică Serenada – canțonetă, apare la fereastră într-o scenă de lesbianism.

Memorabilă ca la anterioara producție a fost scena zisă „din cimitir", deşi esențial schimbată. Acum, printre buildingurile austere, un cortegiu difuz (lumină chiar prea puțină) de umbre cocoşate sub greutatea crucilor (pot fi „victimele" lui Don Giovanni) a curs pe platou şi muzica practic s-a oprit până la ieşirea ultimei siluete. O linişte, o pace sepulcrală ca o reculegere a prefațat astfel tabloul „ultimei cine", la care au asistat toți eroii inclusiv animatoarele în bikini de la şi... de pe masa de ospăț, fără Donna Anna însă, ce a fost condusă acoperită de văluri în timpul dialogului lui Don Giovanni cu spectrul tatălui ei, luminat stroboscopic şi cu voce amplificată electronic. Se poartă! Donna Anna a fost cea care i-a întins lui Don Giovanni mâna înghețată a morții şi i-a dat prima lovitură letală, urmată de toți ceilalți, măcelărindu-l. O pedeapsă aplicată mai rațional decât la anterioara producție când sarcina îi revenise, simbolic, cameristei Donnei Elvira.

Au dispărut multe găselnițe, au apărut altele, imposibil de descris în integralitate, pentru că spectacolul trebuie văzut. Găsesc actuala montare mai echilibrată decât anterioara, deşi nu lipsesc derapajele vizavi de muzică la care regizorul nu poate renunța structural.

Astfel, Andrei Şerban a rămas partizanul electroşocurilor, chiar dacă au sau nu legătură cu partitura. De fapt, nu au, oricât de modernă ar fi viziunea. Dacă la moartea Comandorului, sirene de poliție şi girofaruri au amețit scena sonor şi vizual, după cea a lui Don Giovanni, înaintea sextetului final, într-un ambient însoțit de țipete demente, lătrături de câini (!?!), fostele partenere ale eroului (ipocrite, duplicitare) au manifestat în stradă purtând pancarte în patru limbi „Opriți violul!". Care viol? Cine îl comite? Eroul principal sau cele trei doamne, plus amantele numerotate încă de la aria lui Leporello? Rămâne un răspuns de dat.

Îmi stăruie în memorie că şi în producția anterioară existase o „lovitură de teatru", prin care cele două spirite opozante, Don Giovanni şi Comandorul, se regăseau în final la aceeaşi masă. A confruntării infinite şi după moarte? Regizorul nu renunță deci la a lansa întrebări retorice…

Aminteam de vâna comică pe care Andrei Şerban o exploatează poate mai mult decât în varianta de acum cinci ani. Mă gândesc la coroanele mortuare de doliu care li se atârnă caraghios de gât Donnei Anna şi lui Don Ottavio, la sârguința cu care Donna Elvira se piaptănă nevrotic şi se rujează în timp ce Leporello cântă aria „catalogului", la scenele în care sunt implicați Zerlina şi Masetto, la momentele deghizării între Don Giovanni şi Leporello. Da, secvențele „giocoso" sunt multe şi reuşite.

Muzica

Să notez că versiunea prezentată este un *mixtum-compositum* între cea pragheză originală şi cea vieneză, poate mai apropiată de ultima, deşi a lipsit celebra arie a lui Don Ottavio „Dalla sua pace". Păcat.

Din cele două spectacole consecutive puse pe afiş la sfârşitul stagiunii Centenare, l-am văzut pe primul, rod al unei lungi perioade presupuse de repetiții asidui, întrucât opt seri înaintea acestuia, sala Mare a Operei nu avusese nimic programat, iar *castingul* se desfăşurase încă din martie. Mai mult decât atât, a existat o ciudată limită de vârstă impusă pentru marea majoritate a rolurilor, 30 de ani, extinsă cu încă cinci, pentru trei personaje. Deşi

Filip Panait, Veronica Anuşca, Ştefan Lamatic şi Sándor Csaba

tinerețea este un deziderat, totuşi formarea vocilor pentru nişte roluri importante mozartiene trebuie să aştepte maturizarea, care vine în timp. În fine, aveam să observ nerespectarea cerinței inițiale a *casting*-ului, nici nu se putea, ținând cont de asemenea precepte imuabile.

O paranteză. Am recunoscut în volumul inspirator scris de Schneider, deşi original şi inedit prin sursele folosite, ideatica tradițională care s-a reflectat în zeci şi zeci de ulterioare înregistrări audio sau chiar video, semnate de marii dirijori ai umanității, împreună cu cântăreți de referință. În privința montărilor, sigur că personalitățile regizorilor, şi ei faimoşi, şi-au pus amprenta în mod diferit, de multe ori discutabil. Este foarte clar că baghetele celebre au perpetuat în timp spiritul clasic şi au constituit modele pentru tot ce a urmat şi va urma, păstrând filonul mozartian pe care acum Magnus Schneider îl expune în scris, documentat.

Revin. Spectacolul a stat mai întâi sub semnul performanței dirijorale. Uvertura a început cu un *Andante* trist, amenințător şi a continuat cu un *Molto Allegro* în care cordarii au avut strălucire, iar Tiberiu Soare a insuflat tensiune, ca de altfel pe tot parcursul serii. Recitativelor – cheie a lecturii mozartiene li s-a dăruit sens, cu excepția unora din prima parte, trenante, elongate. Tempii au avut echilibru şi au creat atmosferă – punctez doar – de la dramatismul finalurilor de acte la poezia emoționantă *Larghetto* a ariei Donnei Anna „Non mi dir". Ca un adevărat imn a sunat ansamblul „Viva la libertà", dominat de Don Giovanni în scena banchetului. În actul secund, bine a strunit dirijorul duetul de deschidere Don Giovanni-Leporello, aflat pe buza prăpastiei.

Soliştii, ansamblurile

Rolul titular a revenit baritonului Sándor Csaba, care cântase şi în 2017. L-am regăsit în excelentă formă vocală, cu timbru cald, rotund, sonor şi vervă în aria „şampaniei", îndelung aplaudată. Ca personaj, sunt convins că i-a dăruit lui Andrei Şerban satisfacția integrării în profilul descris de Magnus Schneider: nobil, demn, cu grație şi umor, galant, plin de viață şi, mai ales, deloc brutal sau violent. Totul s-a reflectat şi în cânt.

Invitată din Grecia, soprana Sofia Poulopoulou a fost o Donna Elvira plină de energie care, după încălzirea vocală din prima strofă a ariei „Ah chi mi dice mai" (primul act), a căpătat un aplomb formidabil culminând cu recitativul „In quali eccesi o Numi" şi aria „Mi tradì quell'alma ingrata" (actul al doilea) sprijinit pe o voce bogată, consistentă şi plină de armonice, cu accente dramatice supuse unui *Allegretto* frenetic. Nu a apăsat sunetele grave şi le-a integrat unui frumos legato. Andrei Şerban nu a uitat s-o supună pe eroină unor primejdioase chinuri de mişcare.

Soprana Veronica Anuşca parcurge acum un drum ascendent în carieră, rolul Norma lansând-o spre performanță. A cântat partitura Donnei Anna în multitudine de nuanțe, intarsii dramatice, atacuri acute în pianissimo şi fraze în legato. Mă gândesc la povestirea calmă „Era già alquanto" din primul act, urmată de intensa „Or sai chi l'onore", la marea arie „Crudele!... Non mi dir", plină de contraste, vocalize periculoase şi un final Allegretto moderato, înalt, din nou dramatic.

Daniela Cârstea şi Damian Vlad

Cu glas minion, dar pătrunzător de soprană lirico-lejeră, Daniela Cârstea a fost o Zerlina sensibilă, gingaşă şi neobosită scenic, dar căreia în timp ce îi cânta lui Masetto aria împăcării „Vedrai, carino", ochii i-au fugit către un alt bărbat aflat din întâmplare pe acolo. Noroc că a revenit. Incorigibilul feminin, marcat de Andrei Şerban.

Pentru Don Ottavio, glasul suplu al tenorului Bogdan Mihai a adus transparență, finețe şi preluare agilă a lejerităților scriiturii ariei „Il mio tesoro", chiar dacă focalizarea glasului pare uşor estompată şi nota de „La" natural înalt a fost neglijent „aruncată". Adresarea „Or che tutti, o mio tesoro..." din final a sunat chiar angelic.

Debutant pe scena Operei Naționale cu rol important, Leporello, a fost foarte tânărul bas Ştefan Lamatic, artist cu serioase perspective. Un cântăreț muzical şi inteligent, ce a dovedit încă din celebra arie „Madamina" că dozajul îl preocupă, ducându-l către un final care a depăşit anumite opacități de parcurs.

Sofia Poulopoulou şi Bogdan Mihai

În rolul Masetto, am făcut cunoştință cu o calitativă voce de bas, cea a lui Damian Vlad. Comandorul a fost basul Filip Panait.

Puține au fost ezitările orchestrale şi rodajul le va elimina, sunt sigur. Remarci merg şi către corişti, pentru corul nuntaşilor şi al servitorilor, pe partide.

Don Giovanni la Opera Națională Bucureşti, „o versiune radicală", spune Andrei Şerban, un spectacol bine jucat şi bine cântat. Deci de văzut, pentru stingerea controverselor, identificarea radicalismului şi găsirea vinovaților adevărați ai tramei.

Costin POPA

Bucharest Opera Festival

Faptul că actualul ministru al culturii, dl. Lucian Romaşcanu, a reuşit să obțină un buget cu aproape 50% mai mare ca anul trecut începe să se vadă în proiecte şi în calitatea unor evenimente speciale. Cel mai recent exemplu poate fi Festivalul organizat de Opera Națională Bucureşti, care şi-a propus să aducă pe scena sa, la final de stagiune, toate Operele Naționale din România, şi nu numai.

Ideea unui Festival în care să fie prezentate producțiile tuturor teatrelor de operă din România nu este nouă. De la sfârşitul anilor '70, în organizarea Ministerului Culturii de atunci (acel CCES de tristă amintire) teatrele noastre muzicale prezentau câte o premieră absolută, într-un festival-concurs național, cu premii, acordate de un juriu alcătuit din maeştri dirijori, regizori, cântăreți, coordonat de Secretarul Secției de Muzicologie şi Critică Muzicală a Uniunii Compozitorilor. Acum contextul este cu totul altul – au dispărut constrângerile ideologice, imixtiunile politicului, dar şi... finanțările substanțiale prezente la pachet cu acestea. Cu atât mai mult, a găsi acum resurse pentru un Festival de o asemenea anvergură părea o utopie atât de îndepărtată încât nimeni nu a avut curajul să se gândească la aşa ceva... în afară de managerul general interimar Daniel Jinga, conducătorul Operei Naționale Bucureşti, care, cu sprijinul muzicologului Oltea Şerban-Pârâu, a lansat proiectul Festivalului de Operă, la care au fost invitate să participe instituțiile-surori coordonate de Ministerul Culturii (Operele naționale din Cluj, Iaşi, Timişoara, Constanța, Teatrul Național de Operetă şi Musical "Ion Dacian", Opera maghiară din Cluj) dar şi invitați speciali precum Opera din Craiova sau Teatrul Național de Operă şi Balet "Maria Bieşu" din Chişinău.

Lacul lebedelor

A fost pentru prima dată când pe scena bucureşteană a putut fi urmărit zilnic câte un spectacol al altei instituții, realizat de artiştii oaspeți, care s-au deplasat la Bucureşti cu o armată de oameni şi cu tone de decoruri şi costume – o provocare logistică nemaiîntâlnită, din câte ştiu eu, chiar în context internațional.

Cu atât mai mult, interesul publicului a fost imens, bucureştenii dorind să vadă pe viu nu doar soliştii principalelor teatre lirice româneşti dar şi un alt repertoriu (una dintre condițiile programării în Festival a fost prezentarea unei opere sau a unui balet care nu se joacă la ONB), precum şi câteva spectacole semnate de regizori de referință, probabil cei mai în vogă creatori de spectacole români, dintre care i-aş menționa pe Andrei Şerban, Tompa Gabor, Silviu Purcărete.

Seria celor 9 zile de Festival a debutat cu *Don Giovanni*, într-o nouă versiune semnată de Andrei Şerban, modernă şi plină de simboluri şi de trimiteri, cu o distribuție de cântăreți tineri – mai bine zis cu două distribuții, căci spectacolele din 23 şi din 24 iunie au avut două garnituri solistice diferite. S-a remarcat Sandor Csaba în rolul titular, dar şi Adrian Mărcan, după cum o figură remarcabilă a făcut soprana Sofia Poulopoulou. A revenit cu acest prilej la ONB Bogdan Mihai, tenor cu o tehnică superioară a derulării cadențelor şi a lejerităților.

Lipsiți de aportul unor balerini de prim-plan de la Berlin care nu au mai reuşit să ajungă la Bucureşti, vecinii de peste Prut i-au cooptat pe soliştii ONB în rolurile principale din *Lacul lebedelor*, reuşind până la urmă o bună conlucrare, chiar în lipsa unor repetiții atât de necesare.

O foarte bună impresie a lăsat cuplajul modernist al celor două opere de Maurice Ravel (ce raritate pentru România!) prezentat de artiştii de la Opera Maghiară din Cluj – *Ora spaniolă* şi *Copilul şi vrăjile*, semnate de Tompa Gabor, fiind două spectacole nu doar interesante de privit ci şi convingător jucate şi cântate, o performanță admirabilă aducând, după părerea mea, orchestra condusă de Selmeczi György.

Opera Națională Română din Cluj-Napoca a oferit publicului bucureştean cel mai popular spectacol al lor (jucat la Cluj inclusiv în aer liber, în fața a mii de spectatori): baletul *Zorba* (coregrafia, libretul şi conceptul scenografic: Lorca Massine), desigur o adaptare a celebrei poveşti a lui Nikos Kazantzakis, cu muzică de Mikis Theodorakis. Poate

Ora spaniolă

că au fost mulți cei care au regretat că oaspeții ardeleni nu au adus cu ei recenta premieră *Fata din vestul îndepărtat* de Puccini – un titlu de prestigiu dar, se pare, este dificil de prezentat în deplasare.

Opțiunea repertorială a Operei din Craiova a fost o provocare – *Mefistofele* de Arrigo Boito este o operă lungă, complexă, dificilă, spectaculoasă, care cere o montare pe măsură dar și voci atractive. Ei bine, oltenii au colaborat cu nume importante din străinătate și au atins acești parametri, cu sprijinul basului Askar Abdrazahov (ce bine că nu ne panicăm în fața ”obligației” de a sancționa pe toate căile o anumită țară), a sopranei Barbara Frittoli, a tenorului Walter Fraccaro și a compatrioatei noastre Cellia Costea, cu toții soliști de remarcabilă forță artistică. Am urmărit o regie imaginativă (Peter P. Pachl), cu costume și decoruri care serveau conceptul regizoral, și o orchestră care, sub bagheta lui Dumitru Cârciumaru, s-a străduit să facă față cât mai bine unei partituri realmente solicitante.

Zorba

O bijuterie miniaturală, a fost pusă în valoare în mod excepțional de regizorul Silviu Purcărete, opera comică preclasică *La serva padrona* de Pergolesi fiind prezentată dinamic, amuzant, viu, cu implicarea convingătoare a soliștilor Narcisa Brumar, George Proca și Cristian Rudic, prim-soliști ai colectivului bănățean.

Povestirile lui Hoffmann de Offenbach, cândva un mare succes al ONB semnat Hero Lupescu, a dispărut demult din repertoriu, fiind acum adusă în capitală de constănțenii conduși de Daniela Vlădescu. O asemenea partitură cere soliști buni, o regie palpitantă, o orchestră bună etc. Nu se poate spune că ansamblul de la teatrul ”Oleg Danovschi” nu are nimic din cele de mai sus, dar, așa cum s-au prezentat, a părut că și-au propus mai mult să poată duce la bun sfârșit opera, fără mari pretenții de excelență, la niciunul dintre parametrii care fac diferența dintre un teatru mare și unul care aspiră să joace titluri mari.

Superproducția *Indiile galante* de Rameau (unicat în România) a fost al doilea titlu realizat în Festival de către regizorul Andrei Șerban – de data aceasta spectacolul fiind jucat de colectivul Operei Naționale Române din Iași. Este o desfășurare uluitoare de costume, lumini, mișcare, imagini, dans, muzică barocă, care garantează un succes eclatant, obținut încă de la premiera de acum 10 ani, spectacol prin care moldovenii s-au înscris hotărât între preferințele publicului, candidând la un ipotetic Premiu al Festivalului.

Ultima seară (2 iulie) a adus o evadare din lumea operei și a baletului către musical, prin *Candid* de Leonard Bernstein, o recentă premieră a ”vecinilor” din Bulevardul Mircea Vodă. Spectacol bazat pe textul lui Voltaire și colorat cu muzica celebrului dirijor și compozitor american, *Candid* pare a aparține totuși altor timpuri, mai ales dacă ne-am gândi la reprezentativitatea acestei alegeri pentru genul musicalului. Este un spectacol complex, solicitant, cu o distribuție-mamut – din care nu poți să-i treci cu vederea pe Daniela Bucșan și George Vîrban (ambii laureați ai revistei noastre!) – prin care artiștii Operetei și-au marcat prezența în Festival, lăsând totuși loc de speranță pentru viitoarele participări.

Mefistofele

La serva padrona

Acest Festival a fost neașteptat și cumva neverosimil în actualul context al culturii românești dar și în cel internațional. Cu atât mai mult succesul său l-a transformat într-un început cu dreptul, extrem de binevenit și care se cere continuat, spre mândria gazdelor, a oaspeților și a forului tutelar, care merită felicitări asidue.

C. MIHAI

Ilinca Dumitrescu

„De regulă”, un titlu nu poate fi (?!) atât de simplu sau frust ca acesta. Totuşi, în ciuda generalei tendințe de a împopoțona orice, de-a renumi şi adjectiva (laudativ) în exces, de a fi bombastici, exaltați, măcar acum şi-aici cred că nu e cazul. Nu există meloman român, nici muzician sau muzicolog ori doar ins cultural cu minimă relație ori informație relative vieții muzicale care să nu fi auzit de Ilinca Dumitrescu. După Dan Grigore, chiar de-ar mai mai fi şi-alți buni/ tari, e totuşi unul dintre primele nume autohtone pe care nu-l poți evita. Asta deoarece cariera ei de interpret a fost vreme de decenii mai mult decât ferventă. Iar altele, ca cele de acompaniator, director, prof. sau amfitrion pentru emisiuni muzicale TV, tot i-au gravat/ agravat şi impus numele.

Ilinca Dumitrescu a fost şi rămâne un muzician exclusiv. Ori absolut. Interpretă exclusivistă, adică dedicată total pianului, chiar şi când va fi funcționat drept şef de muzeu (e drept, Muzeul „Enescu”), tot pianul, concertele, recitalurile, turneele şi colaborarea cu practicienii muzicii trăgând cel mai greu în agendele sale. Drept fiind şi că a avut Stea. Grație părintelui său atât de puternic cultural şi managerial, deținând inteligență şi-un şarm care i-au asigurat amiciția nomenklaturii comuniste, a putut fi Ilinca Dumitrescu o răsfățată a vieții, sorții, oportunității şi socialului, în cele din urmă pianista exclusivă/ absolută pe care o ştim. Totodată a fost familiara majorității compozitorilor şi muzicienilor din Bucureşti încă din anii ’50, ai primei copilării, până azi. Trecând prin, pe lângă şi printre multe conjuncturi existențiale divergente (vezi doar drama morții atât de promițătorului şi competitorului pianist care era vărul său Tudor Dumitrescu), Ilinca a răzbit şi fiindcă era de o ambiție rară. A voit să cânte şi doar să cânte, iar

asta i-a ieşit şi nu i s-a putut atinge ori lua. Iar tenacitatea, fermitatea şi un oarecare dram de eroism sau virilitate puteau fi resimțite chiar şi în interpretările pe care le dădea unor piese romantice. Ilinca Dumitrescu a prestat o altfel de emotivitate, mai ascunsă, temperată şi rafinată, necedând sentimentalismului, sfidând sau eliminând efeminarea. Şi cel mai tare s-a războit maternal-paternal şi fratern cu preclasicii, clasicii şi romanticii (aproape toți), scoțându-i de sub prejudecățile istoriste, de obsesia imaginară a fidelității față de epoci, stiluri şi genuri, înmuindu-i pe cei ficşi şi duri, îmbărbătându-i pe prea-melancolici. Aşa a adus pe Chopin mai spre Bartók, şi viceversa.

Interesant, nu şi-a scris memoriile. A redat însă şi a comentat prieteniile şi scrisorile marelui Jora; iar foarte lungul testimonial, reprezentând selecții din masivul jurnal al propriului părinte, Ion Dumitrescu, a rescris mult istoria factologică a muzicii româneşti din secolul 20, a ignorat şi răzbunat fadul şi formalistul oricăror istoriografii scolastice şi didactice, de convenție, conivență şi tradiție, a impresionat la culme. Păcat că nu toți studioşii ori învățătorii au citit acel lung serial din revista *Muzica* cu pix/ creion în mânuță, că nu l-au citit aproape recitativ, cu voce tare, ca să învețe a regândi şi rescrie trecutul mult mai puțin plicticos şi unidirecționar (aşa cum altminteri îi rețin inerțiile minții şi-ale formărilor comuniste). Compoziția lui Ion Dumitrescu e demult îngropată; protecționismul său, dăruit multor compozitori mari şi multora foarte mici, în vremi de răstrişte grozavă, a fost demult uitat; invidiata lui lungă preşedinție în Uniunea Compozitorilor e demult depăşită. Dar încă nimeni nu se prezintă să scrie, fie şi-n privat măcar, la fel de deştept, subtil, cinstit şi umoristic dar mai ales la fel de frumos precum scria-n jurnal Ion Dumitrescu.

Ieşită din circumstanță şi din „lucruri mărunte”, totuşi cu cultul recunoştinței față de ocrotitorii copilăriei şi tinereții, concentrată pe cariera sa pianistică, Ilinca Dumitrescu este, în felul ei, unică. Singură, cu o determinare şi aplicare fantaste, toate multele decenii contemporane Ilinca Dumitrescu şi-a fost manager şi impresar, orchestrator şi dirijor nu doar pentru munca peste partituri, nu doar pentru prezențele sale scenice, ale difuzării sale cât mai intense, peste tot, ale imprimării de discuri aparent fără număr, ci şi al vieții sale cotidiene, de toate ocupându-se mai mult decât tacticos, riguros, sistematic, pragmatic.

În iunie, la Ateneu, pianista şi-a devansat propria aniversare biografică foarte rotundă dedicând un recital întreg operelor lui Jora. Gestul său de a aduce asemenea omagii e vechi, constant, periodic. În mod special, la centenarul din 1991 a editat în 4 volume integrala pieselor pentru pian ale compozitorului, plus 2 discuri/ CD-uri conținând toată muzica lui pianistică, ieşită de sub chiar degetele ei. Iar voluminoasele cărți cu „studii şi documente” şi cu epistolele lui Jora tot pianista le-a îngrijit, editat, prezentat şi comentat cu osârdie impecabilă. Cu ocazia asta, însă, expunerea Ilincăi Dumitrescu a fost şi autobiografică, deci mai complexă. Singură şi-a făcut un fascinant tort aniversar (selecția dificilelor piese de Jora), singură şi-a cântat *La mulți ani!* (una din poznaşele „poze” ale lui Jora chiar enunța detaliul acesta fățiş). Prezentând din muzica lui Jora (acest copleşitor para-romantic, para-modal şi para-epic) una din

cele mai bogate şi dificile selecţii (da, când sunt multe şi copleşesc prin diversitate şi dificultate chiar şi miniaturile pot osteni, depăşi), pianista şi-a demonstrat toată sensibilitatea răscizelată şi imensa anduranţă şi bogăţie lăuntrică. Din piese mici, a reuşit un concert mare.

Am zis deja: întrucâtva, pianista s-a celebrat pe sine, retrăindu-şi (nu doar evocându-şi) inclusiv prima copilărie. Cea în care marele Jora a scris piese pianistice nu dedicate ei postfactum, ci chiar compuse cu gândul, ba chiar şi cu ochii, direct la Ilinca. Strict pianistic, multă lume ar putea citi partitura şi cânta foarte bine *Caietul II* şi *Caietul III* (de „Poze şi pozne") şi cele *13 Preludii*, toate dedicate Ilincăi Dumitrescu de către Jora. Însă acum, după şase decenii, cu totul altceva este de presupus a-ncerca să dezvăluie pianul căruia-i dă glas mâinile iniţialei „eroine". Trebuie că, răsfăţată cândva de Jora, copila să „repovestească" acum subtil şi demn cum a început chiar ea să fie, cum a fost destinată să devină ceva/cineva, totodată înglobând în acest expozeu al sinelui peste o jumătate de secol de experienţă şi carieră, de trudă şi autoimpunere, de succes. Cine sau câţi mai pot face aşa ceva? Căci de regulă ne omoară de plictiseală rememorările infantile ale altora, bravada cabotină care-i cam copleşeşte pe multpreamulţi seniori.

Spre radicală deosebire, Ilinca Dumitrescu a fost şi-a rămas de o decenţă distantă şi de-un anti-sentimentalism exemplar, nici măcar în arta sa pianistică neadmiţându-şi fragilităţi comune, egotimii triviale, preferând vorba scurtă şi transfigurarea maximală în/prin muzică. Cândva, colegi de breaslă îi acuzau prea-reţinuta sensibilitate, răceala sau lipsa romantismului operetistic, iar asta fiindcă aşa era perceput pe-atunci romantismul sau poate era doar impus de judecata/ prejudecata înaintaşilor dogmatici. Însă „romantici şi sentimentali" erau cu duiumul, orice adolescent putând rămâne şi continua paradigma asta facilă. Atât că Ilinca Dumitrescu a ales să fie, să rămână şi să cânte altfel, să ignore abordabila, comoda „emoţie", cultivându-şi doar temperamentul stilistic, deloc comun, care-i defineşte personalitatea ca o alternativă şi varietate notabilă. Cântând mai puţin compozitori de ultimă oră, experimentalişti ori avangardişti, Ilinca Dumitrescu s-a luptat cu clasicii precum Iacov cu Îngerul, reuşind să dea consacraţilor altă faţă.

Acum, mă aşteptam sau măcar intuiam ca şi la venerabila-i vârstă s-o văd prezentând tot un program de rezistenţă, amplu, greu, cu tuşeu clar şi sigur, de la apăsat până la evanescent aerat, cu detentă sau atac aparte şi imprevizibil, cu frazare, fluenţă şi duct discursiv de telurism, vitalism şi vigoare. Iată, peste decenii am regăsit asemenea caracteristici, însă încărcate de fineţuri şi eleganţe admirabile, îmbrăcate-n spiritul nobleţilor şi rafinamentelor mult adâncite.

Mulţumesc./ *Chapeau*!/ La mulţi ani!

Recital Mihail Jora: Ilinca Dumitrescu, 8 Iunie 2022, Ateneul Român: *Sonata în re bemol major, op. 21/1942*; *Poze şi pozne*: Caiet I/op. 25/1948 („Caiet de pian pentru copii talentaţi"); Caiet II/op. 41/1959 („Scene domestice pentru pian"); Caiet III/op. 48/1963; *13 Preludii, op. 42*/1960; Suita *Joujoux pour Ma Dame*, op. 7/1924.

Marin MARIAN

Un captivant concert al Filarmonicii bucureştene...

... a avut loc spre sfârşitul recent încheiatei stagiuni. În mod cert, interesul acestuia a putut fi observat în câteva planuri deloc secundare. Mă refer la programul însuşi, la prima parte a serii de muzică pe parcursul căreia au putut fi urmărite două concerte pentru două piane şi orchestră; iar aceasta drept element de specială atracţiozitate. În plus, în partea secundă a concertului, celebra *Passacaglia în do minor* de Johann Sebastian Bach, în original pentru orgă, a putut fi audiată în versiunea orchestrală a lui Ottorino Respighi. A fost o reală noutate pentru melomanii noştri. Dar şi pentru mine!

În plus l-am putut urmări pentru prima oară la noi în ţară, pe scena Ateneului, pe pianistul israelian Alon Goldstein, o prezenţă cu totul dinamică în contextul actual al vieţii muzicale internaţionale. Pe de altă parte, protagonişti cum sunt dirijorul Radu Popa sau pianistul Andrei Licareţ constituie prezenţe obişnuite la noi, apreciate de publicul bucureştean.

Andrei Licareţ

Trebuie să recunosc, colaborarea celor doi pianişti solişti a fost dintr-un anume punct de vedere inegală. Goldstein este o natură solistică pregnantă în vreme ce Andrei Licareţ este un artist ce dezvoltă în acest repertoriu o reală delicateţe a expresiei. Iar aceasta atât pe parcursul *Concertului* mozartian *în fa major* cât mai ales în realizarea *Concertului în re minor* de Francis Poulenc. Este de apreciat, cuplajul celor doi pianişti se constituie de obicei într-o echipa instituită ad hoc pe parcursul repetiţiilor pregătitoare ale concertului. În cazul concertului de la Bucureşti, natura temperamentală a celor doi solişti era net diferită. Strălucire solistică spectaculoasă, pe de-o parte, delicateţe hrănită de o anume eleganţă, pe de alta. Cel mai implinit moment al serii a fost însă realizarea celebrului ciclu al celor patru tablouri simfonice grupate sub titlul generic *I pini di Roma*. După epoca belcantist-romantică şi mai apoi cea veristă, de la Rossini la Verdi şi Giaccomo Puccini, Respighi este cel care readuce în muzica italiană a

Alon Goldstein

foto: Jiyang Chen

secolului XX, interesul pentru dezvoltarea de tip simfonic, pentru sonoritatea orchestrală care fructifică culoarea timbrală a ansamblului.

Momentele simfonice ale concertului Filarmonicii s-au bucurat de coerență, de o construcție, de o gradare logică a sonorităților, aspecte care au definit momentele lucrării cu sens puternic sugestiv, deloc static. În mod cert, dirijorul Radu Popa a știut a potența resursele aparatului orchestral de o manieră stimulatoare atât la nivelul ansamblului cât şi la acela al fiecărui membru în parte al orchestrei.

Recunosc, am fost curios să ascult în miezul aceluiaşi concert, realizarea celebrei *Passacaglia în do minor* de Bach, lucrare destinată în original, orgii. Dezamăgirea privind această translație timbrală a fost mare; grandilocvența timbral-sonoră, sațietatea timbrală erau copleşitoare. Grandoare există, indiscutabil, şi în cazul versiunii originale. Dar dimensiunea interioară a acesteia nu poate fi pusă în discuție.

Personal sunt recunoscător pentru această programare. Ştiu că nu voi alege niciodată de acum înainte să ascult această versiune orchestrală! Poate, doar, fortuit! Ca şi de această dată.

Dumitru AVAKIAN

Vita brevis. „Ars Subtilior”

Marți, 14 iunie 2022, Sala Mică a Ateneului Român a găzduit un concert de muzică românească susținut de ansamblul „Ars Subtilior”. Şi-au dat concursul Cristina Fieraru (soprană), Daniel Ghirvu (tenor), Ana Bădică (pian), Marius Boldea (pian), Vlad Gînța (pian), Mihai Vaida (flaut) şi Alexandru Ştefănoiu (chitară). Din program au făcut parte lucrări ale compozitorilor George Enescu, Constantin Silvestri, Sigismund Toduță, Livia Teodorescu-Ciocănea, Mihail Jora, Marțian Negrea, Dan Dediu şi Vlad Gînța.

Înființată la finele anului 2021, formația „Ars Subtilior” reuneşte tineri muzicieni entuziaşti care îşi propun să aducă în atenția publicului muzica românească mai puțin cântată a secolelor XX şi XXI. Ansamblul îşi doreşte să familiarizeze spectatorii din România cu muzica nouă, mai puțin accesibilă, dar şi să confere lucrărilor înghițite de negura uitării strălucirea binemeritată, după cum se auto-prezintă pe pagina de Facebook.

Succesiunea pieselor din program a fost una interesantă, inspirat aleasă, care a creat o conexiune intimă între artişti şi public. Flautistul Mihai Vaida a interpretat *Cantabile şi Presto* de George Enescu, precum şi *Sonata pentru flaut şi pian* de Sigismund Toduță. A cântat îngrijit, a frazat frumos şi a redat adecvat traseul dinamic. De asemenea, frazele ample au fost conduse bine, iar pasajele cu agilități au fost precis delimitate. În *Sonată,* relieful sinuos a fost riguros stăpânit, iar registrul acut a sunat consistent, incisiv pe alocuri, însă nu strident. În feeria evocatoare a părții a III-a, flautul dialoghează cu pianul, conferindu-i celui din urmă un statul egal în desfăşurarea muzicală, nu doar de acompaniator. De asemenea, lucrarea este una care te poartă pe tărâmuri vaste, evocând o lume eclectică şi totuşi asemănătoare în diversitatea-i de emoții redate, ce parcurge un traseu amplu brăzdat cu o nostalgie intimă.

Tot în sfera intimă s-a încadrat şi lucrarea *Zaira* pentru chitară solo a lui Dan Dediu. Începutul timid, interiorizat s-a deschis pe parcurs în sonorități interesante, exotice. Diversele tehnici de ciupire a corzilor utilizate în lucrare au conferit o multitudine de culori timbrale, astfel că instrumentul s-a metamorfozat continuu, lăsându-se modelat în mâinile chitaristului Alexandru Ştefănoiu.

Duo-ul pianistic Ana Bădică – Marius Boldea a interpretat două lucrări contrastante – *Jocuri populare româneşti din Transilvania, op 4, nr. 1* de Sigismund Toduță şi *Sonatina buffa pentru pian la 4 mâini, „Omagiu lui Charlie Chaplin”* de Livia Teodorescu-Ciocănea. Cei doi cântă în această formulă de 8 ani, iar coordonarea lor este într-adevăr remarcabilă, atât în ceea ce priveşte intențiile muzicale, cât şi energia pe care o emană. Au dominat discursul muzical cu nerv şi patos atunci când a fost necesar, dar şi cu delicatețe, pe pasajele care impuneau nuanțe mici sau o stare contemplativă ori de introspecție. Au existat numeroase momente de virtuozitate în care partitura cerea executarea unor pasaje rapide, iar ştafeta a fost predată fără cusur. Chiar în lucrarea Liviei Teodorescu-Ciocănea există un astfel de moment de solicitare intensă, în care tensiunea acumulată se sparge într-un iureş descendent pe care aceştia l-au interpretat fără niciun fel de ezitare. Dacă nu ştiam că sunt doi, aş putea afirma cu tărie că au cântat ca unul singur. Deşi titlul sugerează tratarea unor teme ce fac referire la personalitatea lui Charlie Chaplin, lucrarea Liviei Teodorescu-Ciocănea este mai degrabă dramatică, pătimaşă, decât buffă, iar pasajele joviale, deschise, vioaie răzbesc greu prin tumultul general.

FILARMONICA
« GEORGE ENESCU »

Sala mică a Ateneului — Marți, 14 iunie 2022, ora 19

Stagiunea de marți seara
Recital de muzică românească

Ansamblul Ars Subtilior
CRISTINA FIERARU - soprană
ANA BĂDICĂ - pian
MARIUS BOLDEA - pian
ALEXANDRU ȘTEFĂNOIU - chitară
MIHAI VAIDA - flaut
VLAD GÎNȚA - pian
DANIEL GHIRVU - tenor

În program, lucrări de
George Enescu, Constantin Silvestri
Sigismund Toduță, Mihail Jora, Marțian Negrea
Livia Teodorescu Ciocănea, Dan Dediu, Vlad Gînța

Coproducător Radio România Muzical

Soprana Cristina Fieraru ştie cum să creeze suspans şi cum să profite de pauzele muzicale la maximum, făcând o adevărată artă din ele. A interpretat două lieduri de Mihail Jora – *Chiot* şi *Lupii* – care au încadrat ca o boltă *Mugurii* lui Marțian Negrea. A avut prezență, prospețime, vigoare şi a trăit pentru fiecare sunet. A dominat scena alături de pianistul Marius Boldea cu care s-a potrivit în patos şi virtuozitate. Probabil că spectatorii nici nu au mai respirat pe ultimele cuvinte ale sopranei – *„lupii”* – asemeni unui urlet surd care se repetă de trei ori într-o noapte cu lună plină. Momentul a fost unul dintre cele mai

spectaculoase din întreg recitalul şi a fost eficient exploatat de cei doi interpreți.

Seara s-a încheiat cu trei lieduri ale compozitorului Vlad Gînța, pe versuri proprii, în primă audiție absolută. Acesta s-a aflat pe scenă în dublă ipostază, aceea de pianist şi compozitor. Alături de tenorul Daniel Ghirvu a dat viață unor sonorități bizare, străvezii, neliniştite, într-o forfotă care lăsa să se întrezărească nostalgia şi tânjirea după idilic. „Oare ce mai face Hans?" a fost întrebarea care s-a statornicit pe buzele spectatorilor şi tema de gândire care i-a urmărit, probabil, pe drumul spre casă şi chiar mai departe. Caracterul ludic al celei de-a treia lucrări a fost evidențiat aici prin mijloacele muzicale şi literare, cât şi prin expresivitatea interpretativă a tenorului.

Sala Mică a Ateneului a fost plină, iar publicul a fost mai mult decât generos cu aplauzele, semn că o astfel de „gură" de muzică românească nouă este binevenită. Am observat prezența unor *connaisseurs*, ceea ce denotă că activitatea ansamblului „Ars Subtilior" nu trece neobservată. Compozitorii cântați de ei se regăsesc în general prea puțin în programele instituțiilor de profil, aşadar inițiativa este cu atât mai remarcabilă.

Teodora CONSTANTINESCU

Aşteptări împlinite şi mâhniri

Concertul din data de 18 iunie, de la Ateneu, a fost exact cum m-am aşteptat să fie. Cu toate astea, el mi-a oferit o surpriză neplăcută, pe care am s-o aştern la finalul cronicii.

Pe afiş, nume unul şi unul: Wagner, Schumann, Beethoven, pianista Claire Huangci, dirijorul Christian Badea şi orchestra Filarmonicii "George Enescu". Ce putea ieşi rău din aceste "colaborări"? Nu, nu avea ce şi nu a ieşit nimic rău. Dimpotrivă. A fost un concert minunat.

Christian Badea

A început, totuşi, nedecis, cu scurtissimul Preludiu al actului al treilea al operei *Lohengrin* de Richard Wagner. Este, fără nicio îndoială, teritoriul maestrului Badea. Orchestra abia a încălzit un pic atmosfera, alămurile abia au vestit bogația sonoră wagneriană, publicul abia a început să se emoționeze de armoniile intense şi de sunetul masiv, că… gata. Totul s-a terminat cu un acord tăiat brutal, lăsându-ne confuzi. Nici nu cred că au trecut două minute... Şi suna totul atât de bine!

Marea necunoscută a concertului a fost, totuşi, pianista americană. În "pedigree"-ul său se disting numeroase premii la concursuri serioase, primul dintre ele fiind obținut la vârsta de 9 ani.

Maestrul Badea are fabulosul obicei de a aduce solişti de primă mână la concertele sale. E familiar cu afişele marilor orchestre din lume şi cunoaşte multe dintre ele din concertele susținute împreună, aşa că ştie solişti importanți şi-i convinge să vină în România. E unul dintre marile sale merite, de necontestat.

Claire Huangci a interpretat faimosul *Concert în la minor, op. 54* de Robert Schumann, cu o uimitoare dezinvoltură şi cu o energie nemaivăzută. Ea posedă talentul rar de a combina tuşeuri atletice, ferme, apăsate, energetice cu mângâieri fine şi şoapte tandre, vocalizând temele într-un mod inteligent şi reuşind să spună minunat povestea din partitură. Extremele fățişe se completau şi se complimentau, nu era nimic agresiv în felul cum pianista desena sunetele partiturii. Baletul brațelor sale, de asemenea, fascinant. Implicarea sa, trăirea, asumarea fiecarei note au fost calitățile pe care publicul român le-a apreciat cel mai mult, răsplătind-o cu aplauze generoase. Orchestra a urmărit-o atent şi a susținut-o discret şi echilibrat.

La bis, Claire Huangci ne-a delectat cu o viziune personală, pasională, "*con fuoco*" a *Pas de deux* -ul actului întâi din baletul *Spărgătorul de nuci* de Ceaikovski, într-un aranjament pentru pian inedit pentru mine. Fragila pianistă a arătat multă forță, multă inspirație, o tehnică consolidată şi o libertate confortabilă înăuntrul partiturii, dobândită în multe, foarte multe ore de studiu. Pauza ne-a găsit, pe noi, cei din sală, impresionați şi încântați de un act artistic deosebit, original, plin de patos şi energie bună. Iar cei ce au sperat la o interpretare dulce-romantică, cum se tot aude adeseori, cred că s-au convins că acest cunoscut concert poate să fie cântat şi altfel. Şi că poate să fie şi mai frumos!

Partea a doua a fost dedicată *Simfoniei a opta în fa major, op. 93* de Beethoven. Partitură mai puțin înțeleasă şi mai puțin gravă, *Simfonia a opta* reprezintă un moment de respiro al Titanului după o serie de simfonii mişcătoare, tragice sau descriptive, eroice sau extaziante. Aici, Beethoven simte nevoia să îşi odihnească trăirile, să contemple ludic viața, să fugă cu gândul şi inspirația de la marile teme. E o simfonie calmă, jucăuşă, un pic ca cele ale lui Haydn, dar îmbrăcată într-o altă haină, mai elegantă şi parcă mai sclipitoare.

Toate concertele marca Christian Badea au o caracteristică clară: sunt foarte bine lucrate. În puținele repetiții, maestru Badea organizează ca nimeni altul materialul sonor, decupează expert frazele, subliniază prin gestica sa clară şi activă momentele şi accentele importante. Atent la detalii până la pedanterie, Christian Badea controlează fiecare sunet, fiecare flux sonor cu priviri concentrate şi aspre. Gestica sa, aş îndrăzni să spun, se pretează mai mult la operă. El are mâna stângă ridicată deasupra celei drepte, şi mult mai energică, desenând grăbit în aer volute şi arabescuri, ca pentru soliştii de deasupra fosei. Asta ajută controlului sonor al orchestrei, dar mă tem că devine un pic obositoare pentru instrumentiştii filarmonicii. Nu şi pentru artiştii operei, unde, de curând, a pregătit spectacolul cu *Otello* de Verdi. Şi vă jur, niciodată orchestra operei nu a sunat mai bine!

Şi acum vin la partea care mă mâhneşte, de care aminteam la începutul acestei cronici.

Nu ştiu dacă nu mă înşel (sper să o fac!), dar mie mi s-a părut că legătura dintre Christian Badea şi membrii orchestrei Filarmonicii "George Enescu" e în suferință. Sigur, nu toate mariajele sunt perfecte. Nu toți dirijorii rezonează cu toate orchestrele, fireşte că nu! Dar acea legătură dintre protagoniştii concertului de vineri exista, nu cu mult timp în urmă. Să ne amintim de *Parsifal*, de *Requiem*-ul de Mozart şi de multe, multe altele. Acum, cei mai mulți dintre

instrumentiştii țin ochii în jos, strict pe partitură, preferând să îl urmărească pe Christian Badea cu privirea periferică. Apoi se simte o altă încărcătură, o altă energie pe scenă. Nu ştiu, poate că erau după nişte repetiții mai contondente, poate că e vorba de intensitatea cu care marele dirijor român lucrează, poate că e gestica de care aminteam, poate că e privirea... Sau, poate, sper, e doar finalul de stagiune, mai greu decât orice festival sau opus. Nu ştiu. Ştiu doar că cei de pe scenă, altminteri foarte receptivi şi calzi cu invitații de pe podium, erau... neutri. Ca să folosesc un eufemism.

Ca membru al corului Filarmonicii, vă spun cu mâna pe inimă că orice concert am avut cu maestrul Badea a fost pentru noi o sărbătoare. Un foc de artificii. Eram toți încântați de ceea ce ni se cerea, ne lăsa să cântăm cu voce plină, dar pe care ştia măiastru să o controleze şi să o aducă la intensități şi exprimări fabuloase. Noi înşine ne miram de capacitățile neexplorate ale corului.

Şi poate de aici îngrijorarea mea în legătură cu ruptura conexiunilor dintre orchestră şi el.

Maestrul Badea a făcut multe pentru cultura română contemporană, proiectele gândite şi organizate de el, spectacolele şi concertele sale stau oricând în picioare lângă tot ce se întâmplă mai bun în Occident. Sper să nu se uite astea.

Şi sper mult ca Christian Badea să aibă viață lungă şi bună în fața Filarmonicii "George Enescu".

Pentru că prima orchestră a țării are nevoie de el.

Răzvan GEORGESCU

Radu Lupu, simbol al unei prețioase dăruiri

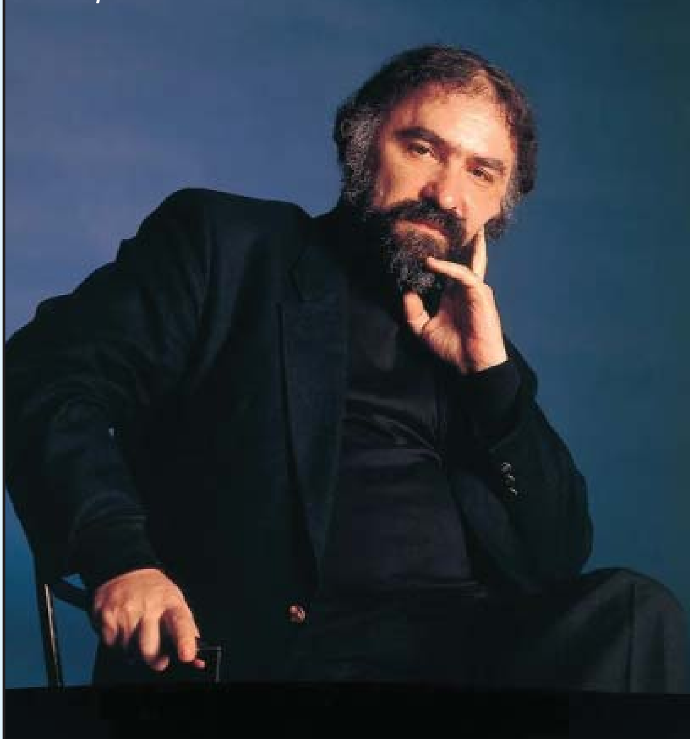
Să recunoaştem, recitalul de pian susținut de câțiva dintre muzicienii noştri, dintre pianiştii noştri, pe prima scenă de concert a țării, s-a constituit într-un omagiu pios adus unuia dintre cei mai importanți muzicieni de la noi, din lumea cea largă a muzicii, anume pianistului Radu Lupu.

A fost unul dintre acei muzicieni care marchează identitatea timpului său, sfârşitul de secol XX, începutul de secol următor. Reascultăm imprimările sale făcute la cele mai importante case ale timpului, în compania celor mai importante colective simfonice, ale vremii, în compania celor mai importanți maeştri ai baghetei.

Este de observant, pianistica lui Radu Lupu nu este un mare spectacol în sine. Inlesneşte însă un mare spectacol interior al muzicii, o lume pe care eşti invitat a o pătrunde. Este o lume lăuntrică marcată de semnificația unor comunicări pe care el însuşi le descoperă, aducând revelații captivante, făcute fără grăbire, cu adâncă înțelepciune.

Pe parcursul recitalului la care mă refer, au urcat pe scena Ateneului pianişti aparținând unor generații diferite, de la nivelul maeştrilor consacrați şi – în mod simbolic - până la acela al tinerilor care parcurg primii lor paşi în marea muzică. Este drumul parcurs de Radu Lupu însuşi, de la nivelul foarte tânărului pianist; căci, cu siguranță, unii dintre noi ne aducem aminte, în anii '60 a prezentat în public şi mai apoi a imprimat cel de al treilea concert beethovenian, în compania Orchestrei Cinematografiei condusă de Constantin Bugeanu. Mai apoi, la sfârşitul îndelungatelor sale studii săvârşite în capitala Rusiei sovietice, în compania celor mai importanți pedagogi ai pianului, şi – de această data – la invitația maestrului Iosif Conta, în compania Orchestrei Naționale Radio, Radu Lupu oferea un regal concertistic cu totul unic la noi, prezentând în două zile consecutive ciclul complet al celor cinci concerte pentru pian şi orchestra de Beethoven. Evenimentele ulterioare ale carierei sale sunt îndeobşte cunoscute şi sunt inspiratoare.

Spre sfârşit de iunie, Filarmonica bucureşteană, un inimos grup de muzicieni, de pianişti provenind din generații diferite, au oferit un concert comemorativ închinat memoriei marelui dispărut. Am avut bucuria de a-l fi reaudiat în deschidere, pe pianistul Daniel Ciobanu, artist în rezidență al Filarmonicii, prezentând celebra lucrare *Kreisleriana op.16* de Robert Schumann. Lucrarea făcea parte din repertoriul preferat al lui Radu Lupu. In urma recitalului am reaudiat imprimarea. Cu siguranță întregul complex al imaginilor caleidoscopice muzical-poetice inspirate de scrierile, de personalitatea romantică a lui E.T.A. Hoffmann, au hrănit lumea lui Radu Lupu; le-am putut regăsi în anume măsură, în jocul pianistic spectaculos, de bună suplețe imaginativă susținut de această data în deschiderea recentului concert. Pe de altă parte, în memoria acelei speciale colaborări dintre cei doi mari artişti, dintre Radu Lupu şi Murray Perahia - imprimările rămase constituie dovada supremă, de această data Dan Grigore l-a invitat pe tânărul pianist Robert

Radu Lupu

Creimerman pentru a prezenta împreună anume selecțiuni din *Fantezia în fa minor pentru pian la patru mâni* de Franz Schubert.

În finalul acestei memorabile seri de muzică, sub imperiul emoției unui numeros public, violoncelistul Marin Cazacu în compania lui Dan Grigore au intonat celebra *Vocaliză pentru violoncel şi pian, op. 34, nr. 14* de Serghei Rahmaninov. Sunt amintiri care stăruie pentru că stăruie în memoria noastră, stăruie în memoria colectivă, marele tezaur al muzicii pe care Radu Lupu ni l-a lăsat drept prețioasă moştenire, drept pildă a unei mari dăruiri.

Dumitru AVAKIAN

Cântecul sirenei la Ateneu

În seara de 24 iunie 2022 orchestra Filarmonicii „George Enescu" ne-a încântat auzul cu un repertoriu deosebit, format din trei piese. În compania acesteia a evoluat pe scena Ateneului Român pianistul Simon Trpčeski, iar muzicienii s-au aflat sub bagheta dirijorului Gabriel Bebeşelea.

Câteva date biografice despre solistul serii (preluate de pe site-ul Orchestrei Filarmonicii Naționale Armenești): de origine macedonean, Simon Trpčeski a absolvit Școala de muzică din cadrul Universității Sfântul Chiril și Sfântul Metodiu din Skopje. A colaborat cu ansambluri instrumentale de prestigiu precum Orchestra Simfonică din Londra, Orchestra Națională a Franței, Filarmonica din New York, Orchestra Simfonică din Chicago etc. Acesta și-a luat angajamentul de a consolida imaginea culturală a țării natale, de aceea proiectul său „Makedonissimo" are ca scop prezentarea bogatelor rădăcini ale tradiției macedonene. După o premieră de succes în Germania, proiectul a fost prezentat în mai multe țări, inclusiv în România.

Programul a debutat cu *Concertul nr. 2 în do minor pentru pian și orchestră* de Serghei Rahmaninov. Încă de la primele acorduri, Simon Trpčeski și-a făcut simțită prezența cu o interpretare evocatoare, plină de patos. M-a impresionat sonoritatea plină pe care a conferit-o acestor motive, chiar dacă se cântau în piano. Totodată, a evidențiat foarte bine sunetele din registrul grav, articulându-le cu precizie. Totuşi, la ideea muzicală majoră mi s-a părut prea romanțată interpretarea și mult prea statică. Intenția aceasta era bună pentru partea a doua, *Adagio sostenuto*, unde pe alocuri a fost poate cam aspru. Revenind la partea întâi, tempoul a fost destul de lent, iar uneori orchestra părea că rămâne în urmă față de solist. Totuşi, dirijorul a reușit să gestioneze aceste situații, prin faptul că a evidențiat câteva momente cheie precum dialogul dintre pianist și oboi la tema majoră sau reliefarea alămurilor din ultimele secțiuni. S-a întâmplat ca orchestra să aibă o nuanță mult mai puternică față de pianist, mai ales la climax, unde acesta trebuia să fie în prim plan cu tema propriu-zisă, sau în partea a treia, *Allegro scherzando*, unde dialogul dintre solist

Simon Trpčeski

și flauți a fost acoperit de violoncel. Însă am apreciat că la această mișcare gesturile dirijorului au arătat clar că pianistul este personajul principal, mai ales la tranziția către secțiunea temei inițiale, unde a interpretat trilurile foarte delicat, iar corzile împreună cu suflătorii acompaniau în staccato. Ceea ce am observat a fost faptul că Gabriel Bebeșelea a reușit să evidențieze ansamblul instrumental chiar și într-o nuanță de slabă intensitate, oferind o interpretare misterioasă secțiunii. Totodată, am remarcat cum în *Adagio sostenuto* a evidențiat de fiecare dată repartizarea ideii muzicale la diferite instrumente de suflat precum flaut sau oboi, pe care partida a personalizat-o printr-o bogată paletă de nuanțe. M-a impresionat cadența solistului, deoarece interpretul a transformat-o într-un moment meditativ. La fel ca în prima parte, a reliefat foarte bine sunetele din registrul grav, iar trecerea către acut a părut ca un val învolburat, care la final dispare în neant, pasajele încheindu-se cu triluri rafinate. Per total lucrarea a avut o interpretare plăcută, cu un final foarte puternic, bine construit, emanând triumf.

La bis a cântat două piese: *Vocaliza* de Rahmaninov, pe care Simon Trpčeski a interpretat-o alături de violonista Natalia Pancec, urmată de *Vals în la minor* de Chopin, pe care pianistul ne-a povestit că l-a învățat la vârsta de 8 ani și de atunci i-a rămas în suflet. Mi s-a părut foarte originală alegerea lui, deoarece majoritatea soliştilor aleg să cânte la bis piese de virtuozitate, prin care să-și etaleze tehnica, însă Simon Trpčeski ne-a explicat că a dorit să împărtășească cu noi trăirea pe care a simțit-o la 8 ani când a descoperit acest *Vals*.

În continuarea programului, Filarmonica ne-a propus *„L'Aurore" pentru orchestră și cor de femei* de George Enescu, lucrare inedită. Muzicienii au conferit o interpretare exotică, mai ales în debut, unde se putea auzi flautul cu triluri foarte energice. Datorită faptului că acestea erau cromatice ne-au introdus într-o lume misterioasă. Totodată, intrarea corului a păstrat această atmosferă mistică, frazele cântate de ansamblu fiind foarte puternice, iar cursivitatea lor ne purta în armoniile diafane. S-a remarcat soprana Cristina Vasilache cu un moment solo fermecător. Aceasta a învăluit secțiunea cu un timbru plin, care ne-a acaparat pe toți. Uneori se auzea orchestra prea tare, însă Gabriel Bebeșelea a mascat aceste mici impedimente, prin faptul că a evidențiat dialogul dintre soprană și flauți. Piesa a avut momente solemne, unde se puteau auzi altistele care veneau cu o sonoritate gravă, iar uneori intervențiile timpanului dinamizau frazele, conferind senzația de furtună. Lucrarea s-a încheiat într-o liniște totală, corul finalizând lucrarea pe mut, iar orchestra cu un motiv cântat din ce în ce mai încet.

Ultima piesă a fost *Trei nocturne pentru orchestră și cor de femei* de Claude Debussy. A fost foarte interesant contrastul pe care dirijorul l-a conferit primelor două părți. În *Nori* acesta a evidențiat foarte bine partida de suflători, iar la un moment dat chiar puteam vizualiza cum melodia era condusă pe ritmul unor nori care se află într-o continuă mișcare. Desigur, tempoul a fost potrivit, iar linia melodică a avut cursivitate pe tot parcursul mișcării, secțiunile fiind foarte liniștite. La *Serbări* interpretarea a fost mult mai energică, foarte dinamică. Dirijorul a reliefat alămurile, deoarece acestea au conturat atmosfera de sărbătoare. Totodată, intervenția harpei cu glissando a păstrat această energie, iar aici Gabriel Bebeșelea s-a focusat pe jocul suflătorilor cu pasaje virtuoze, îmbinate cu trioletele corzilor, fiind avantajos pentru agogică. Muzicienii ne-au introdus în spațiul celest, după care ne-au condus într-un plan teluric, iar spre final ne-au făcut cunoștință cu mediul acvatic. Ultimei părți, *Sirene*, i-au conferit o interpretare misterioasă, plină de momente de suspans. Corul a imitat chiar foarte bine semnalele de sirene, iar dirijorul a acordat fiecărei fraze repetate câte o nuanță diferită, pentru a conferi și mai multă culoare mișcării. Am observat că s-a folosit de suflători, pentru a degaja atmosfera și a sublinia foarte bine linia melodică a corzilor, pentru a readuce atmosfera mistică în prim plan.

În general a fost un concert reușit, iar membrii Filarmonicii ne-au încântat auzul cu interpretări deosebite. De asemenea, faptul că dirijorul a introdus în program și o piesă scrisă de un compozitor român și anume cel ce reprezintă o mândrie pentru țara noastră, arată că interesul pentru cultura românească nu s-a pierdut, chiar dacă lucrarea aleasă a fost una necunoscută.

Sarah RIZESCU

Orchestra Națională Radio, un strălucitor final de stagiune

Stagiunea de concerte 2021-2022 s-a încheiat la Sala Radio în 17 iunie cu un concert plin de strălucire, atât prin programul ales, cât şi prin prezența scenică a pianistului Daniel Ciobanu. A fi din nou într-o sală plină şi a simți entuziasmul publicului aplaudând în picioare la final a fost un moment de reală bucurie, pe care cred că l-au trăit cu intensitate şi muzicienii aflați pe scenă.

Programul dirijat de muzicianul spaniol invitat Antonio Méndez a fost dedicat muzicii franceze, cu două lucrări de Maurice Ravel în prima parte: *Alborada del gracioso*, o partitură orchestrată după partea a patra din Suita pentru pian *Miroirs*, scrisă în primii ani ai secolului 20. Pianistul Daniel Ciobanu, extraordinar muzician aflat din 2017 în prim-planul vieții muzicale internaționale, după ce a fost laureat al Concursului Internațional Arthur Rubinstein de la Tel Aviv, a cucerit publicul de la Sala Radio prin interpretarea Concertului în sol major de Ravel. Celebra lucrare a fost compusă de Ravel în perioada 1929-1931 şi poartă inspirația folclorului basc dar şi a muzicii de jazz, cu care compozitorul luase contact într-un turneu în S.U.A. Scris în spiritul lui Mozart şi Saint-Saëns, după cum spunea Ravel, Concertul surprinde şi astăzi publicul prin limbajul atât de personal al compozitorului. Însă cred că succesul interpretării depinde în mare măsură şi de solist, iar aici, cu Daniel Ciobanu în prim plan, a fost unul garantat.

Antonio Méndez

După ce am fost vrăjiți de fermecătoarele culori timbrale imaginate de Ravel, Orchestra Națională Radio ne-a făcut să rămânem în această stare şi în partea a doua, când am ascultat *Simfonia fantastică* de Hector Berlioz. Subintitulată "Episod din viața unui artist" şi inspirată direct din tumultuoasa pasiune pentru actrița irlandeză Harriet Smithson, *Simfonia* scrisă de compozitorul francez în 1830, la 26 de ani, este unul dintre reperele programatismului muzical. Cu această lucrare, Berlioz a definit în limba franceză noțiunea de *idee fixă*, care era, la acel moment, deja utilizată în literatură: o idee obsesivă legată de dragostea pentru o persoană.

Programul a fost cu siguranță ofertant pentru instrumentiştii Orchestrei Naționale Radio, pe care i-am admirat atât în diferitele solo-uri, cât şi în realizarea de ansamblu a acestei seri de închidere a stagiunii.

Şi pentru că vorbim despre un final, nu putem să nu ne gândim la un nou început… şi vă ofer un extras dintr-un interviu acordat de Liliana Staicu, director al Orchestrelor şi Corurilor Radio pentru Radio România Muzical, din care puteți afla cum începe stagiunea viitoare şi care sunt alte câteva repere de neratat: "Stagiunea va începe pe 14 octombrie, în deschidere - concertul Orchestrei Naționale Radio, cu dirijorul britanic Duncan Ward, cu care orchestra a mai colaborat. Este un dirijor care se află în prim-planul stagiunilor europene în acest moment, aşa că suntem bucuroşi că a acceptat să deschidă stagiunea la noi. Duncan Ward şi Răzvan Suma, de asemenea, într-un program special: *Concertul* de Dvořák *pentru violoncel şi orchestră* şi *Le sacre du printemps* de Igor Stravinski. Iar pe 19 octombrie, Orchestra de Cameră Radio cu Cristian Mandeal la pupitru şi Valentin Şerban – aşa cum ştim, câştigător al Concursului Enescu – cu *Concertul* de Beethoven. Printre numele pe care le veți regăsi pe afişele stagiunii următoare: Alexandra Silocea, alături de un colaborator foarte apropiat de-al ei, dirijorul britanic Leo McFall, la Orchestra de Cameră Radio cu *Concertul* de Schumann. Revine, tot la Orchestra de Cameră Radio, David Grimal, într-un program în care va fi deopotrivă solist şi dirijor; va fi un program integral Mendelssohn. Matei Ioachimescu, apoi Andrei Ioniță - cu o surpriză extraordinară pentru public - va concerta într-o dublă ipostază, de violoncelist şi de pianist. Poate nu mulți ştiu că, pe cât de strălucitor este ca violoncelist, pe atât este şi un pianist remarcabil. Va fi un concert cu adevărat special. Vom mai avea câştigători ai Festivalului Enescu, de asemenea, tineri interpreți români între care l-aş aminti pe Cornelius Zirbo în Concertul de Elgar. Bineînțeles, alături de toți soliştii Orchestrelor şi Corurilor Radio, pe parcursul stagiunii viitoare, care vă promit că va fi specială".

Daniel Ciobanu

Andreea KISELEFF

Festivalul Internațional de orgă „Cantus Ecclesiae" – Ediția a II-a

Festivalul Internațional de Orgă „Cantus Ecclesiae", ajuns la cea de-a doua sa ediție, a propus o viziune ecumenică şi eclectică într-o prezentare hibridă – live/online – abordând un repertoriu organistic inspirat din muzica gregoriană.

Festivalul s-a desfăşurat în perioada 15 mai – 05 iunie 2022 la cele mai importante săli cu orgă din Bucureşti: Catedrala Romano-Catolică „Sfântul Iosif", Ateneul Român, Sala Radio, Universitatea Națională de Muzică Bucureşti, Biserica Evanghelică C. A. Bucureşti şi Biserica Italiană,

Masterclass Jean-Baptiste Robin

invitând publicul să experimenteze pe viu emoția reală a vibrației acestor instrumente deosebite.

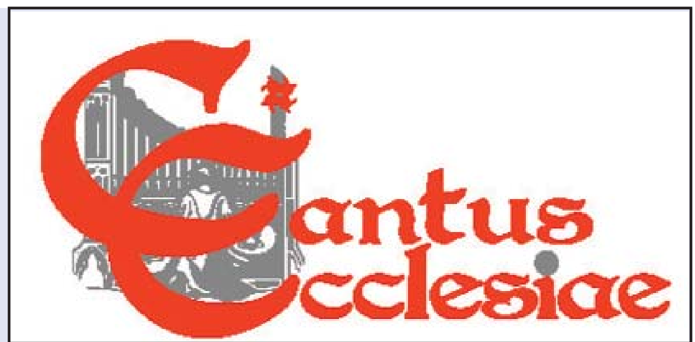
Evenimentul a avut în centru repertoriul organistic inspirat din muzica gregoriană şi a cuprins douăsprezece concerte de orgă, trei concerte corale, un masterclass, un cineconcert şi trei interviuri de tip podcast.

Soliştii concertelor au fost organişti de talie internațională precum Jean-Baptiste Robin, Paolo Oreni sau Karol Hilla, organişti importanți din România precum Steffen Schlandt, Erich Türk sau Dan Racoveanu, coruri emblemă precum Corul Filarmonicii „George Enescu" dirijat de maestrul Iosif Ion Prunner, Corul de Copii Radio dirijat de Răzvan Rădos sau Corul „Vox Medicalis", dirijat de dr. Tudor Ionescu, dar şi profesori şi studenți ai claselor de orgă din instituțiile muzicale de învățământ superior din țară: Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca.

Ediția din acest i-a adus în fața publicului mai multe premiere. Ne referim în primul rând la masterclass-ul susținut de organistul Capelei Regale de la Palatul Versailles, Jean-Baptiste Robin, în al doilea rând menționăm conceptul CineConcert – rularea filmului *The General 1926* şi improvizarea muzicii de către Alexandru Catău, iar în al treilea rând evidențiem concertul educativ dedicat celor mici oferit de organistul Bisericii Negre din Braşov, Steffen Schlandt.

Cu unele excepții, numele celor care au scris pentru orgă sunt mai puțin cunoscute, ceea ce nu face ca muzica lor să fie mai puțin impresionantă. În România, orga clasică cu tuburi este în general prea puțin cunoscută, iar în contextul unei culturi muzicale organistice destul de fragile, o astfel de inițiativă, deschisă unui public potențial numeros şi-a propus tocmai popularizarea muzicii pentru acest instrument.

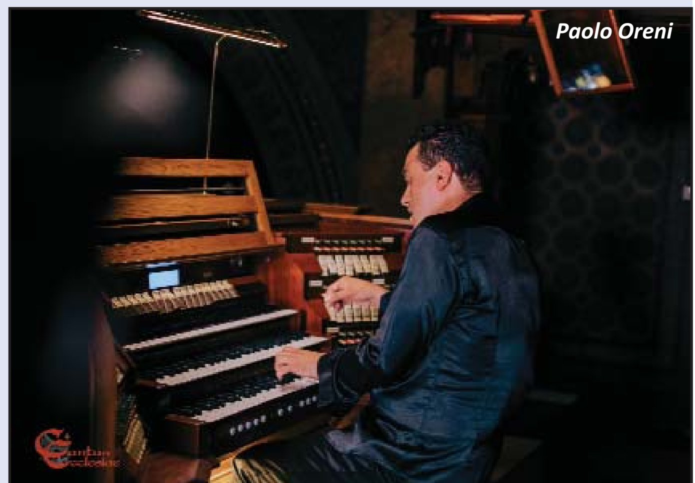
Pentru conformitate, în cele şaptesprezece concerte ale Festivalului Internațional de Orgă „Cantus Ecclesiae" a putut fi ascultată muzică de Matthias Weckmann (1616-1674), Louis

Marchand (1669-1732), Nicolas de Grigny (1672-1703), Dieterich Buxtehude (1637-1680), Johann Sebastian Bach (1685-1750), Max Reger (1873-1916), Edward Elgar (1857-1934), Gabriel Pierné (1863-1937), Charles Marie Widor (1844-1937), Louis Vierne (1870-1937), Marcel Dupré (1886-1971), Charles Tournemire (1870-1939), Jehan Alein (1911-1940), Maurice Duruflé (1902-1986), Jean Langlais (1907-1991), Olivier Messiaen (1908-1992), Hans Peter Türk (1940*), Jean Baptiste Robin (1976*).

Festivalul Internațional de Orgă „Cantus Ecclesiae" a prezentat publicului larg frumusețea muzicii de orgă izvorâtă din imaginația diverşilor compozitori care au avut ca sursă de inspirație teme ale muzicii gregoriene, festivalul având ca scop şi ideea de a motiva tinerii organişti, studenți ai instituțiilor de profil din țară, să-şi însuşească în repertoriul propriu lucrări de inspirație gregoriană încurajându-i astfel să promoveze această muzică şi în alte concerte.

Festivalul a particularizat relația maestru-discipol, desăvârşind parteneriatul artistic dintre profesor şi studenți. Studenții au nevoie de contexte în care să se poată maturiza muzical, iar această încredere de sine, atât de necesară acestei vocații de a fi artist, creşte şi în această formulă de parteneriat, în care maestrul şi discipolul împart aceeaşi scenă. Studenții au avut privilegiul de a cânta alături de mentorii lor, această şansă conducând la o responsabilitate artistică individuală, care a garantat un înalt nivel profesional.

Paolo Oreni

Festivalul Internațional de Orgă „Cantus Ecclesiae" este organizat de către Asociația Enarmonia şi Arhidieceza Romano-Catolice de Bucureşti prin „Oficiul pentru bunuri culturale ecleziastice şi patrimoniu", în parteneriat cu Filarmonica „George Enescu", Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti şi Institutul Polonez. Gazdele concertelor au fost Catedrala Romano-Catolică „Sfântul Iosif" din Bucureşti, Ateneul Român, Sala Radio, Universitatea Națională de Muzică Bucureşti, Biserica Evanghelică , Biserica Italiană, iar interviurile podcast au fost transmise online pe rețelele de socializare, suportul tehnic fiind asigurat de Angelus TV şi Signis România.

Eduard ANTAL

Perspective creatoare asupra Iubirii, în viziunea lui Laurenţiu Ganea

Iubirea este acel dar al Divinităţii care transcende fiinţa omenească, aureolând-o. Şi cum ideea de Dumnezeu este un dat indisolubil al conştiinţei umane, după cum postulează filosoful Rudolf Otto, una din consecinţele perceperii acestui element primordial ca realitate superioară, profundă şi, în acelaşi timp, inefabilă ce „survolează" firescul cotidian este însăşi descoperirea Dragostei care ia naştere din înţelegerea misterului Transcendental. Inclus în Vechiul Testament, acel monument incomensurabil de scriere poetică intitulat *Shir HaShirim* - שירהשירים / *Cântarea Cântărilor* reprezintă, în sine însuşi, o alegorie a iubirii sacre – cea dintre Dumnezeu şi Israel ori, în spiritul tradiţiei creştine, dintre Hristos şi Biserica sa – „traduse" în litera unui tulburător discurs ce transfigurează poetic dragostea dintre regele Solomon şi Sulamita.

Unul dintre puţinii compozitori care s-au încumetat să abordeze *Shir HaShirim* ca pe un suport literar inspirator de muzică, românul Laurenţiu Ganea este, totodată, singurul care a optat pentru abordarea versiunii integrale a acestui poem, creaţia sa fiind prezentată, în premieră mondială, în cadrul ediţiei din 2021 a Festivalului Internaţional de Teatru de la Sibiu dar şi în această primăvară, într-o serată „de autor" (care a putut fi urmărit atât în direct, în fastuoasa ambianţă a salonului Fundaţiei Europene Titulescu, cât şi live online, pe YouTube).

Constituit anume pentru premiera de anul trecut a *Cântării Cântărilor*, ansamblul Migdal a girat, cu un remarcabil profesionalism, şi derularea recentului recital vocal-instrumental din 18 mai, în parcursul căruia compozitorul şi-a inclus alte două partituri ancorate în zona influenţelor tradiţionale: *Doină* pentru instrument solo – redată de extraordinarul clarinetist Emil Vişenescu care a impregnat-o cu propriile trăiri emoţionale, integrând rafinat arsenalul efectologic într-o structură parlando-rubato deschisă rezonanţelor arhaice – şi *Odă către Afrodita* – prima dintr-o serie de lucrări pentru soprană, harpă şi trei percuţionişti ce focalizează atenţia asupra textelor celebrei Sappho, proeminentă creatoare a Antichităţii eline. Prezentată în primă audiţie absolută, *Oda către Afrodita* a pus în lumină, din plin personalitatea artistică a sopranei Laura Tătulescu care, cu dezinvoltura-i caracteristică, a imaginat – în limba vechilor greci! – un superb eşafodaj ideatic, jonglând vibrant cu o panoplie de culori timbrale. I-au secondat, cu brio, lamento-ul amoros, volutele cu tentă narativă ale harpei Mariei Bâldea, elocventa percuţiei mânuite de către Denisa Vlădoianu-Rotaru (tam-tam, gran cassa, trianglu) şi Alexandru Stroe (crotal), dar şi sinuozitatea melodică a ştimei vibrafonului convertită în variantă keyboard de către experimentatul pianist Tudor Scripcariu.

Laurenţiu Ganea aplaudându-şi invitaţii

Evident, piesa de rezistenţă a programului – versiunea vocal-instrumentală a *Cântării Cântărilor* – a concentrat la maximum, aşa cum era de aşteptat, interesul publicului.

Laura Tătulescu şi ansamblul Migdal

Imortalizată într-o cu totul altă ipostază decât în lirica lui Sappho, frumuseţea Iubirii cu trimiteri elogioase la creaţia Divină s-a bucurat de o transpunere fonică pe măsură. Preferinţa pentru instrumente menţionate în Vechiul Testament – ca harpa – sau pentru replici moderne ale acestora cu sonorităţi asemănătoare celor tradiţionale – fagotul (amintind de shofar), flautul şi clarinetul – alăturate ansamblului percuţiilor (ştima vibrafonului fiind preluată tot de către keyboard) a contribuit la creionarea unui traseu muzical complex, particularizat prin intermediul nuanţatelor intervenţii vocale, recitat-cântate. Pentru interpretarea acestui demers sonor minuţios conturat, componenţilor ansamblului Migdal deja menţionaţi – harpistei Maria Bâldea, clarinetistului Emil Vişenescu, percuţioniştilor Denisa Vlădoianu-Rotaru şi Alexandru Stroe, precum şi pianistului Tudor Scripcariu – li s-au adăugat flautista Carla Maria Stoleru şi fagotistul Laurenţiu Darie, conducerea muzicală fiind asigurată, cu precizie şi eleganţă, de către înzestratul dirijor Cristian Oroşanu.

Prefigurând, simbolic, relaţia originară dintre Bărbat şi Femeie, vocile Iubirii încredinţate sopranei Irina Ionescu (Sulamita) şi tenorului Kristofer Lundin (Solomon) şi-au revelat sentimentele în contextul unei comuniuni expresive care a pus în valoare sensul atribuit fiecărui cuvânt, nu doar la nivelul construcţiei literare, ci şi la cel alegoric. Puritatea suavă a melismelor Irinei Ionescu, complementară căldurii vibrante, charismatice, a vocii lui Kristofer Lundin, au coagulat un dialog care a susţinut şi calibrat potenţialul dramaturgic al textului, în condiţiile în care muzica lui Laurenţiu Ganea a îmbinat, într-o expunere unicat, atributele melodice ale vechii cântări sinagogale cu cele ale unor tipare folclorice specifice Orientului Mijlociu.

Dincolo de tehnica ireproşabilă probată de către solişti, ne-a amprentat, însă, memoria afectivă aura cu totul aparte a acestui amplu parcurs vocal-instrumental de esenţă. Prin intermediul Iubirii spiritualizate ce revigorează energetic, delicata poeticitate a muzicii a construit punţi sensibile între suflete, între tradiţii şi culturi, între rostiri interpretative. O seară de excepţie care ne-a deconectat de la un cotidian agitat, cum doar o performanţă de calitate este capabilă să o facă!

Loredana BALTAZAR

Festivalul „Timişoara Muzicală" Ediția a XLVI-a

- din nou în luna mai -

După ce Opera şi-a mutat desfăşurarea Festivalului în toamnă şi Filarmonica a urmat-o în ultima ediţie, anul acesta s-a revenit în perioada fixată iniţial, în luna mai, în prea frumoasă luna mai, când totul a înverzit proaspăt în urbea de pe Bega. Dar vechea meteahnă de suprapunere a spectacolelor de operă cu concertele simfonice a rămas în cea mai mare parte la fel (3 din 5 ori), iar apelativul de internaţional al festivalului se referă doar la soliştii invitaţi în cadrul unor spectacole sau concerte simfonice unde şi aşa mereu se apelează în această direcţie. Nici un ansamblu de muzică de cameră sau chiar orchestră nu a venit să ne onoreze. Iar în perioada de la 4 mai la 3 iunie, de 4 săptămâni bune cât au fost alocate Festivalului a lăsat multe zile fără nici un fel de manifestare în domeniul muzical.

Radu Popa

Privind afişul, practic deschiderea Festivalului a revenit Operei cu spectacolul *Rigoletto* de G. Verdi cu dirijorul invitat Ciprian Teodoraşcu şi celebrul bariton Zeljko Lučić. Alt Verdi a fost *La traviata* cu doi oaspeţi autohtoni şi apoi baletul *Bayadera* de L. Minkus cu preferatul nostru David Crescenzi după aceea am intrat în domeniul mai lejer cu *My Fair Lady* de Fr. Loewe, *Scripcarul pe acoperiş* de Jerry Bock cu Vlad Conta şi Maia Morgenstern ca oaspeţi. S-au reluat şi cele două ultime premiere din ultimele stagiuni: *La serva padrona* de G. B. Pergolesi cu aportul timişoreanului Caius Hera de data acesta şi baletul *Creaţiunile lui Prometeu* de L.v. Beetoven cu dirijorul austriac Friedrich Pfeifer, care a condus şi premiera.

David Crescenzi

Filarmonica a intrat în Festival cu cele 5 concerte simfonice, săptămânale ca de obicei de altfel, cu un clarinetist solist Denitsa Laffchieva din Bulgaria şi la pupitrul dirijoral Mykola Diadiura din răvăşita Ucraina. A urmat o *Simfonie fantastică* cu Sander Teepen din Olanda şi *Concertul* de Bruch cu spaniolul Jesus Reina. Concertul sub bagheta dirijorului casei Radu Popa a readus muzica rusă şi sovietică în prim plan şi desigur aportul violoncelistului Ştefan Cazacu. Doi oaspeţi din Germania, dirijorul Stefan Geiger cu Grieg şi Ceaikovski şi trompetistul Simon Höfele cu concertul de Arutiunian ca apoi în concertul de închidere a Festivalului dirijorul Robert Farkas din Ungaria şi solista vocală Sylvia Rena Ziegler din Germania să se rezume la *Simfonia a IV-a* de Mahler.

Una din atracţiile Festivalului din domeniul orchestral este desigur cursul de dirijat susţinut de Cristian Măcelaru cu sprijinul violonistului Alexandru Tomescu şi Romanian Chamber Orchestra şi a participanţilor săi.

Festivalul „Timişoara Muzicală" din această ediţie a cuprins şi un eveniment pentru Filarmonică, mai precis pentru Corul „Ion Românu" al instituţiei care şi-a aniversat 70 de ani de existenţă, printr-un concert de anvergură la care şi-au dat concursul, pe lângă dirijorul actual Iosif Todea – principalul organizator –, fostul dirijor Diodor Nicoară, subsemnatul – vechi colaborator, şi Cornel Groza din Cluj şi Răzvan Rădoş, Ciprian Ţuţu şi Cezar Verlan din Bucureşti.

Muzica de cameră, susţinută desigur în majoritate de membrii Filarmonicii dar şi cu participarea unor muzicieni din învăţământ cu precădere, a pornit cu un mănunchi de 8 instrumentişti, cordari, suflători de lemn şi desigur pian, pe lângă un opus de Prokofiev şi o lucrare de P. Schoenfild mai puţin cunoscută. În aportul lor constant la festivalurile noastre Trioul Contraste cu Ionuţ Bogdan Ştefănescu, Doru Roman şi Sorin Petrescu ne-au oferit un deliciu muzical pe tema: *Călătorie muzicală pe Dunăre*. Şirul recitalurilor a pornit cu cel al Duo-ului pianistic al soţilor Manuela şi Dragoş Mihăilescu, recitalul vocal de muzică spaniolă al Cameliei Fornwald Docea cu Adriana Dogariu la pian, recitalul vocal de muzică sacră al Sorinei Munteanu şi al lui Cristian Ardelean cu Silviana Cîrdu la orgă şi recitalul de vioară al Cristinei Ioana Goicea cu Andrei Banciu la pian.

Dacă studenţii Facultăţii de Muzică au lipsit de la această ediţie, elevii Liceului de Muzică s-au prezentat cu orchestra lor dirijată de tânărul ei dirijor Andreas Schein, aducând speranţa perpetuării activităţii muzicale din oraşul nostru.

Damian VULPE

Festivalul muzicii de cameră, ediția a XVII-a, la Timişoara

Într-o atmosferă plină de entuziasm, Facultatea de Muzică şi Teatru din cadrul Universității de Vest din Timişoara şi-a reluat proiectele artistice, un proiect de succes fiind Festivalul Muzicii de Cameră, aflat anul acesta la a XVII-a ediție. Programul a abordat tematici diferite, noutatea acestei ediții fiind alăturarea secției de actorie şi a serilor de lied.

În deschiderea festivalului, Recitalul cameral susținut de artişti instrumentişti ai Filarmonicii „Banatul" i-a adus în prim plan pe violonceliştii Andreea Petrila, Csaba Zsolt Maksay, Darius Tereu, violonista Ana-Maria Țipeanu, violonistul/violistul Lucian Petrila şi pianista Csermak Regina.

Aceştia au interpretat lucrări aparținând compozitorilor Glinka, Popper, Paganini, Brahms, Händel. Aplauzele au fost pe deplin îndreptățite pentru prestația unor muzicieni entuziaşti şi de un profesionalism exemplar.

Recitalul „Clarinet Camerata" a prezentat o îmbinare între muzică şi poezie (versuri de Claudiu Dogaru, din volumele *În spatele scenei* şi *Semne*, recitate de însuşi autorul). Clarinetiştii Tibi Vasile Boc, Cristian Miclea, Daniel Chifan, Adrian Trocan, Alex Amarandei au prezentat un program variat acoperind mai multe perioade stilistice: J. S. Bach, L. van Beethoven, C. Böhm, J. Brahms, A. Dvořák, K. Kummer, F. Poulenc. Omogenitate şi o naturalețe a frazării am putut remarca în majoritatea lucrărilor, în special la Beethoven, forță de susținere flexibilitate, strălucire, dar şi subtilitatea substanței sonore s-au evidențiat mai ales în lucrarea lui Poulenc. În *Trio pentru clarinet, vioară şi pian* de Paul Schoenfeld, Cristian Miclea, Gloria Maria Mihai şi Victor Părău s-au achitat admirabil, fiecare distingându-se prin culoarea şi pregnanța liniei melodice specifice instrumentului său, într-o coeziune fără reproş.

Sub genericul „Recital cameral şi poezie" (de la clasele Sorin Dogariu - muzică şi conf. univ. dr. habil. Otilia Huzum - teatru), Anamaria Joldea, Ioan Sărăcuți, Sebastian Covaci, Andreea Fălcuşan, Rebeca Mutaşcu, Eunice Bahnaru, Debora Marchiş, Andreea Olariu au prezentat un program atractiv (Haydn, Mozart, Debussy, Ravel, Milhaud) dovedind franchețe în interpretare, echilibru şi eleganță.

Nici studenții de la teatru n-au fost mai prejos. Într-o regie frumos concepută, studenții Oroian Răzvan, Ionescu Tania, Suciu Denisa, Căuş Teodor, Gligor Mădălina, Gubavu Laura, Budrițan Sonia, Papară Eduard, Vajdovics Vlad, Dumitru Damian, Piparcă Claudiu, Chiperi Cristina au recitat poezii de R. Gyr, E. Cioclea, B. Serediuc, A. Blandiana, M. Sorescu, A. Vida, V. Carianopol, N. Stănescu, A. Păunescu, A. Binder.

În cadrul recitalului intitulat "Ansamblul Flautissimo şi poezie", studenții Alexandra Mahu, Dumitru Palagniuc, Iulia Lupaş, Katalin Lázár, Miriam, Tohătan, Zselyke Fehér au susținut un program de caldă muzicalitate, alcătuit din lucrări de B. Smetana, Doina Rotaru, Marc Berthomieu, F. Bartholdy, Derek Charke, tinerii flautişti (îndrumați cu profesionalism şi dăruire de Matei Ioachimescu) au avut ocazia să-şi etaleze din plin tehnica instrumentală şi posibilitățile de expresie ale diferitelor tipuri de flaute, pe care le-au mânuit la un înalt nivel artistic, reuşind să creeze momente deosebite, cucerind astfel simpatia publicului.

Între momentele muzicale, Petru-Silviu Văcărescu, cu o tentă de regie, a recitat, pe alocuri cu umor sau nostalgie, texte scrise de Alina Mazilu.

A urmat seara dedicată Ansamblului de alămuri al clasei Sergiu Cârstea, care a şi dirijat. Au interpretat la trompetă Oniță Raul, Solonca Florinel, Borinov Maksym, Vodovozova Maria, Pavlov Maria, Caba Andreea, Pituț David, Pituț Denis şi Danciu Daniel; la corn Onițiu Dana, Chifan Cosmin; la trombon Mihăescu Andrei, Tamaş Andrei, iar la tubă Borcean Alin şi Mihalache Bogdan, oferindu-ne mostre sonore ale unui traseu policrom ce a cuprins lucrări de J. Clarke, G. Fr. Händel, J. S. Bach, E. Elgar, L. Bernstein, C. Hazel. Studenții s-au achitat onorabil, dovedind că pot fi nu doar învățăcei, ci artişti în toată regula.

Recitalul cameral al clasei Cristina Mălăncioiu a propus un program deosebit. Studenții Eunice Bahnaru (vioară), Debora Marchiş (vioară), Maria Ghiga (violă), Denis Mocuța (violoncel), Lucas Kohl (pian) au interpretat *Cvintetul cu pian în mi bemol major op. 44* de Robert Schumann. În cele patru mişcări ale lucrării am putut urmări interpretarea expresivă, bine sincronizată, cu timbraje şi tensionări atent dozate, fapt ce a confirmat valoarea artistică a tinerilor instrumentişti care, trebuie menționat, s-au constituit în formație camerală abia la începutul acestui an universitar.

Ansamblul de viori „Villegria" (Andrea Petran, Anamaria Joldea, Luiza Prisăcariu, Damaris Prisăcariu, Iolanda Banyacskay, Eunice Bahnaru, Debora Marchiş, Johanna Levițchi, Cristina Mălăncioiu) a interpretat, în partea

Villegria

a doua a recitalului, lucrarea compozitorului Gabriel Mălăncioiu – *Sunny bagatelle pentru ansamblu de viori* (I. *Sonokini*, II. *Nămoloso*, III. *Mezzopizz.a*, IV. *Gliss & Bliss*, V. *Hot dot*), care a implicat şi elemente de teatru instrumental în ultima parte. Interpretele s-au pliat cu multă dăruire intențiilor compozitorului realizând momente creatoare de atmosferă, răsplătite cu îndelungi aplauze la final.

Recitalul Ansamblului „Percutissimo", format din Amelia Trifu, Patrick Cojerean, Bogdan Buică şi coordonat de Doru Roman a avut-o ca invitată pe flautista Lázár Katalin.

Tratate timbral cu plasticitatea proprie maeştrilor muzicii secolului XX, lucrările scrise de S. Fink, E. Sejourne, T. Loevendie, M. Leth, L. Denev, S. Torre, D. Levitan, C. DeLancey au oferit posibilitatea evidențierii potențialului solistic al fiecăruia dintre protagonişti, care sunt tineri deosebit de talentați, cu o activitate artistică remarcabilă.

În cadrul Recitalului cameral şi de poezie, Manuela Mihăilescu a avut-o ca invitată pe actriţa Anca Roxana Constantin van der Zee. Damaris Prisăcariu (vioară), Lázár Katalin (flaut) şi Peter Tradnik (pian) au interpretat lucrări de Brediceanu, Bartók, Enescu, Porumbescu, Jianu, Vivaldi reuşind să realizeze momente de mare sensibilitate. Inserate între piesele muzicale, poeziile lui Arghezi, Blandiana, Isanos, Stănescu au completat în mod fericit serata, iar modul captivant de recitare al actriţei Anca Roxana Constantin van der Zee a sedus publicul, interpretarea domniei sale fiind într-un acord deplin cu emoţia transmisă de muzică.

Percutissimo

Ultimele două recitaluri s-au adresat genului de lied. În prima seară, în interpretarea studenţilor claselor de canto Ioana-Mia Iuga, Simona Negru şi Marius Manyov, studenţii Dragana Simionovici, Bianca Barcoţi, Samira Bulz, Dariana Ştefoni, Marina Santrač, David Erwin Hirsch au prezentat lieduri din creaţia universală (Tirindelli, Beethoven, Schumann, Schubert, Glinka, Ceaikovski), iar din cea românească (Dima, Drăgoi, Donceanu, Cavadia, Constantinescu, Brediceanu, Păutza, Brânzeu, Bretan) au interpretat Tiya Anne Grosseck, Raluca Dalea, Ilinca Manole, Iulia Dobre, Nicoleta Olah, Paula Harca, Francesca Belciug, Daniela Mircea, Claudia Sârbescu, David Erwin Hirsch.

Studenţilor li s-au alăturat şi sopranele Simona Negru şi Ioana-Mia Iuga care au interpretat cu mult rafinament câteva bijuterii vocale demonstrându-ne „cât de frumoasă este starea poeticului şi cât de etern umană este aspiraţia spre frumuseţe".

În încheierea festivalului, recitalul susţinut de studenţii claselor de canto Marius Manyov, Mariana Şarba, Silvia Sorina Munteanu, Darius Iordănescu şi Gabriela Diana Matei a avut-o ca invitată pe soprana Silvia Sorina Munteanu. Au evoluat pe scenă, fiecare etalându-şi, după posibilităţi, calităţile vocale şi interpretative: Anisia Babuc, Maria Boldan, Clarissa Gherghe, Darius Gruiţă, Marijana Radmanovać, Roxana Nica, Violeta Tiponuţ, Răzvan Vlad, Nicoleta Hrin, Mara Străin, Marina Santrač.

Se cuvine a menţiona şi aportul pianiştilor: Silviana-Ana Cîrdu, Aida Marc, Marcela Sorina Costea, Rareş Păltineanu care au asigurat cu profesionalism acompaniamentul acestor lucrări. Surse lirice diverse, realizări muzicale dintre cele mai diferite s-au constituit într-o „adevărată apoteoză a spiritului poetic, în dubla sa constituţie de sunet şi cuvânt".

Ani-Rafaela CARABENCIOV
Cătălina CĂPĂŢÎNĂ

Remarcabil recital la Constanţa: pianistul Stephan Möller

În data de 10 iunie a.c., a avut loc la Constanţa, în frumoasa sală a Centrului Multifuncţional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin", recitalul pianistului de origine germană Stephan Möller, sub patronajul Consiliului Judeţean Constanţa şi al Centrului Cultural Judeţean Constanţa „Teodor T. Burada" – în parteneriat cu Universitatea „Ovidius" - Constanţa.

Pianistul Stephan Möller s-a născut în anul 1955, la Hamburg, Germania. Obţinerea titlului de laureat al Festivalului Internaţional de pian „Ludwig van Beethoven" de la Viena din 1985 avea să-i deschidă calea unei îndelungate şi strălucite activităţi concertistice (recitaluri şi concerte) în centrele muzicale europene, în Japonia, China, America de Nord şi America de Sud.

Repertoriul său cuprinde în special lucrări aparţinând clasicilor vienezi, Beethoven ocupând un loc important. A interpretat transcripţiile lui Franz Liszt după *Simfonia a IX-a* de Beethoven, parafrazări după operele lui Richard Wagner, întreaga creaţie pentru pian a lui Richard Wagner şi lucrări compuse special pentru pianul de concert Bösendorfer, asistat de computer.

În anul 2020, la împlinirea a 250 de ani de la naşterea lui Beethoven, pianistul Stephan Möller şi-a propus să efectueze un turneu mondial inedit: *Beethoven 32x32*, cuprinzând interpretarea integrală a sonatelor beethoveniene pe 6 continente. În urma restricţiilor cauzate de pandemie, turneul a trebuit să fie prelungit în 2021 şi 2022. Până în prezent, concertele au avut loc în Germania, Polonia, Austria, Albania, Kosovo, Vietnam, Japonia, China, Thailanda, Australia, Africa de Sud. Turneul urmează să se desfăşoare în Peru, Ecuador, Mexic şi S.U.A.

Prin recitalul susţinut la Constanţa, România a fost afiliată turneului *Beethoven 32x32*. Interpretarea celor 32 de sonate beethoveniene considerate de Hans von Bülow *Noul Testament al tuturor pianiştilor* constituie un omagiu adus marelui compozitor.

În recitalul de la Constanţa, având motto: *PER ASPERA AD ASTRA*, Stephan Möller a interpretat patru sonate beethoveniene: *Sonata nr.17 în re minor op. 31 nr. 2* (*Sonata Furtuna* cu recitativ), *Sonata nr. 31 în la bemol major op. 110*, *Sonata nr. 14 în do diez minor op. 27 nr. 2* (*Quasi una Fantasia - Sonata Lunii*), *Sonata nr. 21 în do major op. 53* (*Waldstein*)

Recitalul a demonstrat măiestria unui pianist experimentat care s-a confundat cu *Sonatele* lui Beethoven. Paleta sa interpretativă surprinde prin stăpânirea perfectă a mijloacelor tehnice exprimate prin sublinierea detaliilor partiturii cu arta unui bijutier: fie în redarea cu sensibilitate în partea I a *Sonatei Lunii*, fie în exuberanţa şi virtuozitatea din partea I a *Sonatei Waldstein*, o culminaţie a măiestriei sale pianistice constituind-o interpretarerea magistrală a *Fugii* la trei voci din partea a III-a – *Allegro ma non troppo*, din *Sonata nr. 31 în la bemol major op. 110* (pe care pianistul Jonatan Biss a numit-o atât de sugestiv: *călătorie în infinit*).

Mariana POPESCU

Cvartete de coarde la New York

Dacă puține orchestre simfonice europene – Filarmonica din Viena, Royal Philharmonic – s-au aventurat să treacă Atlanticul în prima parte a anului, activitatea camerală new yorkeză a fost aproape la fel de bogată ca înainte de pandemie. Astfel, într-un interval de doar câteva săptămâni, trei dintre cele mai importante cvartete de coarde din generația „mijlocie" – cu decenii de activitate dar necantonate încă în rutină – au revenit aici cu programe reunind opusuri consacrate și lucrări puțin cunoscute.

După mai bine de două decenii de colaborare (violista Marie Chilemme s-a alăturat ansamblului în 2017), membrii cvartetului francez Ébène continuă să demonstreze la fiecare apariție nu numai o remarcabilă coeziune tonală și dinamică, ci și capacitatea de a aborda fără urmă de blazare sau rutină chiar și acele lucrări interpretate cu maximă frecvență. Cei patru și-au început programul de la Zankel Hall (sala de dimensiuni mai modeste dar mai propice muzicii de cameră din complexul de săli de la Carnegie Hall) cu „Cvartetul în sol major, KV 387" de Mozart, primul din seria de șase pe care acesta i-a dedicat-o lui Franz Joseph Haydn. Interpretarea a fost una caracterizată printr-un remarcabil echilibru, pendulând între lejer și substanțial, complexitate armonică și simplitate omofonică. Secțiunea mediană a Allegro-ului a fost impregnată de o neașteptată melancolie. Materialul tematic inițiat de un instrument a fost preluat de următorul cu o totală transparență. A treia mișcare a avut o seninătate de lied, dialogul dintre prima vioară (Pierre Colombet) și violoncel (Raphaël Merlin) sunând alternativ vesel și misterios. Uimitorul final cu temele structurate ca un dublu *fugato* (prima dintre ele prefigurând muzica Simfoniei „Jupiter") a fost, departe de a fi un arid exercițiu contrapunctic, plin de culoare cromatică și energie… În câteva cuvinte, prefațând tălmăcirea „Cvartetului de coarde nr. 8" de Șostakovici, Merlin a vorbit despre concert ca fiind dedicat „victimelor războiului" și a admis că ansamblul nu a interpretat niciodată piesa în public înainte de actualul lor turneu. Nimeni n-ar fi ghicit acest lucru din abordarea plină de încredere cu care instrumentiștii au redat această capodoperă – pe care Șostakovici a compus-o la Dresda în doar trei zile. Inițial considerată ca o evocare a ororilor celui de-al doilea război mondial, muzica este acum văzută ca o declarație personală de o asemenea forță, încât transcende un anume context istoric, pentru a adresa suferințele și disperarea în general. Navigând de la o nuanță de negru la alta, cei patru interpreți și-au impregnat interpretarea cu o intensitate aproape insuportabilă, ambiguitățile tonale omniprezente invocând cu mare forță sumbrele incertitudini ale vieții și ale morții. Fiecare repetiție a celor patru note – D-Es-C-H – ce constituie semnătura compozitorului, devenea tot mai obsesivă. Trimiteri la lucrările sale anterioare – începutul Simfoniei I, al II-lea trio cu pian, Concertul No. 1 pentru violoncel, ultimul act al „Lady Macbeth din Mtsensk" – au fost scoase în evidență cu maximă grijă, fără ca prezența lor să fie de fel exagerată… Interesant, Quatour Ébène a evitat în mod explicit să interpreteze operele selectate în ordine cronologică, hotărând să încheie seara nu cu piesa lui Șostakovici ci cu oarecum modestul „Cvartet op. 41 No. 2" de Schumann (conceput – așa cum a fost și opusul lui Mozart audiat mai devreme – când ambii compozitori au fost interesați de studierea inovațiilor lui Haydn). Scoțând în evidență melodicitatea violoncelului lui Raphaël Merlin, atingând punctele de vârf în interpretarea variațiunilor în La bemol Major și a micului și amuzantului Trio, această versiune a fost plasată mai degrabă sub semnul farmecului decât al dramei. Cu greu se putea percepe vreo premoniție a întunericului care avea să înghită mai târziu mintea și muzica lui Schumann. Lipsită de orice umbră de negru, muzica a avut totuși netezimea și eleganța unei suprafețe de abanos de la care cvartetul francez își trage numele.

Ébène

Format acum aproape un sfert de veac, Cvartetul Danez (The Danish Quartet) obișnuiește de mulți ani să îmbogățească experiența ascultătorilor incluzând în recitalurile sale, alături de lucrări majore ale literaturii pentru cvartet de coarde, selecții din folclorul scandinav. Cea mai recentă apariție a lor la New York a mers și mai departe, propunând un program integrat tematic, alăturând „Cvartetului in re minor de Schubert („Moartea și fata")", propria lor adaptare instrumentală a liedului cu același nume (D. 531). Între cele două opusuri schubertiene, au plasat prima audiție a unei lucrări a compozitoarei finlandeze Lotta Wennäkoski (născută în 1970) intitulată „Pige" (adică „fată" în daneză). Deși referiri la cvartetul D. 810 există (ca de exemplu în secvența ritmică lung-scurt-scurt) , lucrarea lui Wennäkoski pare mai degrabă inspirată – cu seria de fraze care încep și se dezintegrează în ceea ce par a fi șoapte – de liedul original. Cu Rune Tonsgaard Sørensen la primul pupitru (cei doi violoniști alternează în rol), Cvartetul Danez a oferit o versiune în care gesturi romantice supradimensionate au fost evitate, în care echilibrul dintre culoare și structură, dintre tristețe și revoltă a fost mereu menținut la o tensiune înaltă. Redarea

temei cu care începe ce-a de a doua mişcare, cea inspirată de cântec, ar fi putut beneficia de puţin mai mult patos, dar delicateţea şi limpezimea cu care a fost „rostit" fiecare crâmpei de frază au fost cu totul remarcabile. Ca bis, cei patru instrumentişti au oferit o altă adaptare: cea a liedului „Der Doppelgänger / Dublura". Este numele seriei pe care ansamblul o are în vedere, cuplând ultimele cvartete ale lui Schubert cu noi compoziţii care să le fie, într-un fel sau altul, un ecou.

Cvartetul Danez

O altă întâlnire de înalt calibru a fost cea cu cvartetul new yorkez Escher. Format în 2005, ansamblul prezintă de mulţi ani recitaluri sub egida Societăţii de Muzică de Cameră de la Lincoln Center (CMS). Pentru cea mai recentă dintre apariţiile lor, cei patru instrumentişti au propus un program reunind opusuri rar interpretate, scrise de trei mari compozitori est-europeni. In cel mai timpuriu dintre cvartetele sale mature – „Nr. 10, Op. 51" – Antonin Dvořák a răspuns cu entuziasm unei comenzi pentru o piesă „în stil slav". Cea de-a doua mişcare întrerupe de două ori glasul melancolic, baladesc ale unei *dumka* – iniţiată de un dialog între prima vioară (Adam Barnett-Hart) şi violă (Pierre Lapointe) peste acordurile pizzicato ale violoncelului (Brook Speltz) – cu ritmurile rapide, în triplu metru, ale unui dans *furiant*. Finalul este ancorat de o *skačna*, o melodie boemă plină de viaţă... Greu de crezut, dar interpretarea „Cvartetului de coarde nr. 3 de Ceaikovski" a fost, conform gazdelor, prima sub egida CMS. Dedicată memoriei violonistului Ferdinand Laub, prieten şi coleg al compozitorului, partitura dă expresie melancoliei întunecate a lui Ceaikovski, evitând în acelaşi timp acele fraze declamatorii uneori exagerate care apar în opera sa simfonică. Cei patru interpreţi au modelat cu cea mai mare delicateţe Andantele central, cu a doua vioară (Brendan Speltz) evocând rituri funerare iar prima universul melodic al „Lacului Lebedelor" (compus în aceeaşi perioadă). Prima mişcare, cu proeminenta sa introducere *Andante sostenuto*, a avut o mare nobleţe, în timp ce înălţătorul Rondo final, cu temele sale evocând cântece populare ruseşti, a oferit un binevenit contrast în raport cu sumbra secţiune ce l-a precedat... Compus la aproximativ o jumătate de secol după celelalte două lucrări incluse în program, „Cvartetul nr. 3" de Bartók aparţine unei lumi diferite. Compozitorul maghiar nu a fost cu siguranţă mai puţin preocupat de problema integrării temelor muzicii populare în structurile clasice decât au fost atât Dvořák, cât şi Ceaikovski. Cu toate acestea, citatele folclorice sunt transfigurate în modele post-bergiene complexe, pline de armonii îndrăzneţe (unele obţinute cu tehnici neconvenţionale de interpretare) a căror ciudată frumuseţe poate fi cu adevărat apreciată doar după încercări repetate. Instrumentiştii au reuşit să evidenţieze cu strălucire multe dintre variile exerciţii contrapunctice care marchează o partitură cu o ţesătură melodică şi ritmică deosebit de strânsă... Interpretările ansamblului, cu cele mai line tranziţii de la o frază la următoarea, de la un instrument la altul, fără ca vreuna dintre voci să iasă artificial în evidenţă, aduc nu o dată în minte grafica a lui M. C. Escher, artistul olandez de la care cvartetul şi-a luat numele. Desenele acestuia, cu siluetele sau pasajele arhitecturale care se întrepătrund la nesfârşit, sunt şi ele strâns asociate cu arta contrapunctului şi cu construcţii matematice complexe (aşa cum detaliază glorioasa carte a lui Douglas Hofstadter „Gödel, Escher, Bach: an Eternal Golden Braid"). Ca în faţa unui desen Escher în care detaliile devin treptat irelevante, ascultătorul, aflat în faţa cvartetului omonim, se confruntă cu un singur organism care se mişcă cu o maximă eleganţă, din cele opt braţe perfect coordonate.

Escher

Edward SAVA

REGIETHEATER – (de)căderea operei?

Probabil unul dintre cele mai dezbătute subiecte ale muzicii culte este cel referitor la conceptele regizorale abordate în ultimele decenii, reinterpretând acțiunea partiturilor scrise în secolele trecute. Cum este mai bine să abordăm o partitură de teatru liric – operă, operetă sau teatru muzical? Nu vom întreba cum este *corect*, căci, în aceeaşi măsură în care dezbaterea privind muzica pură versus muzica programatică nu a ajuns şi nici nu va ajunge la o concluzie echivocă, nici aici nu vom găsi un răspuns categoric. Întotdeauna va exista un public care va aprecia o

montare contemporană şi şocantă, în aceeaşi măsură în vom găsi la orice oră un public care va aprecia acuratețea istorică şi o regie consacrată, clasică.

Subiectul este dezbătut şi în articolul „Regietheater, The Ruination of Opera" („Regietheater, ruina operei") de

către Olivier Keegel, care aduce inițial în prim plan producția gândită pentru *Tosca* la Opera Națională Olandeză. Regizorul Barrie Kosky este apreciat în mediul online pentru „invențiile magistrale" şi „mişcările sclipitoare" – opinie pe care însă autorul articolului nu o împărtăşeşte.

Motivul cel mai important pentru care acest curent atât de frecventat în ultimii ani este criticat este sexualizarea excesivă a producțiilor. (Nu luăm în calcul lucrările în care intenția compozitorului a fost aceea de a şoca audiența sau de a prezenta un adevăr social – cum se întâmplă în baletele stravinskiene, de pildă, ori în opere inspirate in „Faust", etc..)

Astfel, acest punct de vedere este cu atât mai justificat dacă luăm în considerare câteva exemple care au făcut istorie în materie de „reinterpretări" ale partiturilor lirice: *Răpirea din serai* în producția Komische Oper din Berlin în viziunea regizorului spaniol Calixto Bieito sau producția din 1972 (!) a operei *Bărbierul din Sevilla* în care intrarea în Sevilla este înfățişată ca un vagin imens, ori *Idomeneo* în viziunea regizorală a lui Hans Neuenfels – producție găzduită de Opera din Berlin, în care Mohammed este decapitat, inserția liderilor religioşi într-o operă cu personaje antice greceşti nefiind decât o manifestare a antipatiei regizorului față de marile instituții bisericeşti.

Desigur că lista este nedorit de mare, iar din punct de vedere sociologic, aceste experimente – chiar şi nereuşite sau şocante – au rolul lor în stabilirea unui echilibru macro-cultural, însă acest echilibru pare că se lasă prea mult aşteptat. Au trecut aproape 80 de ani de la încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale – care a adus cu ea nevoia publicului de a ieşi din ordinar, nevoia de a surprinde (cu precădere neplăcut), pentru a intra în atenția unui public desensibilizat, atât de obişnuit (pe atunci) cu ororile din ultimele decade.

Un echilibru ar însemna, din perspectiva unui moderat convins, ca orice libertate regizorală să aibă o justificare, sau o relevanță simbolistică. Un echilibru perfect este însă imposibil de construit, de atins şi de menținut. Iar un moderat convins înțelege asta. Şi, prin urmare, un moderat convins acceptă şi diversitatea acestor concepte, prin prisma aprecierii față de artă, dar mai ales cu credința în puterea istoriei muzicii universale de a filtra elementele relevante pentru ea.

[1] *Regietheater* este practica modernă care permite regizorului libertatea de a concepe modul în care este pusă în scenă o anumită operă sau piesă, astfel încât intențiile originale, specifice ale creatorului sau indicațiile de scenă (dacă sunt furnizate) să poată fi modificate, de la elemente majore de localizare geografică, situație cronologică, până la montaj sau desfăşurarea complotului. De obicei, astfel de modificări pot fi făcute pentru a indica o anumită ideologie politică sau pentru a trasa paralele moderne care pot fi îndepărtate menținând interpretările tradiționale.

[2] https://operagazet.com/regietheater-the-ruination-of-opera/

Norela-Liviana COSTEA

Un „triumvirat" în *Arta Dansului*:
de la maestru la discipoli... ocolind *Psalmii*...

În Italia miezului de secol XV, cunoscătorii paşilor de dans devin „profesioniştii", dictând „eticheta", instruind fiii şi fiicele nobililor la primele lor apariţii în viaţa socială; responsabili de colaborarea cu muzicienii, menţin viu interesul pentru arta lor prin tratatele de dans care apar şi prin care dovedeşte că au o vastă cultură.

Trei personalităţi concură la stabilirea profilului dansant al vremii, toate trei unite prin legătura de la maestru la discipol şi, în mod paradoxal, toate putând fi încadrate sub generoasa „boltă" a aniversărilor în acest an: Domenico da Piacenza (c.1400-c.1470), Gugliemo Ebreo da Pesaro (c.1420-c.1484) şi Antonio Cornazzano (c. 1430-1484).

Cunoscut şi sub numele Domenico/ Domingo da Ferrara, Domenico da Piacenza a fost primul *maestro di danza* italian menţionat în scrierile şi cronicile de curte ale

Quatrocento-ului şi unul dintre cei mai de succes dansatori (şi profesori de dans) ai curţilor princiare, apreciat de autoritatea papală (care i-a conferit una dintre cele mai râvnite distincţii cavalereşti: *Ordo Militia Aurata/ Crucea de Aur*) şi de cea imperială (***Frederik III***, *Împărat al Sfântului Imperiu Roman* i-a conferit titlul de *Cavaler*) pentru merite deosebite în cultivarea artei sale.

În timpul lui Domenico şi în secolele ce l-au premers, *bassadanza* era ceea ce astăzi am putea defini ca *diptic*, bază pentru viitoarele suite de dansuri: cuplaj de două dansuri cu metru diferit şi mişcări contrastante: lent (metru binar) – rapid (metru ternar), pe tiparul *Pavane-Gagliarde*. Va fi teoretizat în secolul următor, în publicaţiile lui Pierre Attaingnant (*Attaingnant Dance Prints*, 1530), iar la decenii distanţă, se va regăsi, alături de explicaţii detaliate, în scrierea lui Thoinot Arbeau (anagramă pentru Jehan Tabourot), clericul sedus de arta dansului, prezentată în cunoscutul său tratat *Orchésographie* (1589).

Spre deosebire de *bassadanza*, *ballo* desemna o manifestare coregrafic-muzicală complexă, extinsă ca numere ce alternau participanţii (dansatori, actori, mimi sau instrumentişti) în momente solistice, duete muzicale sau coregrafice, dialoguri şi ansambluri legate printr-un fir epic simbolic exprimat printr-un libret de natură mitologică. Inventarea mai multor dansuri i-a adus faima, numele său circulând cu repeziciune – după cum ne este relatat în diverse scrieri şi chiar în timpuriile tratate de dans ale vremii, semnate de discipolii săi.

La Milano, în intervalul 1450-1460 (posibil 1455?) este datat primul tratat de dans apărut pe teritoriul european: *De arte saltandi et choreas ducendi. De la arte di ballare et danzare/ Despre arta dansului şi conducerea ansamblului de dansatori* (manuscris păstrat la *Bibliothèque Nationale de France*). În acest manuscris, redactat iniţial simplu, fără obişnuitele miniaturi ornând paginile, Domenico are în vedere, în exclusivitate, probleme ce ţin de tehnică şi de aspecte practice. Tematica este clar umanistă, tonul este simplu şi direct, arta dansului pare a fi tratată asemenea artelor cunoscute în epocă drept „liberale".

Opera lui Domenico da Piacenza va fi aprofundată şi continuată de cei doi discipoli ce i-au întărit faima de *maestro di danza*, ambii aflaţi în serviciul puternicei familii Sforza: polivalentul Antonio Cornazzano, fiu al unei familii nobile, cu studii la *Universitatea* din Siena. Diversitatea preocupărilor şi o creaţie oscilând între teme sacre şi seculare îl recomandă ca poet de curte, scriitor, biograf şi – desigur – maestru de dans. Este cel care, pe lângă opere literare ca poemul *Sforziada* (*De gestis Francisci Sfortiae*), o colecţie de povestiri (*De proverbiorum origine*) şi o istorie a Fecioarei Maria, îşi publică tratatul intitulat ***Libro dell'arte del danzare.***

Cel de-al doilea discipol al lui Domenico, colaborator şi continuator al artei maestrului său, era fiul unui alt recunoscut *maestro di danza*, Mosè di Sicilia de la curtea din Pesaro: Gugliemo/ Gugliemi Ebreo da Pesaro, cunoscut (după convertiurea la creştinism) ca Giovanni Ambrogio/ Ambrosio da Pesaro, Guillaume le Juif. Şi-a făcut intrarea în istoria muzicii şi a dansului ca cea mai influentă personalitate a *Renaşterii* italiene.

Mult timp în serviciul lui Alessandro Sforza, prin a cărui influenţă Scaunul Papal îi acordă aceeaşi decoraţie cu maestrul său, devine creator de spectacole la ocazii importante: logodna Ippolitei Sforza cu Alfonso (*un ballo moresche*), nunta lui Leonello d'Este cu Maria di Aragona, nunta Eleonorei de Aragon cu *Ducele de Bari...*

Citind cu ochii cercetătorului de astăzi tratatul lui Guiglelmo este imposibil să nu remarci grija deosebită pentru fiecare detaliu, ca şi pentru contextul general. Autorul consideră – în mod just ar putea declara oricare dintre

medicii zilelor noastre! – că practicarea artei mişcării ordonate, a dansului pe muzică întăreşte inima, îi „face bine": *conforta il cuor.*

Autorul precizează că este nevoie ca la baza oricărei mişcări să stea o muzică inspiratoare, pe măsură, un dorit *dolce canto.* De altfel, termeni ca *dolce* sau „armonia" par a fi „cuvinte de ordine", putând fi întâlnite în toate paginile manuscrisului său, uneori chiar de mai multe ori, fie în legătură cu muzica, fie cu sensul mişcărilor cerute dansatorilor.

În acelaşi timp, Gugliemo este cunoscut şi ca autor a cel puţin unei piese instrumentale; mai mult ca sigur, a fost concepută potrivit unuia dintre dansurile create de el, posibil ca exerciţiu în faza de instruire, de antrenament cu profesorul de dans: *Falla con misura*, purtând şi titlul alternativ *La Bassa Castiglia*. Nu are indicaţii privind instrumentele, dar menţine precizarea privind numărul şi registraţia acestora: două instrumente în registre diferite: acut/mediu – bas.

Carmen STOIANOV

Electrecord - 90 de ani

Electrecord, prima casă de discuri din România, în studioul căreia au înregistrat cei mai mulţi dintre marii noştri artişti, a împlinit 90 de ani. În 1932, comerciantul evreu Nathan Mischonzniki (un pasionat de muzică şi deţinător din 1900 al unei firme care se ocupa de vânzarea de instrumente muzicale şi partituri), a achiziţionat din Germania mai multe echipamente de producţie şi le-a adus în România, unde a pus bazele fabricii de discuri. Aşa a început povestea.

Primul disc presat la fabrica de vinil din România (cu Orchestra bănăţeană „Luţă Ioviţă") a fost lansat în octombrie 1934. Până în 1937, compania nu a avut un studio de înregistrări propriu şi se ocupa în principal cu multiplicarea materialelor produse în străinătate. Artişti precum Maria Tănase şi Gică Petrescu au călătorit în această perioadă la Berlin sau Viena pentru a înregistra în studiourile companiei Kristall. După 5 ani, Electrecord a început să producă materiale muzicale în propriul studio. Pe 11 iunie 1948, firma a fost confiscată de stat conform cu Legea naţionalizării, iar activitatea a fost reluată pe deplin, cu utilaje şi tehnologii modernizate, în 1956. De la primii ani, când tirajul plăcilor turnate era de circa 70.000, capacitatea fabricii permitea în 1957 turnarea a peste 1.000.000 de discuri pe ani, iar tirajele au crescut în 1964 la 2.800.000 discuri şi în 1982 la circa 5.000.000. Primul album editat a fost *Octetul în do major pentru instrumente de coarde* de George Enescu, dirijor Constantin Silvestri, în 1956.

În 1973 au apărut primele discuri stereo, compatibile şi cu pick-up-uri mono, iar la sfârşitul anilor `70 au fost disponibile pe piaţă primele casete. A fost derulat atunci un amplu program de investiţii care a dublat capacitatea de producţie (până la 6.000.000 de plăci şi 800.000 de casete, dintre care 20% dedicate muzicii clasice şi 80% muzicii uşoare şi populare). Din anii `80 au fost produse şi variante pentru străinătate ale unor discuri şi casete audio (cu textul recântat în limba engleză), iar anul 1983 a adus o ultimă modernizare, cu echipamente din Suedia, pentru că, după 1990, odată cu apariţia concurenţei şi creşterea popularităţii CD-urilor, Electrecord a intrat treptat în declin. Compania a început să producă CD-uri în 1993 şi a sistat un an mai târziu producţia discurilor de vinil. După un impas important în 1996, societatea a achiziţionat un studio nou de înregistrări, iar în prezent încearcă să se reinventeze prin diversificarea serviciilor pe care le oferă.

Amintiri vii din anii de gloriei ai companiei Electrecord păstrează astăzi maestrul Horia Moculescu: *"Eu am apucat această perioadă de aur, cu bătrânul Berindei maestru de sunet, după care au venit ceilalţi. Am fost prieten foarte bun cu Alexandru Imre, dirijorul Orchestrei Electrecord"*. Orchestra de muzică uşoară a fost activă între anii 1959-1970, iar Horia Moculescu a realizat cu acest ansamblu primul şi singurul său disc de solist vocal, în anii `60, cu patru piese italiene. *"Punctualitatea era desăvârşită, instrumentiştii erau foarte buni şi era această permanentă dispută amicală între Electrecord şi Orchestra de estradă a lui Sile Dinicu de la Radio. Înainte de Alexandru Imre, la Orchestra Electrecord a fost dirijor Theodor Cosma,* (n.n. tatăl celebrului compozitor de muzică de film Vladimir Cosma). *Theodor Cosma şi Theodor Sibiceanu aveau în fiecare duminică un concert la două piane la Radio România. Vremuri frumoase din acest punct de vedere. Cosma a plecat în 1962 din România, şi atunci a ajuns Alexandru Imre dirijorul Orchestrei Electrecord."* În finalul discuţiei noastre, l-am rugat pe Horia Moculescu să ne împărtăşească o amintire din legată de colaborarea sa cu Electrecord: *"Prima dată când am intrat acolo, în `62, am fost invitat de Temistocle Popa, care m-a rugat să îl acompaniez la pian pentru ceva care trebuia depus la Uniunea Compozitorilor. Nu ştiam pe vremea aceea care era mersul. Şi m-am dus şi i-am acompaniat două piese, el a venit cu ştimele şi a cântat la flaut. A fost prima dată când am pus piciorul în studiourile Electrecord, aflate în zona Sfânta Vineri. Aceasta ar fi o amintire la care mă gândesc cu plăcere."*

Andreea KISELEFF

Cucuteni Jazz Fest

Dacă jazzul se defineşte ca o artă a spontaneităţii creatoare, deopotrivă în chip benefic ar fi oportun să se manifeste trăsătura de inventivitate şi în latura organizatorică a evoluţiilor *live* proprii muzicienilor de gen. Din acest punct de vedere, o idee cu adevărat pertinentă s-a născut din imaginaţia binecunoscutului instrumentist la trombon, bucium, la alte instrumente de suflat, compozitor, aranjor şi şef de formaţie Liviu Mărculescu: temerarul proiect al unui nou festival moldav de jazz, surprinzător de original mai ales prin perimetrul aparte de desfăşurare, precum acela generos oferit de situl arheologic Cucuteni, obârşie cu vestigii datând din vremea geto-dacilor! Viziunea / concept a iniţiatorului a fost aceea a catapultării unui amplu arc peste milenii, invitând melomanii într-un ambient pitoresc, evocator şi totodată, aşa cum însuşi demiurgul Festivalului declara: „apt a crea un spaţiu cultural atipic conectat la natură, influenţat de natură... un loc magic ce predispune muzicianul la inspiraţie pentru improvizaţie."

Ca unul care, ca prezentator, m-am aflat de la primul la ultimul minut al evoluţiilor scenice în proximitatea actului artistic din cele trei seri muzicale (10, 11, 12 iunie), enunţ cu certitudine izbânda peremptorie a insolitului nou Festival, ceea ce legitimează permanentizarea lui şi în ulteriorii ani! Aşadar, un sincer **bravo** lui Liviu Mărculescu, cu atât mai mult cu cât, în absenţa infamantă a susţinerii de orice fel din partea forurilor ieşene, organizatorul a fost nevoit să rezolve integral complicatele resorturi ale concretizării unui atare proiect, exclusiv cu forţe şi mijloace proprii!

Am apreciat ideile, liniile de forţă ale programului, vizând atât promovarea / încurajarea unor tinere talente, cât şi valorificarea resurselor creative ale unor muzicieni notorii din arealul autohton, dar şi de peste fruntarii. În deschiderea primei seri au urcat pe podium, nu fără emoţie, şapte debutanţi (şase fete şi un băiat) alăturaţi sub genericul comun „Atom de carbon": Mălina Constantinescu - vocal, Mălina Matricală - pian, Alexia Alixescu - ghitară, Aniela Tudor - ghitară bas, Daria Truţescu - baterie, Briana Corlăţan - backing vocal, Vlad Lavric - saxofon alto, talentaţi tălmăcitori ai unor teme standard ca acelea numite „Just Two Of Us" (Grover Washington Jr.), „All Of Me" (Gerald Marks, Seymour Simons), „Isn't She Lovely" (Stevie Wonder), „Your Heart is as Black as Night" (Melody Gardot).

I-am aplaudat apoi pe soţii Andra Botez - solistă (profesoară de tehnică vocală, atestată şi internaţional în Olanda) şi Bogdan Botez - ghitară, ambii absolvenţi ai Facultăţii de Muzică din cadrul Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu" din Iaşi; aplauze meritate pentru înveşmântările creative conferite cu profesionalism şi bun gust pieselor „Spain" (Chick Corea), „Pe vale" (folclor), „Softly as in a Morning Sunrise" (Sigmund Romberg & Oscar Hammerstein II), „A Night in Tunisia" (Dizzy Gillespie), „Close to You" (Andra Botez), „Mociriţă cu trifoi" (folclor).

Le-au urmat, venind din Republica Moldova, componenţii Trio-ului „Art VI Band" cu un interesant, puţin comun program de *jazz manouche* şi de prelucrări în jazz ale unor tangouri. Ne referim la instrumentiştii Valeriu Culea - acordeon (director al Festivalului Internaţional de Jazz de la Chişinău, a cărui a X-a ediţie s-a derulat între 24-25 mai a. c.), Radu Zaplitnâi - acordeon, Igor Socican - contrabas (profesor la Facultatea de Artă Muzicală a Academiei din Republica Moldova), buni prieteni şi coechipieri doar de o lună în această formulă de trio. Recitalul lor a cuprins nu mai puţin de 15 momente sonore, dintre care menţionăm „Dialog vals" (Valeriu Culea), „Volver", „El Cioclo" (tangouri de Carlos Gardel), „Radu's vals" (Radu Zaplitnâi), „Oblivion" (Astor Piazzolla), „La vie en rose" (Édith Piaf), „Moon River" (Henry Mancini) etc.

Două dintre debutantele grupului „Atom de carbon", vocalista Briana Corlăţan şi cu Mălina Matricală – de astă dată ghitaristă –, au reapărut la începutul serii a doua, ca un duet sub denominaţia „Eighteen Matches", cultivând versiuni de jazz şi bossa nova ale unor cunoscute teme, ca „Dream, a little Dream of Me" (Fabian Andre, Wilbur Schwandt, Gus Kahn), „At last" (Mack Gordon, Harry Warren), „In a Manner of Speaking" (Winston Tong), „I'll take care of you" (Brook Benton), „Mociriţă cu trifoi" (folclor), „Billie Jean" (Michael Jackson).

Neîndoielnic, una dintre culminaţiile valorice ale Festivalului Internaţional de Jazz de la Cucuteni a fost marcată de admirabilul recital susţinut de duetul soţilor Gârlea, pianistul Cristi Gârlea (profesor la extensia de la Piatra Neamţ a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj) şi Mihaela Gârlea (interpretă de excepţie, plurivalentă, autoare a valorosului volum „Vocea în jazzul românesc" reprezentând teza de doctorat a solistei, profesoară de Canto Jazz la Universitatea Naţională de Arte „George Enescu"). Ei au oferit celor prezenţi inventive, captivante reevaluări în manieră personală ale unor creaţii diverse – din punct de vedere stilistic: „Whenever There is You" (Magnus Zingmark & Oscar Simonsson), „I'm lost Whithout You" (Memphis Slim), „You're Everything" (Chick Corea) „Samba de gago" (Joyce Moreno), „Every breath you take" (The Police), „Un mic cuvânt" (Richard Oschanitzky), „Light my fire" (Doors), „One day I'll fly away" (Joe Sample, Will Jennings).

Originari din Ungaria, respectiv din Siberia, în duo-ul ce i-a reunit, Peter Somos (care acum activează în Polonia) şi Nadishana au surprins asistenţa prin sonorităţile exotice ale instrumentelor lor. Astfel, bateristul Peter Somos a susţinut concomitent cu mâna sa stângă şi o linie de bas la

pian electric, acompaniindu-l pe partenerul său Nadishana creator de contribuții melodice emise la instrumentul cu coarde **mandola**, la flaut și la sursele metalice de percuție numite **handpan**, un fel de **steeldrum**, dar nu concav, ci convex... Programul interpretat de ei, ce a cuprins exclusiv compoziții proprii, a relevat un intens *interplay* ca principal atribut valoric.

Seara a doua a fost încheiată cu brio de „Liviu Mărculescu Jazz Unit", redutabil sextet instrumental alcătuit din Constantin Stavrat - baterie, „Bizy" Bîzgă - contrabas, Eugen Toboș - ghitară, Daniel Bălan - pian electric, Eduard Mihăilă - trompetă și desigur, liderul Liviu Mărculescu la trombon și la bucium; cu ei s-a afirmat și muzicianul german invitat Thomas Gruss – saxofon tenor (profesor de clarinet și saxofon la Conservatorul din Halle) cu care șeful formației colaborează actualmente la realizarea unui nou album. Cele șapte piese incluse în recital – compoziții ale trombonistului și ale saxofonistului, au cucerit prin pregnanță ritmică, inspirație melodic-armonică, fantezie improvizatorică nedrămuită evidențiată pe rând de toți coechipierii grupului, dar mai ales de către lider și de invitat: o evoluție creativă marcând culminația calitativă a Festivalului, rod al competenței, pasiunii, implicării! Iată tot atâtea epitete emblematice etichetând piesele „Hanging Drive", „Thursday morning", „Fiesta", „Blues to a friend", „Cucuteni koshi" (koshi fiind un instrument muzical de sorginte asiatică) – compoziții și aranjamente semnate de Liviu Mărculescu și „Anything suspicious", „Abdullah dreams" – sub autograful componistic al lui Thomas Gruss.

Și a venit ultima seară de Festival odată cu urcarea pe podium mai întâi a tandemului „Tap 2 – 10 Future Sound" însumând talentul / inventivitatea vădite de pianistul Tudor Amarandei (profesor la Clasa de Jazz Romeo Cozma a Universității Naționale de Arte „George Enescu") și de vocalista Pamela Aviziteiței – studentă în anul I al Clasei de Jazz. Apreciatul mânuitor al claviaturii și talentata cântăreață (care s-a produs totodată la sintetizator) s-au aflat la prima lor apariție în public drept realizatori ai unei tentative de fuziune între jazz, muzică electronică și muzică academică, ce s-a concretizat în tălmăcirea compozițiilor proprii „Drifting", „The Rush", „Back Door Blues", „Feathers" și „Future Sound" – aceasta din urmă constituindu-se ca piesă-titlu a viitorului lor CD.

Un alt episod festivalier memorabil a fost împlinit odată cu prestația de notabilă ținută a Quartetului „Cali" din Iași (dobânditor al Trofeului „Jazz In The Park" din Cluj – în anul 2010, al Trofeului „Sibiu Jazz Competition" în 2014, ca și al Premiului pentru cea mai bună formație adjudecat la Festivalul - Concurs „Johnny Răducanu" de la Brăila). „Cali" – adică Alex Jaxx (Alexandru Huțanu) - saxofon alto, Cătălin Huțanu - claviaturi, John Mantucci (Ioan Mantu) - ghitară bas, Lucian Rusu - baterie s-a relevat ca mesager al jazzului fusion, excelând atât prin originalitatea sonorităților, prin vitalitate, cât și prin imaginația investită din plin în intervențiile improvizatorice individuale. Am aplaudat redimensionările conferite unor teme din repertoriul internațional al genului, „Brother Hubbard" (Kenny Garrett), „There will never be another you" (Harry Warren, Mack Gordon), „Sing a Song of Songs" (Kenny Garrett), „I Mean You" (Thelonious Monk), „Nardis" (Miles Davis), „My One and Only Love" (Guy Wood, Robert Mellin).

Întrucât dintre cei trei invitați ucraineni ai grupului „Kolo Yolo", doi nu au avut viză de ieșire din Spania unde trăiesc ca refugiați, doar cel de al treilea, bateristul Alexei Fantaev a fost prezent. Pentru a evolua totuși pe scena Festivalului, saxofonistul german Thomas Gruss și muzicienii români Daniel Bălan - pian, Constantin „Bizy" Bîzcă - contrabas, vocalista Oana Severin, trombonistul Liviu Mărculescu (cântând și la bucium) și invitatul Radu Zaplitnâi - acordeonist din Republica Moldova s-au oferit necondiționat a-i fi parteneri lui Alexei Fantaev cu minime preparative... Vădind un indice valoric accentuat, oaspetele ucrainean împreună cu neașteptații lui „acoliți întru jazz" au înfăptuit un demers spontan admirabil, plin de culoare și de expresivitate. De comun acord, ei au improvizat împreună pe suportul armonico-ritmic al piesei „Avatar" compusă de Daniel Bălan și al temelor standard „Caravan" (Juan Tizol), „Cantaloupe Island" (Herbie Hancock), „Donna Lee" (Charlie Parker), „When the Saints go marchin' in" (traditional), „Route 66" (Bobby Troup), plus o secvență specială interpretată la bucium.

Consemnărilor legitim admirative datorate reușitelor recitaluri care s-au înșiruit sub sigla „Cucuteni Jazz Festival 2022" li se cuvin adăugate aprecieri pentru calitatea sunetului asigurată de echipa alăturându-i pe Dan Spînu (la pupitrul principal), pe Ramona Cojocaru și pe Mălina Matricală responsabile pentru amplasamentele scenice.

În numele tuturor argumentelor cuprinse în aceste rânduri, așteptăm cu interes Festivalul „Cucuteni Jazz 2023"!

Florian LUNGU

Cântărețul-actor

Ascensiunea craioveanului Aurelian Temișan a început o dată cu Premiul Tinereții la Mamaia în 1989. Au urmat șlagărele scrise pentru el de George Natsis ("Poveste din Vest") sau Cornel Fugaru și a devenit rapid o vedetă a genului, cu apariția alături de Loredana Groza în filmul "A doua cădere a Constantinopolelui". De altfel, în prezent este și un apreciat actor de teatru (este căsătorit cu actrița Monica Davidescu), iar de ani buni face parte din juriul popularei emisiuni TV "Te cunosc de undeva". Are propria sa formație de acompaniament, Funky Orchestra, cu care susține concerte incendiare (cum a fost cel de pe scena festivalului de la Amara), repertoriul său incluzând multe melodii ale compozitorilor noștri de muzică ușoară. Același respect față de înaintași s-a vădit din spectacolul omagial dedicat de Aurelian Temișan lui Aurelian Andreescu pe scena mare a Teatrului Național din București, când au răsunat zeci de refrene din fonoteca de aur a genului. În ultima vreme colaborează fructuos cu compozitorul Mihai Alexandru, care i-a încredințat câteva piese de tip pop-urban de imens succes la public. (**D. M.**)

Recordurile Brăilei

Titlul nu este nicidecum exagerat, fiindcă Brăila este de departe oraşul cu cele mai multe manifestări muzicale naţionale şi internaţionale, putându-se numi pe drept cuvânt "oraş al muzicii". Aceste manifestări acoperă aproape toate genurile (doar festival rock se pare că nu are, dar sunt destule în ţară), de la muzica cultă ("Hariclea Darclée") la jazz, folk, folclor, fanfară şi muzică uşoară. Practic, Festivalul de muzică uşoară "George Grigoriu" este singura manifestare internaţională a genului cu desfăşurare permanentă, anuală, "Cerbul de aur" de la Braşov "reuşind", din 1968 până azi, să numere cam tot atâtea ediţii cât numără remarcabilul eveniment brăilean, ajuns la ediţia a 17-a! Iniţial o competiţie naţională, festivalul a căpătat de la ediţia a 3-a, din 2007, anvergură internaţională, la început mai timid şi apoi atrăgând concurenţi din îndepărtate colţuri ale lumii. Ca o statistică, din cele 17 ediţii reprezentanţii Italiei au câştigat nu mai puţin de 6, celelalte victorii revenind României (tot 6), Republicii Moldova (3), Elveţiei şi Kazahstanului (câte una). Şi mai este ceva ce se cere subliniat apăsat: faptul că este cinstită cum se cuvine memoria acestui ilustru fiu al oraşului, îndeosebi în condiţiile în care puţini sunt compozitorii care se bucură de onoruri similare în oraşele de baştină. Ajunge să parcurgeţi remarcabila carte a lui Andrei Tudor "Un secol de muzică uşoară românească" pentru a constata cât de puţin se află în atenţia organelor judeţene şi orăşeneşti figurile de

Francisk Iulian Chiriac, Dominique Simionescu

vază ale genului. La Craiova au fost doar câteva ediţii dedicate mentorului genului, Ion Vasilescu, apoi festivalul a dispărut, ca şi cel de la Piteşti închinat lui Vasile Veselovski. Festivalul "Florin Bogardo" de la Bucureşti n-a cunoscut decât o primă ediţie, fiind evidentă lipsa de preocupare a actualei conduceri a Primăriei Capitalei pentru cultură. Rezistă, bravo lor, concursuri de tradiţie, cum ar fi festivalurile "Radu Şerban" de la Caracal sau "Florentin Delmar" de la Focşani (să sperăm că acesta va fi sprijinit să revină la formatul iniţial, am înţeles că ediţia 2021 a durat doar o zi...), iar lui Jolt Kerestely i-a fost consacrat un festival de copii, în comuna Cornetu, dar şi acesta n-a mai ajuns la ediţia a doua... Şi interpreţii de vază sunt uitaţi, în afară de Aurelian Andreescu (omagiat printr-o competiţie pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase", pe care l-a servit cu devoţiune) nu ştim să existe alte manifestări prin care numele lor să fie amintite generaţiilor de azi. Dar câte străzi sau săli de spectacol aţi văzut să poarte numele compozitorilor şi interpreţilor emblematici ai muzicii uşoare româneşti?

H. Moculescu, I. Tudor, A. Andrei, M. Ţeicu, A. Tudor, A. Velniciuc

Tristă e situaţia în Bucureşti, Capitala ţării fiind cu mult în urma multora din oraşele de provincie. Spuneam chiar pe scena festivalului de la Brăila că stadionul de fotbal cel mai mare din Capitala Macedoniei de Nord nu poată numele vreunui sportiv sau antrenor, ci al unui cântăreţ de muzică uşoară de mare popularitate, Toşe Proeski (aromân!), dispărut în urma unui accident auto la numai 26 de ani. În Bucureşti găsiţi pe undeva inscripţionat numele vreunui compozitor sau interpret de muzică uşoară? Doar legendarul Gică Petrescu, pentru a da numai un exemplu, a avut în repertoriu zeci de cântece rămase în memoria bucureştenilor, aparţinând compozitorilor de frunte...

Marta Verrecchia

Această introducere îşi are rostul ei pentru a înţelege mai bine eforturile, inclusiv financiare (doar premiile în bani au totalizat peste 9000 de euro), şi realizările organizatorilor brăileni, îndeosebi în această perioadă deloc uşoară. Un rol decisiv l-a jucat Consiliul Judeţean Brăila, motor al acţiunii, preşedintele Francisk Iulian Chiriac anunţând public pe scenă, la Gala laureaţilor, susţinerea necondiţionată a tuturor manifestărilor muzicale din judeţ.

Theodor Octavian Andrei, premiul U.C.M.R.

S-a implicat şi Primăria municipiului, evident, iar colectivul Centrului judeţean pentru conservarea şi promovarea culturii tradiţionale (cu un manager de nota 10, Petronela-Alina Sulicu, coordonatoare a festivalului) a fost şi de această dată la înălţime. La actuala ediţie festivalul a revenit pe scena Casei Tineretului, locul unde de fapt a pornit la drum în 2005 – o sală mai încăpătoare şi mai potrivită pentru acest gen, mai ales că sunt invitate şi entităţi din afara muzicii uşoare, cum ar fi trupe pop-rock. Foyer-ul sălii a fost martorul, seară de seară, al ospitalităţii generoase a organizatorilor, care au oferit spectatorilor atât la intrare, cât şi în pauză, degustări de vinuri (aşa încât entuziasmul acestora a sporit progresiv!), dulciuri, cafea la discreţie. Tot în foyer publicul a primit, tot gratuit, frumosul program de sală, a putut admira expoziţia foto consacrată lui George Grigoriu (cu noi exponate datorate familiei acestuia, în speţă poetei Andreea Andrei, fiica sa) şi a putut asista la lansarea cărţii de care am amintit, când au vorbit Horia Moculescu, Marius Ţeicu, Andreea Andrei (care la rândul ei pregăteşte o carte despre “Trio Grigoriu”), Ionel Tudor, Petronela-Alina Sulicu şi, evident emoţionat, autorul, Andrei Tudor, care a acordat apoi autografe, cărţile epuizându-se rapid. Alte surprize plăcute au constat în ecranul instalat pe frontispiciul sălii, pe care trecătorii puteau urmări ce se petrece pe scenă (pe viitor este însă nevoie nu numai de imagine, ci şi de sunet, efectul ar fi altul), ca şi în tradiţionala plimbare cu vaporul pe Dunăre. De această dată festivalul a fost transmis integral nu numai streaming live pe facebook-ul Centrului de creaţie Brăila, ci şi pe TVR3, mica echipă venită de la Bucureşti avându-l în frunte pe experimentatul Ştefan Stănescu, nelipsit de la festivaluri importante şi cu antecedente remarcabile inclusiv la Brăila. În fruntea partenerilor s-a aflat Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România, iar dintre partenerii media s-au detaşat TVR3, Radio România, revista “Actualitatea Muzicală”, cotidianul “Ultima Oră”. Nivelul unei manifestări muzicale de anvergură rezidă, pe de o parte, din valoarea orchestrei de acompaniament (decisiv), iar pe de alta din suportul tehnic, şi de această dată cei de la Global Stage (sunet şi lumini) dovedindu-şi profesionalismul (iar de sunetul pentru TVR3 s-a ocupa Radu Bucura, soţul Paulei Seling). Dar, se înţelege, nimic din ce s-a petrecut în cele trei seri de festival n-ar fi atins cote internaţionale dacă pe scenă n-ar fi existat cea mai bună formaţie din ţară, alcătuită din instrumentişti de clasă, mulţi dintre ei componenţi ai big-band-ului Radio. Să nu uităm că unii dintre finalişti nu cântaseră în viaţa lor alături de o orchestră, ci doar cu “negative”! Toţi, dar absolut toţi, indiferent de naţionalitate, s-au bucurat de înţelegere şi căldură, s-a repetat cu ei până când totul a fost perfect pus la punct, nemaivorbind de aranjamentele orchestrale superbe semnate de compozitorii Ionel Tudor, conducătorul formaţiei, şi de Andrei Tudor. Iată de ce îmi face o imensă plăcere să reamintesc aici numele componenţilor formaţiei: Diana Suciu, saxofon tenor şi sopran (ce solo-uri minunate!), Daniel Bouroşu (dezlănţuit în intervenţiile rock, care-i vin mănuşă) şi Liviu Negru – chitare, Vlad Popescu – baterie, Adrian Cojocaru – percuţie (altminteri şi un apreciat trombonist), Eugen Tegu – chitară-bas şi, fireşte, cei doi admirabili pianişti şi orchestratori, tată şi fiu umăr lângă umăr, Ionel Tudor şi Andrei Tudor. Aşa cum se cade să nu-i uităm pe colaboratorii din umbră ai formaţiei, Marius Văduva (cu multe premii de solist vocal cândva) şi Romeo Balaban.

Încă din prima seară pe un piedestal a fost aşezat Trofeul aurit al festivalului, realizat de artistul plastic Mihai Hlihor, spre el privind cu jind şi speranţă cei 21 de finalişti, dintre care 11 de peste hotare, pentru prima oară numărul

Federica Raimo

acestora depăşindu-l pe al românilor, ceea ce spune multe despre profesionalismul profesorilor de la şcolile populare de artă şi de la cele private de la noi, care cresc doar imitatori ai unor vedete străine (a se vedea şi concursurile

muzicale de la televiziuni). Din fericire, au fost şi câţiva cu studii muzicale serioase, inclusiv la facultăţi de muzică. Culmea, soliştii străini se străduiesc să cânte în limba română, iar ai noştri îşi fac un titlu de glorie din a ocoli frumoasa limbă strămoşească (vezi între altele participările noastre jenante la Eurovision)... După ce au sorbit din ochi trofeul, concurenţii au ascultat cu speranţă numele membrilor juriului, între care trei membri ai Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor: Horia Moculescu (singurul care a stat în primul rând, urmărind îndeaproape evoluţia finaliştilor şi a fostei sale partenere de prezentare

Andra Oproiu

la emisiunea “Atenţie, se cântă!”, Alexandra Velniciuc), Andreea Andrei şi Marius Ţeicu (preşedinte al juriului), alături de care au luat loc în loja juriului Marian Kataroski (Macedonia de Nord), Tatiana Apanasenko (Ucraina) şi muzicianul local Cornel Cristei. Surprinzător, Trofeul, înmânat de preşedintele Consiliului Judeţean, Francisk Iulian Chiriac, a fost acordat tinerei de 20 de ani din Sibiu Dominique Simionescu, care a devansat soliste valoroase din Italia şi Kazahstan. Este studentă în anul II la Facultatea de Teologie “Andrei Şaguna”, cu specializare Muzică religioasă, şi iubeşte jazz-ul, pregătindu-se cu binecunoscuta Luiza Zan, dovadă că a ales versiunea Aurei Urziceanu la melodia lui George Grigoriu (toţi finaliştii au cântat obligatoriu o creaţie a acestuia) “Ia-ţi mireasă, ziua bună!”. Cea de-a doua piesă a fost “Câte ferestre, atâtea poveşti” de Ionel Tudor. Tot 20 de ani are şi italianca distinsă cu premiul I, Marta Verrecchia, către care mergeau multe sufragii înainte de Gală. Ea a impresionat îndeosebi cu interpretarea celebrului “Adagio” de Albinoni, dar şi prin versiunea conferită piesei lui George Grigoriu atât de cântate în festival, “Eternitate”. Premiul I a fost anunţat de Marius Ţeicu, care a provocat publicul la o savuroasă “colaborare” vocală pe melodia sa “O portocală”. O altă candidată autorizată la Trofeu, Sanghina Şaripova din Kazahstan, a fost recompensată cu premiul II, anunţat de Andreea Andrei, ea cucerind prin muzicalitatea cu care a dat viaţă unei piese tradiţionale (şi vestimentaţia a fost în ton), “Arman-ai”, cu o introducere făcută la un instrument kazah, dombra. Alte opţiuni o vizau mai sus în palmares (personal, cred că ordinea primelor patru locuri nu respectă întocmai evoluţia concurentelor, dar acestea notele juriului...) pe foarte interesanta napolitană de 25 de ani Federica Raimo, care a oferit o vibrantă versiune celebrului şlagăr al lui Massimo Ranieri, “Perdere l’amore”. Anul trecut, vă aduceţi aminte, Horia Moculescu a înmânat Premiul U. C. M. R. frumoasei şi foarte talentatei tinere de 16 ani din Craiova, Carla Boboc. Şi de această dată distincţia breslei profesioniştilor muzicii, anunţată de Andrei Tudor, a mers către un solist foarte tânăr, de 17 ani, Theodor Octavian Andrei, cu multe premii la activ. Este elev la Colegiul naţional de arte “Dinu Lipatti”, şi-a testat şi înzestrările componistice, se pregăteşte cu compozitorul Dan Dimitriu la “Music art academy” şi a fost dezlănţuit în piesa lui George Grigoriu lansată în filmul “În fiecare zi mi-e dor de tine”, “Niciodată, niciodată”. Acelaşi titlu a fost ales de italianul de 21 de ani distins cu Menţiune, Davide Cascini, dar pentru Gală juriul i-a indicat să cânte piesa “Moriro da re” a trupei ce a triumfat anul trecut la Eurovision, Måneskin. Cum în fiecare an sunt numeroşi solişti talentaţi, poate că n-ar fi rău ca în regulament să se prevadă şi alte distincţii (Popularitate, Tinereţe), eventual menţiuni în plus şi chiar împărţirea “ex aequo” a premiilor atunci când notele sunt apropiate sau identice. Unii dintre soliştii italieni au venit cu dirijori proprii, ca la Sanremo – Rocco Palazzo (simpatic prieten al brăilenilor) şi Simone

Davide Cascini

Baldini Tosi. Chiar dacă nu figurează în palmares, au avut evoluţii bune studenţii care vor îmbrăţişa cariere legate de muzică: Ana Stănciulescu din Măgurele (studentă la UNMB, clasa de jazz Mircea Tiberian-Nadia Trohin), Nicolae Andrei Bucă (canto clasic la Liceul de muzică “Tudor Ciortea” din Braşov), Andra Oproiu din Câmpulung-Muscel (compoziţie jazz la UNMB), Andrei Stancu din Caracal (Facultatea de muzică din Braşov – prof.

Anda Pop), Vasilia Stoicikova din Bulgaria (studentă la aceeaşi facultate – prof. Petre Vârlan, Valentin Muntean). Sugestiile pe care îndrăznesc să le lansez în aceste pagini

Vasilia Stoichkova

nu sunt multe, fiindcă a fost o ediție superlativă, luminată de frumoasa şi talentata prezentatoare, actrița Alexandra Velniciuc. De pildă, n-ar fi rău ca de fiecare dată să fie invitat obligatoriu la Gală câştigătorul ediției precedente, pentru a putea face o evaluare, o comparație cu nivelul anterior. De asemenea se cuvine lărgită aria de propuneri în ce priveşte creațiile lui George Grigoriu, pentru a se evita repetarea obsedantă a câtorva titluri. Horia Moculescu, care susține în fiecare sâmbătă seara la Radio România Cultural o excepțională emisiune de istorie a muzicii uşoare româneşti, spunea că a detectat nu mai puțin de 600 de creații ale acestuia, între care unele mai bune decât parte din cele propuse. Nu va fi de altfel nicio problemă pentru Andreea Andrei, Ionel Tudor şi Andrei Tudor să aleagă şi alte titluri, pentru că din păcate tinerii solişti nu cunosc mai nimic din creația compozitorilor noştri şi măcar aşa să aibă acces la bijuteriile genului. La actuala ediție, în afara titlurilor deja amintite, din creația lui George Grigoriu s-au interpretat doar “Cui îi pasă de mine?”, “Hei, mare!”, “Ana”, “Amurgul”, “Nu suntem îngeri”, “Fetele cu ochi albaştri”, “Nu se poate trăi fără dragoste”, “Maria”, “Speranțe vis, speranțe flori”, unele din ele repetate. Între melodiile cântate de finaliştii din țara noastră s-au mai numărat “Fântânile albastre”, “Ce mai vrei?” (ambele de Horia Moculescu), “Chemarea dragostei” (Marius Țeicu), “Dor de viață” (Aura Urziceanu), “De dragul tău” (Andrei Tudor), “Între ieri şi azi” (Nicolae Caragia), “Dacă noi ne iubim...” (Holograf), “Mi-e frică” (Sfera). O ultimă – şi reiterată sugestie, an de an – se referă la recitaluri. Avem de-a face cu un festival de MUZICĂ UŞOARĂ, omagiind un celebru compozitor de muzică uşoară, deci e de dorit ca în micro sau macro-recitaluri să fie invitate vedete de muzică uşoară care l-au cunoscut, unele lansate chiar de el, deci care pot depăna amintiri, întâmplări, colaborări... Timpul trece, aceştia vor fi tot mai puțini, iar la Brăila nu se pune problema de audiență, biletele oricum se epuizează cu mult timp înainte. Nemaivorbind că şi spectatorii şi finaliştii îi vor urmări cu admirație pe cei care au lansat chiar piese alese de ei, deci vor avea în față originalul. Să

Paula Seling

profităm că suntem contemporani cu mari artişti, că încă îi putem invita la festival pe Pompilia Stoian, Marina Voica, Luminița Dobrescu, Mihaela Mihai, Angela Similea, Stela Enache, Mirabela Dauer, Marina Florea, Gabriel Cotabiță,

Sangina Şaripova

Adrian Daminescu, George Nicolescu, Paul Surugiu-Fuego! Ce seară minunată de mari şlagăre ar ieşi, ce emoţii, ce nostalgie în compania acestei "Generaţii de aur"! Pe cei mai tineri, care nici nu prea ştiu cine a fost George Grigoriu, vom avea tot timpul să-i invităm...

În cele trei recitaluri au fost aplaudaţi artişti de facturi diferite. Paula Seling şi-a reconfirmat clasa, inclusiv talentul componistic, fiind absolventă a UNMB (Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti) şi membră a UCMR. Frumoasa băimăreancă ne încântă încă de la debutul său din 1995, cariera fiindu-i presărată cu trofee cucerite, rând pe rând, la festivalurile "Aurelian Andreescu", Mamaia, "Cerbul de aur" şi culminând cu cele două prezenţe în finala Eurovision, una din ele aducându-ne clasarea remarcabilă pe locul 3. Pianistă şi textieră, abordează cu egală măiestrie muzica cultă, jazz-ul, folk-ul sau colindele. La Brăila sutele de spectatori entuziaşti au reluat în cor refrenele unor şlagăre cum ar fi "La radio se anunţă ploi", "Ploaie în luna lui Marte", hit-uri internaţionale, compoziţii semnate de ea sau de Nicu Alifantis. O longevitate incredibilă pentru o trupă pop-rock manifestă Vunk, înfiinţată de liderul Cornel Ilie (compozitor, textier, solist vocal) în 1994. Cornel Ilie a vorbit frumos despre valorile muzicii uşoare româneşti, pe care o preţuieşte în mod deosebit, dovadă colaborările sale spectaculoase cu Mirabela Dauer, Monica Anghel, Gabriel Dorobanţu sau versiunea proprie a şlagărului lui Ion Cristinoiu, "N-am noroc". Este un personaj interesant, inteligent, generos, dovadă albumul său cu cântece pentru copii sau campaniile pe care le-a declanşat. Din repertoriul ce a ridicat spectatorii în picioare, interpretat în originala formulă de trio, nu puteau lipsi titluri cum ar fi "Pleacă!", "Aşa, şi?", "1000", "Artificii pe tavan", "Regele şoselelor". În ultima seară, însoţit de instrumentiştii săi, a invitat publicul la dans temperamentalul, popularul Pepe, pe numele adevărat Ionuţ Nicolae Pascu. Actor, dansator compozitor, prezentator TV, membru în jurii, Pepe a adus pe scenă, cu pasiune, atmosfera fierbinte flamenco şi Gipsy Kings. Şi el a fost racordat iniţial la muzica uşoară, lansarea aducându-i-o în 1999 premiul I la concursul de la Amara, în cadrul trupei Latin Expres, cu o versiune a şlagărului lui Florin Bogardo "Tu eşti primăvara mea" (nu era rău deloc dacă l-ar fi cântat aici, la un festival de muzică uşoară...). S-a pregătit cu Camelia Dăscălescu şi Ionel Tudor, după care cariera lui a devenit strălucită, înlănţuind hit după hit: "E vara mea", "Cine ştie?", "Numai iubirea", "Cred că m-am îndrăgostit", "Inimă nebună", "Fericire şi tristeţe", totul adus la microfon cu..."Sentimente intense". Iar după numai 2 zile, Pepe a devenit tată pentru a treia oară!

Vunk

Pentru a înţelege succesul acestei ediţii nu e nevoie de comentarii savante, nici măcar de ale noastre. Ajungea să-i priveşti pe spectatori la ieşirea din sală, cu chipuri fericite, comentând, fredonând şi zăbovind încă minute bune în faţa Casei Tineretului, de parcă ar fi dorit să prelungească momentele de bucurie. Au venit cu buchete de flori, i-au asaltat pe artişti pentru fotografii şi autografe, dar mai ales i-au încurajat pe concurenţi, i-au aplaudat pe laureaţi şi au cântat într-un glas cu vedetele, la recitaluri. La final, duminică seara, am parcurs foyer-ul spre ieşire şi noi prezentatorii, regretând că orice lucru frumos are un sfârşit. Gazdele noastre, în frunte cu Petronele-Alina Sulicu, erau toate acolo, punând la cale programul pentru a doua zi, cu plecări, avioane, aeroporturi, maşini, câte şi mai câte. Şi atunci mi-a venit în minte fraza de final, inspirată de un film celebru: am văzut organizatori fericiţi!

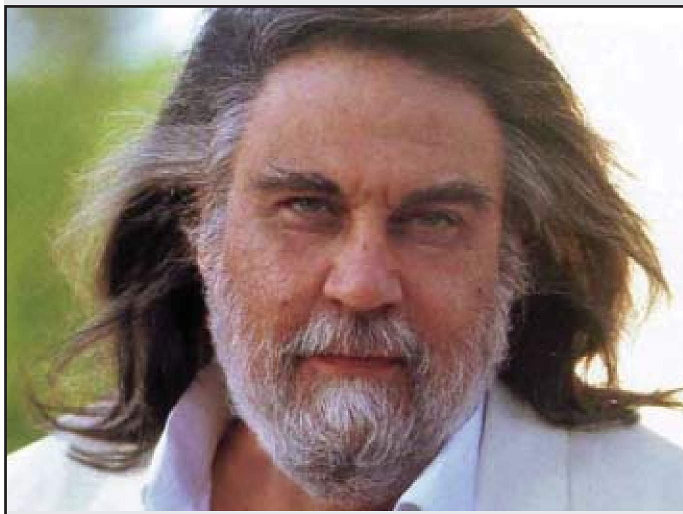
Octavian URSULESCU

Vangelis

În data de 17 mai 2022 a murit la vârsta de 79 de ani muzicianul, compozitorul şi producătorul Vangelis.

Evángelos Odysséas Papathanassíou s-a născut pe 29 martie 1943, în Agria, Grecia. Intrând în contact încă din copilărie cu muzica tradițională grecească, Vangelis a devenit pasionat de jazz şi rock la vârsta de 12 ani. De la 15 ani până la mijlocul anilor '60, Vangelis a activat în diferite trupe, alături de care a susținut numeroase concerte live. Începând din 1963, compozitorul grec s-a dedicat muncii de studio, scriind şi producând piese pentru alti interpreți din Grecia. În 1968 Vangelis a înființat trupa de rock progresiv Aphrodite's Child, alături de un alt mare nume al muzicii elene, Demis Roussos. „Rain and Tears", primul lor single, s-a bucurat de un succes comercial important în Europa. Trupa s-a destrămat în anul 1971, ca urmare a tensiunilor ivite în timpul înregistrării celui de-al treilea album de studio, „666". Inspirat de pasajele biblice din „Apocalipsa lui Ioan", albumul „666" a fost lansat la un an după destrămarea trupei şi este considerat şi astăzi un disc de referință în istoria rock-ului progresiv. În ciuda dispariției trupei Aphrodite's Child, Vangelis şi Demis Roussos au continuat colaborarea muzicală.

Între anii 1970 şi 1974, Vangelis a făcut parte din numeroase proiecte muzicale pentru film, televiziune şi teatru. În 1975, Vangelis s-a mutat la Londra, acolo unde a început să lucreze în propriul său studio. Începând din vara anului 1975, Vangelis părăseşte treptat scena rock-ului progresiv, apropiindu-se din ce în ce mai mult de muzica electronică. În 1979, compozitorul grec începe o colaborare inedită cu Jon Anderson, solistul trupei rock „Yes". Sub numele de Jon and Vangelis, cei doi au lansat patru albume de studio aparținând genurilor synth-pop, electronic şi pop între anii 1980 şi 1991 („Short Stories", 1980; „The Friends of Mr Cairo", 1981; „Private Collection", 1983 şi „Page of Life", 1991). „Short Stories", albumul de debut al duo-ului Jon and Vangelis, a ajuns pe locul 4 în topurile britanice.

Anul 1981 venea ca o revelație în lumea cinematografică. De pe scena muzicală underground londoneză avea să se ivească pe marile ecrane unul dintre cei mai mari compozitori de muzică de film ai sfârşitului de secol XX. Filmul regizat de Hugh Hudson, „Chariots of Fire", lansat în 1981, era însoțit de o coloană sonoră revoluționară. Cu toate că acțiunea filmului se petrecea undeva la începutul anilor '20, Vangelis a folosit în realizarea coloanei sonore tehnici moderne. Utilizarea sintetizatorului, motivul muzical cântat de pian, concepția producției au făcut din coloana sonoră a filmului „Chariots of Fire" una dintre cele mai memorabile apariții muzicale din istoria cinematografiei. Acest fapt a fost recunoscut şi de către Academia Americană a Artelor şi Ştiințelor Filmului, care în 1982 i-a acordat lui Vangelis premiul Oscar pentru cea mai bună coloană sonoră („Best Music, Original Score").

Filmul „Chariots of Fire" l-a consacrat pe Vangelis ca un compozitor de top în industria cinematografică. A continuat să scrie muzică de film, semnând coloana sonoră la filme precum „Blade Runner" (1982), „1492: Conquest of Paradise" (1992) în regia lui Ridley Scott, „Bitter Moon" (1992), în regia lui Roman Polanski sau „Alexander" (2004), realizat de Oliver Stone.

Pe lângă pasiunea pentru muzică, Vangelis avea o mare inclinație către pictură. În anul 2003 a avut loc prima expoziție, la Valencia, acolo unde Vangelis a prezentat 70 de lucrări originale.

De-a lungul carierei sale, care s-a întins peste aproape şase decenii, Vangelis a lansat zeci de albume de studio. Fie că este vorba de albume solo, discuri lansate alături de trupele în care a activat, în colaborare cu alți artişti, fie de compilații din muzică de film, toate albumele sunt marcate de stilul inconfundabil al artistului grec. Ultimul album de studio, „Juno to Jupiter", realizat în colaborare cu soprana Angela Gheorghiu, a fost lansat în data de 24 septembrie 2021.

Spirit universal, pasionat de filosofia greacă, de pictură, de muzica experimentală, Vangelis a reuşit să îmbine cu succes muzica electronică, muzica clasică, muzica tradițională din Grecia, jazz-ul şi rock-ul progresiv, devenind astfel un nume de referință în cultura pop şi o sursă permanentă de inspirație pentru generațiile viitoare de muzicieni.

Andrew Fletcher

Andrew Fletcher, unul dintre membrii fondatori ai formației fenomen Depeche Mode, a murit în data de 26 mai, la vârsta de 60 de ani. Andrew John Fletcher s-a născut pe 8 iulie 1961, în Anglia. Pasionat de muzica punk, care începuse odată cu mijlocul anilor '70 să cucerească piața muzicală din Marea Britanie prin trupe precum Siouxsie and the Banshees sau The Cure, Andrew Fletcher şi-a început cariera alături de colegul său de şcoală Vince Clarke într-o formație denumită No Romance in China, în care Fletcher avea rolul de basist. Mai târziu, în anul 1980, celor doi li se alătură Martin Gore. Noua trupă formată s-a intitulat Composition of Sound, iar abordarea experimentală şi sunetul electronic propus de cei trei şi-au pus amprenta pe viitoarele compoziții de succes ale muzicienilor britanici. Spre finalul anului, formației i se alătură un alt membru, Dave Gahan. La sugestia acestuia, Composition of Sound îşi schimbă numele în Depeche Mode.

Împreună cu Depeche Mode, Andrew Fletcher a lansat 14 albume de studio între anii 1981-2017. Toate discurile marca

Depeche Mode au pătruns în primele zece locuri ale topurilor britanice, albumele „Songs of Faith and Devotion” (1993) şi „Ultra” (1997), plasându-se pe locul întâi. „Songs of Faith and Devotion” a reuşit să se claseze pe primul loc şi în topurile din Statele Unite, fiind singurul album Depeche Mode care a reuşit o astfel de performanţă.

În anul 2020, Andrew Fletcher, în calitate de membru al formaţiei Depeche Mode, a fost introdus în Rock and Roll Hall of Fame. Formaţia a fost prezentată în cadrul galei de actriţa americană Charlize Theron, care s-a declarat o mare admiratoare a muzicii Depeche Mode.

Pionier al muzicii electronice, Andrew Fletcher a făcut parte din una dintre cele mai influente formaţii synth-pop, o formaţie care a deschis drumul către alte zone, încă neexplorate, ale pop-rock-ului modern precum industrial rock, new wave, dance rock sau electronic rock şi care şi-a pus totodată amprenta asupra carierelor unor artişti importanţi precum Arcade Fire, The Killers, Nine Inch Nails, Coldplay, The Smashing Pumpkins, Muse, No Doubt, Marilyn Manson, Linkin Park, Gotye, Rammstein, A-ha sau chiar Shakira.

Alan White

Alan White, cunoscut în calitatea sa de toboşar al trupei rock Yes, a murit în data de 26 mai, la vârsta de 72 de ani.

Alan White s-a născut în localitatea Pelton din Anglia, pe 14 iunie 1949. El a început încă de la vârsta de şase ani să ia lecţii de muzică, fiind încă de timpuriu pasionat de ritm şi de sunetul tobelor. După mai mulţi ani în care a cântat în diverse trupe rock sau în calitate de muzician de studio, Alan White a făcut primul pas spre scena mare a muzicii internaţionale atunci când în 1969 a fost invitat de John Lennon să facă parte din formaţia Plastic Ono Band. Alan White a interpretat de asemenea partitura de tobe în celebrul cântec marca Lennon, „Imagine”.

În anul 1972, Bill Bruford, bateristul formaţiei Yes, părăsea grupul pentru a se alătură formaţiei King Crimson. Membrii Yes, în frunte cu Jon Anderson, au găsit în Alan White înlocuitorul perfect. White a rămas, până la moartea sa, unul dintre cei mai longevivi membri ai formaţiei. Alături de Yes, Alan White a cântat în peste 3000 de spectacole live, lansând împreună cu formaţia 43 de discuri, dintre care 17 albume de studio originale. În calitatea sa de membru al Yes, White a fost inclus în Rock and Roll Hall of Fame în anul 2017.

În anul 1976 apărea primul (şi singurul) album solo lansat de White. Cu toate că nu a înregistrat un succes răsunător în rândul fanilor rock-ului progresiv, discul „Ramshackled” a atins poziţia 41 în topurile din Marea Britanie. Pe lângă activitatea sa alături de Yes şi John Lennon, White a colaborat cu figuri importante ale rock-ului precum George Harrison, Ginger Baker sau Joe Cocker.

Compozitor, muzician de studio, membru de marcă al formaţiei Yes, Alan White a fost un nume important în istoria rock-ului britanic. În peste 55 de ani de carieră, Alan White a fost o prezenţă constantă pe scena muzicii internaţionale, ritmul său acompaniindu-i de-a lungul anilor pe cei mai buni artişti ai genului rock.

Alec John Such

Unul dintre membrii fondatori ai formaţiei rock Bon Jovi, Alec John Such, a murit în data de 4 iunie, în acest an, la vârsta de 70 de ani.

Alexander John Such s-a născut pe 14 noiembrie, 1951, în oraşul Yonkers din statul New York, iar în anii ’80 devine o figură cunoscută în lumea muzicală din statul New Jersey. Alec John Such a activat pentru o scurtă perioadă ca basist al trupei The Message, colaborând în vederea lansării unui album de studio, care urma să fie intitulat „Lessons”, cu solistul Jon Bon Jovi. În acea perioadă formaţia The Message semnase un contract cu Swan Song Records, casa de discuri fondată de membrii Led Zeppelin, însă, cu toate acesta, „Lessons” nu a mai fost lansat.

Ca manager al sălii de concerte Hunka Bunka Ballroom din Sayreville, New Jersey, Alec John Such a invitat formaţia

înfiinţată de Jon Bon Jovi, denumită Jon Bon Jovi & The Wild Ones, să susţină recitaluri live. În 1983, împreună cu solistul Jon Bon Jovi, pianistul David Bryan, toboşarul Tico Torres şi chitaristul Richie Sambora, Alec John Such, în calitate de basist, a pus bazele formaţiei Bon Jovi.

Alec John Such a cântat alături de Bon Jovi timp de 11 ani, alegând să se despartă de formaţie în anul 1994. Fiind cu 10 ani mai în vârstă decât restul membrilor, Such a hotărât să părăsească marea scenă rock, fiind înlocuit în 1994 de către basistul Hugh McDonald. Cu toate acestea, Such a luat parte la momentul de apogeul al formaţiei Bon Jovi, bucurându-se de succesul înregistrat de cântece devenite clasice în repertoriul rock, precum „You Give Love a Bad Name”, „Livin’ on a Prayer” şi „Bad Medicine”. Alec John Such a fost introdus alături de trupa Bon Jovi în prestigiosul Rock & Roll Hall of Fame, în anul 2018.

Muzician, manager, basist şi vocalist, Alec John Such, în pofida retragerii sale premature de pe scena muzicii internaţionale, a fost o figură importantă timp de 11 ani în angrenajul formaţiei Bon Jovi, una dintre cele mai de succes trupe din istoria rock-ului modern.

David LAPADAT

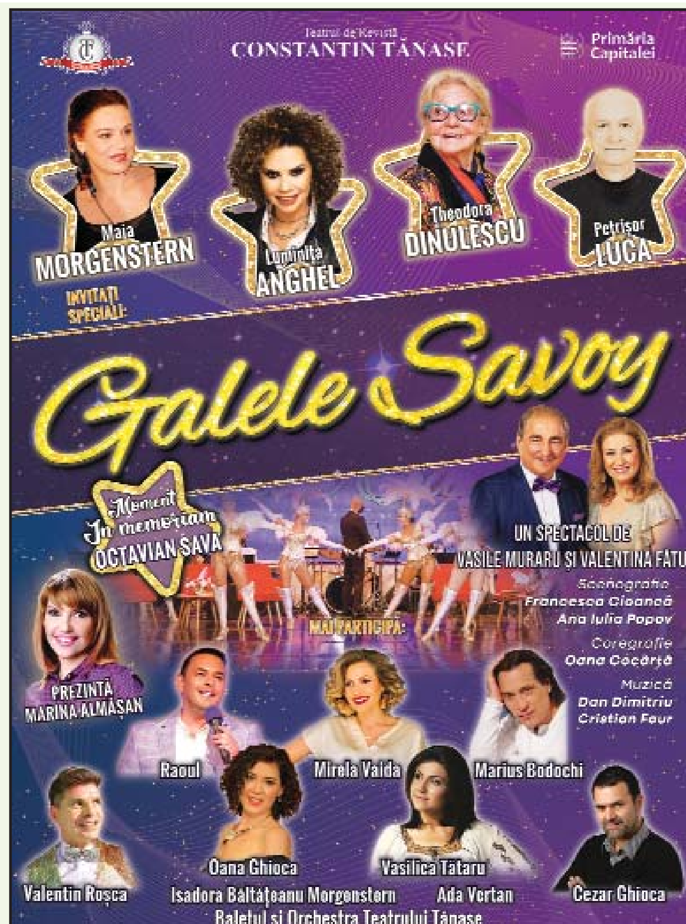
Galele Savoy – V

Interpreta Luminița Anghel, actrița Maia Morgenstern, scenografa Theodora (Boby) Dinulescu, cea care de-a lungul anilor a realizat fastuoase costume şi decoruri pentru Teatrul de Revistă, precum şi cel mai vechi angajat (din 1969!) al Teatrului „Tănase", fost balerin, acum regizor tehnic, Petrişor Luca, au fost invitații speciali ai celei de-a V-a ediții a Galelor Savoy, un spectacol creat şi regizat de Vasile Muraru şi Valentina Fătu. A fost o seară de neuitat, cu toate ingredientele succesului, un spectacol-eveniment la care a contribuit toată echipa Teatrului „Tănase".

Prefațat de emoționanta partitură "Fără ei", interpretată de Vasile Muraru şi Valentina Fătu, momentul *In Memoriam* devenit tradiție a fost dedicat ilustrului autor de texte umoristice şi librete muzicale, scenarist, scriitor, dramaturg şi realizator TV, Octavian Sava. Au vorbit cei care l-au cunoscut bine şi au colaborat la multe proiecte de succes: producătorul TV, Ada Vertan şi regizorul Cezar Ghioca.

"Succesul... această splendidă distincție, pe care destinul o pune la reverul vieții doar celor mai norocoşi!"

A fost rândul Marinei Almăşan să prezinte acest spectacol, după ce primele ediții au fost moderate de Octavian Ursulescu şi Iuliana Marciuc. Fiecare gală este dedicată muzicii uşoare româneşti, cupletului, comediei, dansului şi spectacolului de Revistă, dar şi invitaților speciali (artişti, coregrafi, tehnicieni, creatori de costume, critici de teatru, jurnalişti, scriitori, poeți, textieri, realizatori TV, oameni de radio) ale căror nume şi carieră sunt legate de "Teatrul din inima Capitalei". Invitații, fie că au fost angajați ai teatrului sau colaboratori apropiați, spun de fiecare dată povestea vieții, carierei şi a succesului lor, deapănă amintiri, poveşti şi povestiri, unice şi irepetabile, prea puțin cunoscute, mărturisite sau nu.

Vasile Muraru, Valentina Fătu, Marina Almăşan

"Ne-am făcut un scop, avem o misiune de a-i omagia pe câțiva dintre artiştii care au adus glorie şi strălucire acestei scene. Fiecare dintre ei a mai pus o cărămidă, a mai clădit o treaptă, a mai deschis o fereastră prin care prețuirea noastră, a tuturor să pătrundă în acest loc magic, pe care cu iubire şi-un strop de mândrie, îl numim astăzi Teatrul de Revistă «Constantin Tănase» - *Teatrul din inima Bucureştiului!"* – spunea Vasile Muraru, actor şi Manager.

Din distribuție fac parte şi actori, şi solişti vocali ai Teatrului „Tănase" (la această ediție au evoluat solista Mirela Vaida, actrița Oana Ghioca, solistul de balet Valentin Roşca), orchestra dirijată de compozitorul Dan Dimitriu şi baletul (coregrafia Oana Cocârță). Scenografia şi costumele aparțin Francescăi Cioancă şi Anei Iulia Popov, iar Dan Dimitriu şi Cristian Faur semnează muzica şi aranjamentele orchestrale. Au fost şi invitați surpriză: actorul Marius Bodochi, Raoul şi interpreta de muzică populară Vasilica Tătaru. Din motive întemeiate, actrița Maia Morgenstern a lipsit de la această gală, dar şi-a trimis emisarul, pe fiica sa cea mică, viitoarea actriță Isadora Băltățeanu Morgenstern.

"Bun găsit, spectatori, invitați!/ Suntem iarăşi cu voi împreună / Fericire s-aveți, la ce-i bun să sperați / Şi mereu să aveți voie bună!/ Hai să serbăm/ Cu toți această zi/ Că mâine ce va fi nimeni nu poate şti! / Hai să serbăm./ Cu toți acest moment/ La Galele Savoy, / Să spunem toți prezent!/ Vă rugăm insistent să lăsați,/ Grija zilei de mâine, de-o parte / Luați soțul de braț şi dansați, şi dansați / Până noaptea de zi se desparte!/ Hai să serbăm/ Cu toți această zi / Că mâine ce va fi, nimeni nu poate şti!/ Hai să serbăm./ Cu toți acest moment/ Vasile, Valentina / Răspund acum, prezent!/ Prezent!"

"Proiectul Galele Savoy înseamnă pentru teatrul nostru un necesar exercițiu de admirație și de recunoaștere publică a meritelor pe care le-au avut toți cei care au trecut pe această scenă, înaintea noastră sau chiar odată cu noi" – mărturisea actrița Valentina Fătu, care a semnat scenariul tuturor edițiilor Galelor Savoy.

Luminița Anghel, prietenă de suflet şi colaboratoare constantă a Teatrului „Tănase", a susținut pe scena Sălii Savoy recitaluri incendiare, în seria de spectacole EURO SAVOY (Stagiunea 2017 - 2018), a fost invitată specială în spectacolel-concert *„Glume pe portativ"* și *„Un Cântec... O Glumă..."*, a însoțit trupa teatrului în turneele din Spania şi Israel și, cu ocazia celei de-a XXI-a ediții a Festivalului Concurs de Muzică Uşoară *"Aurelian Andreescu"*, unde a fost și președinta juriului, a susținut un recital de exceptie.

Marina Almaşan, Petrişor Luca

Luminița Anghel, una dintre cele mai bune voci din muzica pop românească, a vorbit despre debutul în anul 1987 la Festivalul de la Mamaia şi de perioada care a urmat după ce a devenit cunoscută cu adevărat în 1993. Atunci a câştigat premiul I şi trofeul Festivalului de la Mamaia, cu piesa "Din tot ce a fost" (compozitor Lucian Blaga). În 1995 a obținut locul III cu piesa "Fereastra" tot la Festivalul de la Mamaia, iar un an mai târziu, acelaşi premiu cu piesa "Şansa e de partea mea", ambele piese fiind compuse de Ionel Tudor. Puțini sunt aceia care ştiu că Luminița Anghel a păşit pentru prima dată pe scena Sălii Savoy când avea numai 17 ani: aici aveau loc preselecțiile pentru Festivalul de la Mamaia, scțiuena interpretare. Om de televiziune (i-a fost colegă la TVR Marinei Almăşan), Luminița Anghel a cochetat şi cu actoria: în 1996 a apărut în filmul *"Căpitanul Conan"*, prezentat la Festivalul de Film de la Cannes, în câteva seriale TV şi show-uri de divertisment, iar în 2010 şi-a împrumutat vocea personajului "Mother Gothel" în producția Disney "*Tangled*", versiunea în limba română. La momentul difuzării testimonialelor, a fost rândul Luminiței Anghel să fie emoționată şi plăcut surprinsă: au ținut să îi transmită mesaje Nico, prietena sa bună, Ovidiu Komornyik (este naş de botez al fiului său, Filip!) şi Zoli de la *„Sistem"*, trupa alături de care vedeta a reputat în 2005 unul dintre cele mai mari succese ale României în finala Eurovision de la Kiev, locul III.

Profesionist desăvârşit, Theodora Dinulescu sau "Doamna Boby", aşa cum îi spun toți cei din teatru, s-a dedicat ani la rând scenografiei, creației de costume şi decoruri de scenă. Într-o întâmplare a ajuns la TVR, scenograf şef, la câtiva ani de la înființare; erau începuturile Televiziunii Române, în studiourile din str. Molière, prin anii '58 – '59. A lucrat mult cu Tudor Vornicu şi Alexandru Bocăneț, care îi dădeau mână liberă, spunându-i de fiecare dată: *„Fă cum ştii mai bine!"*. A semnat scenografia şi decorurile tuturor Revelioanelor TVR, decoruri şi costume pentru teatrul de televiziune, spectacolelor concurs de muzică uşoară şi show-urile de divertisment. A fost scenograful edițiilor 1968, 1969, 1970 şi 1971 ale Cerbului de Aur, iar în anul 1992 a realizat decorul fastuos al scenei Cerbului de Aur, la reluarea Festivalului.

Paralel cu activitatea din TVR, a devenit colaborator permanent al Teatrului „Tănase". Aşa s-a creat *„Tripleta de Aur"* a Revistei: Mihai (Puiu) Maximilian (texte), Vasile

Baletul teatrului

Veselovski (muzica) şi Boby Dinulescu (scenografie), formulă în care au lucrat şi pentru alte Teatre de Revistă sau de Estradă (Constanţa, Baia Mare, Deva, Ploieşti, Piteşti). A creat costume pentru toţi marii artişti ai Teatrului de Revistă, a realizat în anii '80 primele „boa"-uri pentru costumele baletului (din pene de curcan de la Avicola Bacău!), pentru a cumpăra ştrasuri şi paiete pentru o premieră a plecat singură, cu două valize goale, la Istanbul. Le-a umplut! A fost de nenumărate ori la Paris doar pentru a se documenta, pentru a ţine pasul cu vestitele spectacole de cabaret, de la Moulin Rouge şi Folies Bergères. Ce amintiri!...

În toamna anului 1969, Luca Petrişor debuta pe scena Teatrului de Revistă "Constantin Tănase", alături de Radu Zaharescu, Nicu Constantin, Horia Căciulescu, Didi Ionescu şi Adina Popescu în musicalul lui Aurel Storin *"Cafeaua cu lapte de adio"*, în regia lui Nicolae Dinescu, directorul de atunci. Muzica era semnată de Radu Şerban, scenografia de Doina Levintza, iar coregrafia de Adriana Dumitrescu, cea care l-a adus la „Tănase". Primul turneu în străinătate cu trupa Teatrului l-a făcut în Germania, la Műnchen, cu *"Parada Revistei"*.

Pe 1 septembrie 1956 începea cursurile Liceului de Coregrafie din Cluj, pe care l-a absolvit în 1965. Cât timp a fost elev a colaborat, făcând figuraţie, la Opera Naţională Română şi Opera Maghiară de Stat din Cluj. Visul său de a face balet clasic i se împlinise! Aşa a ajuns solist al baletului fostului Teatru Muzical din Braşov, apoi Teatrul Liric şi acum Opera Braşov. A dansat în spectacolele de balet *"Copellia"*, *"Giselle"*, *"Şeherezada"*, *"După-amiaza unui faun"*, dar şi în spectacole de operă şi operetă. Evolua şi în spectacolele secţiei de Estradă a teatrului. La acea vreme era director Mauriciu Vescan, pianist, dirijor şi compozitor.

Raoul

Vasilica Tătaru

Seara, dansa la barul hotelurilor ARO Palace şi Sport din Poiana Braşov, iar vara se afla în turneu pe Litoral; dansa în trupele de balet de la "Vraja Mării" şi "Potcoava de Aur", baruri în vogă la vremea aceea. Acolo a fost remarcat în 1969 de coregrafa Adriana Dumitrescu, maestră de balet la Teatrul „Tănase". Aici dansau deja două colege ale lui de la Braşov, Viorica Chiş şi Rozalia Szabo, aduse de coregraful Nicolae Sever. Din 1969 şi până 1989, Luca Petrişor a evoluat în aproape toate spectacolele Teatrului „Tănase", coregrafii de atunci fiind Cornel Patrichi, Sandu Feyer, Doina Andronache, Thury Ştefan, Netty Păunescu, Constantin Duţu, Adina Cezar, Cornel Popovici. Ultimul spectacol ca balerin trebuia să fie – "Bună seara, Boema!", în regia lui Biţu Fălticineanu, programat la Sala Polivalentă pe 20 decembrie 1989...

Luca Petrişor era nelipsit din show-urile, emisiunile de divertisment şi Revelioanele Televiziunii Române, realizate de Alexandru Bocăneţ şi Tudor Vornicu. Coregraf era Cornel Patrichi, cu care a colaborat foarte bine şi la „Tănase", şi la Televiziune. A dansat şi în filme artistice: *"Actorul şi sălbaticii"* (1975, regia Manole Marcus, muzica George Grigoriu), *"Gloria nu cântă"* (1976, regia Alexandru Bocăneţ, muzica Radu Şerban, decorurile şi costumele Doina Levintza, coregrafia Cornel Patrichi), *"Veronica"* de Elisabeta Bostan, muzica Temistocle Popa (1972, a fost unul dintre şoricei!), *"Mihail, câine de circ"* (1979, regia Sergiu Nicolaescu), *"Dragoste la zero grade"* (regia Geo Saizescu, muzica George Grigoriu). În fiecare vară avea spectacole pe Litoral, iar seara dansa în faimoasele trupe de balet ale lui Cornel Patrichi, la Barul Melody din Mamaia.

Momentul *In Memoriam* al Galelor Savoy a aparţinut celebrului autor de texte umoristice şi librete muzicale, Octavian Sava (1 februarie 1928 - 2 decembrie 2013), unul

dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" şi al artiştilor care au evoluat la Revistă de-a lungul timpului. Ada Vertan, producător de emisiuni de televiziune şi festivaluri, o colaboratoare apropiată, şi regizorul teatrului, Cezar Ghioca, au evocat amintirea celui care a semnat special pentru Revistă librete, versuri şi texte pentru spectacolele de succes "*Veselia nu-i în criză*" şi "*Nevestele Vesele*" (regia Biţu Fălticineanu), "*Vivat Revista!*" şi "*Piei, Drace!*" (regia Cezar Ghioca), dar şi pentru musicalurile "*Nota zero la purtare*" (regia Ion Lucian, 2000), "*Omul care a văzut moartea*" după Victor Eftimiu (regia Constantin Dicu, 2005) şi "*O premieră furtunoasă*" (regia Cezar Ghioca, 2009), toate pe muzica lui Marius Ţeicu. Pentru acest musical creat după piesa "O noapte furtunoasă" de I.L. Caragiale a fost distins cu Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Luminiţa Anghel

Octavian Sava este cel care a lansat în 1972 cuplul Stela Popescu – Ştefan Bănică în show-ul "*Un tramvai numit 14*", scris împreună cu Mihai Maximilian. De-a lungul anilor a scris cărţi, texte şi scenarii de film si a semnat zeci de scheciuri, monologe şi cuplete muzical-umoristice create special pentru programele de varietăţi, divertisment şi Revelion de la Televiziunea Română, în anii '60 – '90, făcând parte din "*trio-ul formidabil*" de textieri Grigore Pop, Dan Mihăescu şi Octavian Sava, dar şi musicaluri celebre.

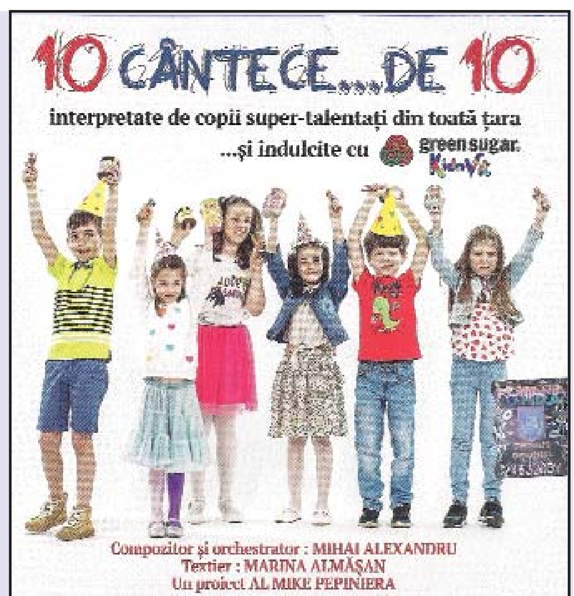

Final fericit...

Cu astfel de poveşti, dar şi cu decernarea de către Vasile Muraru şi Valentina Fătu a Diplomelor de Onoare, a 5-a „Gală Savoy" s-a încheiat. O altă ediţie memorabilă a acestui spectacol, construit şi gândit ca un veritabil show de televiziune! Povestea continuă! (Foto: Teatrul "Tănase")

Oana GEORGESCU

„10 cântece... de 10"

Pornind de la titlul cunoscutei sale emisiuni de la TVR, Marina Almăşan, autoare a versurilor cântecelor, i se alătură compozitorului Mihai Alexandru, autentic specialist în domeniu, în realizarea acestui album simpatic foc. Protagonişti sunt "copii super-talentaţi din toată ţara", remarcaţi în cadrul proiecului de suflet al lui Mihai Alexandru, "Al Mike Pepiniera", care îi vizează pe cei mai talentaţi copii şi adolescenţi din România. Şi chiar că sunt, dacă ascultaţi piesele de pe acest disc! Remarcabil booklet-ul, cu prezentarea interpreţilor şi a profesorilor lor, precum şi cu textele cântecelor. La "Mamaia copiilor", precum şi la alte competiţii deschise vârstei lor, vor candida în viitor sigur la premii surorile Ţimiraş, Vox Apollo Kids, Marcian Nicorescu-Ghivirigă, Ramona Munteanu, Adrian Negoiţă, Sophia Dinu, grupurile Dabada şi Nubanu, Anais Cihodaru, Eva Florea, Sofia Ivan sau sprinţarii de la "Akademy Talents" din Iaşi. Cu certitudine vom mai auzi de protagoniştii fermecători ai acestui album editat de casa de discuri Eurostar! (D.M.)

Combinații jenante

Avem în față 5 din afișele care au împânzit litoralul în această vară, încercând să atragă publicul către teatrele de vară, câte mai sunt... Observația anterioară se referă la faptul că stațiunea cea mai mare și mai importantă, Mamaia, nu mai are de mai bine de un deceniu o scenă estivală, celebrul teatru de vară, inaugurat în 1963, fiind lăsat de izbeliște de Primăria din Constanța – de altfel revista noastră v-a oferit imagini grăitoare în anii trecuți. În prezent, la Mamaia spectacolele sunt programate la... restaurantul Dorna! Nu are rost să comentăm distribuțiile propuse în acest sezon de organizatori, pentru că ele evidențiază o "manelizare" întristătoare. Ne-am bucurat că pe afișe am descoperit totuși și numele unor artiști respectați, din păcate aceștia, spre surprinderea noastră, acceptă să fie trecuți după, să zicem, Oana Radu, nemaivorbind de combinațiile jenante în care ei apar alături de tot felul de maneliști sau de anonime gen Shondy, Letty sau Polly... În această situație au fost puși artiști de valoare, cum ar fi Mirabela Dauer, Paul Surugiu-Fuego, Gheorghe Gheorghiu, Alesis (Alina și Romeo Negoiasă), Mihai Trăistariu, Aurel Moga sau Raoul - din muzica ușoară, Mioara Velicu, Maria Dragomiroiu, Angela Rusu sau Constantin Enceanu - din folclor. Sigur, vina aparține în primul rând interpreților, că acceptă asemenea alăturări neconforme cu statutul lor artistic, pentru că organizatorii nu pot fi acuzați, ei urmărindu-și strict interesul financiar. Și ne îndoim că artiștii merg în turneele de pe litoral pentru a se bronza, îmbăia și a-și trata reumatismele cu nămol...

TEATRUL DE VARĂ DATA ORA

Când am o zi grea

Oana Radu
Mirabela Dauer
Maria Dragomiroiu
Gheorghe Gheorghiu
Daniela Gyorfi
Jean Paler
Axinte (Vacanța Mare)
Polly
Letty
Ciro de Luca
Vasi Cărăbuț
Aurel Moga
Ionuț Dulgheriu

Informații și rezervări bilete la tel.: 0744.304.644 0745.171.770 0745.689.292

www.radic.ro

Biletele se găsesc la casele de bilete ale teatrelor de vară, la difuzorii ambulanți de pe plajă și on-line pe www.ticketstore.ro.

Albumul cu amintiri

Multă lume s-a întrebat, la vremea respectivă, de ce Pompilia Stoian, vedetă de mare succes, n-a fost invitată la festivalul internațional "Cerbul de aur" de la Brașov. Explicația trebuie căutată în faptul că ea era pe "lista neagră", cu actele depuse pentru a pleca, prin căsătorie, în Germania. Prima ediție a "Cerbului de aur", reamintim, a avut loc în martie 1968, iar în august Pompilia Stoian își petrecea ultimele zile în țară, cu un eveniment sărbătorit într-o companie muzicală selectă. Iată ce-și amintește cu emoție și nostalgie artista: "Familia Grigoriu – absolut fabuloasă! Generații plămădite din concentrație superlativă de muncă și talent! George "Gigi" Grigoriu a fost nașul meu de cununie cu primul soț... Parcă-l văd, în august 1968, la restaurantul "Pescăruș" din Herăstrău, la masa festivă, pe care trona un enorm coș cu trandafiri roșii, trimis prin Fleurop din Hamburg, Germania de casa de discuri Polydor – Deutsche Gramophon. Și acum, când îmi amintesc, mi se face "pielea de găscă"... În parc cântau privighetorile, așa cum sunt sigură că o fac în fiecare an la Brăila, la festivalul internațional dedicat marelui compozitor, la care mi-ar face o imensă plăcere să iau parte, așa cum făcut-o și la acela, tot internațional, de la Medgidia închinat prietenului tinereții mele Dan Spătaru". Iată o sugestie pe care o facem organizatorilor, ca la ediția următoare, a 18-a, să invite câteva din vedetele care l-au cunoscut și au colaborat cu George Grigoriu, între care la loc de cinste, Pompilia Stoian. La puțină vreme după evenimentul relatat, interpreta a plecat din țară, dar pentru a doua ediție a "Cerbului de aur", cea din 1969, l-a recomandat pe Roy Black, care a reprezentat atunci culorile Germaniei și a cântat, firește, "Prieten drag" de Radu Șerban. Și deși era deja star european, Roy Black a primit la Brașov doar un modest "Premiu special al juriului"... Tot era ceva, fiindcă Julio Iglesias sau Christina Aguilera au plecat cu mâna goală de la Brașov!

Pompilia Stoian

Dorin MANEA

Triumf la Sala Palatului

Binecunoscutele restricții impuse de pandemia de COVID timp de mai bine de doi ani au afectat dramatic, evident, activitatea artiştilor. Ei au pierdut legătura cu publicul, iar acesta, fatalmente, s-a dezobişnuit să mai ia drumul sălilor de spectacol. Adăugați actuala criză, cu scumpirile scăpate total de sub control, şi veți avea imaginea unui peisaj deloc îmbucurător pentru artiştii dornici să reînnoade tradițiile concertistice din anii anteriori. Barometrul cel mai edificator ni-l oferă organizatorii. Cel mai cunoscut şi puternic organizator de mari manifestări artistice interne şi internaționale la Sala Palatului, Anghel Stoian, a fost nevoit sa amâne pentru la toamnă evenimente care în mod normal se desfăşurau cu casa închisă...

Din acest punct de vedere, şansa a surâs întrucâtva unui artist de mare popularitate, care vânduse aproape toate biletele pentru un proiect ambițios programat inițial în urmă cu aproape... doi ani. Publicul său fidel, foarte numeros, n-a renunțat la bilete, aşa încât, după nu mai puțin de 5 (!) reprogramări, Sala Palatului a fost arhiplină la mult-aşteptatul concert pop-simfonic al lui Paul Surugiu-Fuego. Conştient de atracția reprezentată de numele său, nu s-a folosit de cartea de vizită strălucită a celor care i s-au alăturat pe scenă, anunțați doar drept "Invitați speciali". Şi, unii dintre ei au fost cu adevărat o surpriză, cazul interpretului de folclor Gheoghe Turda, care a dat viață... celebrei canzonete "O sole mio"! A fost un spectacol cu adevărat impresionant, s-au perindat aproape 100 de instrumentişti şi artişti pe scenă, totul în eleganta ambiață muzicală asigurată de Orchestra Metroplitană Bucureşti şi de Corul Accoustic, ambele sub bagheta lui Daniel Jinga, dirijorul pliindu-se relaxat, cu umor şi vădită plăcere, feluritelor secvențe muzicale propuse de protagonist, între care reorchestrări folclorice sau piese de acest gen, cum ar fi cunoscutul "Țurai!", prelucrare de George Grigoriu din filmul "În fiecare zi mi-e dor de tine" (dat fiind specificul evenimentului, din creația aceluiaşi compozitor am recomanda pentru viitor aria "Muzica" din opereta "Valurile Dunării"). Indiferent de genul muzical abordat, absolut toate lucrările au fost reorchestrate în manieră pop-simfonic de doi talentați muzicieni de la Chişinău, Alexandru Gorgos şi Marian Ungur, cu care protagonistul concertului colaborează de multă vreme. Artist al Poporului în Republica Moldova, Paul Surugiu-Fuego a apelat şi pentru remarcabilele proiecții pe imensul ecran de pe scenă la specialişti din Basarabia, aşa cum nu i-a uitat pe poeții basarabeni de care a fost atât de apropiat. Astfel, a dat viață unor îndrăgite compoziții proprii pe versuri de Grigore Vieru ("Ți-am adus un măr") şi Nicolae Dabija ("Rănit din iubire", "Ce bine-a fost"), iar în postură de sensibil actor a recitat poemul lui Dumitru Matcovschi "De ce nu ştim să ne iubim părinții?". O altă recitare impresionantă a fost cea a poemului lui Narcis Avădănei, "Manifest", după care emoția a atins cote maxime atunci când Fuego a interpretat compoziția sa pe versurile aceluiaşi tânăr poet, "Patria mea".

Duet cu Elena Moşuc

Pe tot parcursul melodiei pe ecran au rulat imagini cu toate marile personalități artistice românești din muzică, teatru, literatură, de la Mihai Eminescu la George Enescu. La final, solistul a adresat îndemnul de a ne prețui valorile și de a avea drag de România noastră (ducând cu gândul la emisiunea sa de mare audiență de la TVR2, "Drag de România mea"). Întreaga sală s-a ridicat în picioare, aplaudând minute în șir atât prestația interpretativă, cât și mesajul versurilor lui Narcis Avădănei: "Sunt străin într-o țară cu prea multe nevoi/ Cu arta ce zboară tot mai mult dintre noi/ Și mi-e teamă că-n Ceruri/ Să plătesc n-oi avea/ La o vamă-adevăruri/ Pentru PATRIA MEA!".

Eugen Doga

Copleșitor prin grandoare și varietate, spectacolul a adus pe scenă mai multe trupe de dansatori: baletul condus de Florin Mariș (cunoscut din emisiunea TV amintită), cu costume și coregrafii în premieră, dansatorii trupei "Stardance-Alesis" (coregraf Adrian Perian), cu secvențe Standard din domeniul dansului sportiv, precum și 10 balerine de la academia de dans "Școala de balet" (coregraf Cătălina Tudor). Acestea din urmă au încântat evoluând cu grație în acordurile celebrului vals "Dulcea și tandra mea fiară" al lui Eugen Doga. Pentru că renumitul compozitor de dincolo de Prut a fost unul dintre acei invitați foarte speciali care au dat o dimensiune aparte acestei reprezentații de gală. Alături de Maestru, Paul Surugiu-Fuego a cântat trei compoziții ale acestuia pe versuri de Narcis Avădănei, două de muzică ușoară, "Lumina mea" și "Cântec nesfârșit", precum și o adaptare a piesei "Nane tocka" din filmul "Șatra", regizat de Emil Loteanu.

Elena Moșuc, Daniel Jinga

Firește că protagonistul n-a putut ocoli și alte titluri de mare succes din vastul său repertoriu, cum ar fi "Sărut femeie, mâna ta!" (de Yan Raiburg), "Te iubesc" (Marian Mărgărit), "Am încredere-n dragostea ta" (Petre Găluşanu), "Acasă" (compoziție proprie), precum și preluările din repertoriul internațional "Strânge-mă-n brațe" sau "Iubirea înflorește primăvara". Cu o clară adresă nostalgică a fost inclus inspiratul colaj de tangouri românești celebre ("Cel mai frumos tango din lume", "Două viori", "Să nu uităm să iubim trandafirii"), cu adevărate bijuterii ale genului. Dar nu numai Ion Vasilescu, Elly Roman, Florin Bogardo sau George Grigoriu au fost evocați prin creațiile lor. Primit cu ropote de aplauze s-a așezat la pian decanul de vârstă al compozitorilor noștri de muzică ușoară, Jolt Kerestely, 88 de ani, la fel de zâmbitor, în ciuda cunoscutelor probleme de sănătate. Acompaniat de el, Paul Surugiu-Fuego a dat viață vibrant piesei "Viață de artist", pe versuri de Carmen Aldea Vlad, lucrare inclusă pe un album de autor premiat de UCMR. Pentru compozitor surprizele nu s-au încheiat aici, fiindcă protagonistul a realizat un tulburător "duet" virtual cu

Jolt Kerestely

Aurelian Andreescu pe celebra melodie "Copacul", după care a propus un duet, real de această dată, cu renumita soprană Elena Moşuc într-o altă creaţie Kerestely, ce beneficiază şi de un frumos videoclip, "Ştiu că vei regreta".

De fapt am inversat de multe ori în această cronică ordinea din spectacol, fiindcă soprana Elena Moşuc a fost introdusă iniţial în scenă mai devreme, cu două piese de intensă emoţie, ce au dat întreaga dimensiune a valorii sale internaţionale, "Ave Maria" (la care Daniel Jinga i-a cedat galant locul la pupitru soţului artistei, Christoph Hebeisen) şi "Pre tine te lăudăm". Iar la final, apoteotic de-a dreptul, într-o montare spectaculoasă, Elena Moşuc şi Paul Surugiu-Fuego au interpretat în duet cel mai potrivit gen de lucrare pentru un asemenea concert, un fragment din musicalul "Fantoma de la operă" de Andrew Lloyd Webber.

Au fost aşadar în număr de trei invitaţii de marcă din acest remarcabil concert pop-simfonic, o premieră pentru Paul Surugiu-Fuego, neobosit, mereu în căutare de ceva nou. Este vorba de Elena Moşuc, Eugen Doga şi Jolt Kerestely, nemaivorbind de orchestra şi corul dirijate impecabil de Daniel Jinga. O Sală a Palatului arhiplină, public entuziast, tone de flori şi de ovaţii – într-un cuvânt un pariu câştigat.

Octavian URSULESCU

Mircea Drăgan: „Pianotronic"

Absolut remarcabilă regularitatea cu care compozitorul Mircea Drăgan editează, sub auspiciile Editurii Muzicale, caiete cu partituri ale celor mai cunoscute creaţii ale sale. Iată-ne ajunşi la caietul cu numărul 4, care se referă la lucrări instrumentale incluse pe CD-ul "Best of 4". Evident, toate piesele sunt semnate de Mircea Drăgan, doar la "Hip-Hop Nation" el a făcut apel la tânăra generaţie, adică la fiul său Alexandru, co-autor! Dintre lucrări se

detaşează "Classitronic" (piesă distinsă cu Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România în anul 2003), "Noapte şi zi", "Funky Time", "Vânt de toamnă", "E doar un..."blues"", precum şi impresionanta uvertură "Rock Time". Celor care îi cunosc mai puţin cariera prodigioasă, cu realizări ce ţin de istoria rock-ului, în cadrul formaţiilor Sideral, Mondial şi Romanticii, dar şi activitatea de regizor muzical (la TVR, dar şi în propriul studio), autorul le oferă un "Autoportret în doar câteva cuvinte", în care sunt enumerate şi distincţiile cucerite pe parcursul unei cariere de cinci decenii.

Dorin MANEA

Show pe Mătăsari

După fireasca întrerupere datorată pandemiei, organizatorii au revenit pe vechea stradă Mătăsari din Capitală, cu concerte care s-au înlănţuit timp de trei zile. De această dată (există o alternanţă în acest sens) a fost rândul doamnelor şi domniţelor să fie omagiate în titulatura evenimentului, aşa încât un foarte numeros public a luat cu asalt strada, fireşte blocată în serile festivalului "Femei pe Mătăsari 2022". În urma succesului repurtat la precedenta ediţie, formaţia Savoy a fost din nou invitată, fiind aşteptată cu nerăbdare de admiratori, nu neapărat nostalgici, ci şi mulţi tineri, la curent cu apariţiile TV şi albumele lansate de soţii Nistor la casa de discuri Eurostar. Iar Marian Nistor şi Dorina Paraschiv Nistor nu i-au dezamăgit, oferind bis după bis cu piesele de mare popularitate "Mulţumesc, iubită mamă!", "Frunza mea albastră", "Domnişoară,

Marian Nistor, Dorina Paraschiv Nistor

domnişoară", "Dorule, doruţule", "Într-un sat de pescari" sau "Luntrea". Marian Nistor se află în plină efervescenţă creatoare, editând de curând la Editura Muzicală un al patrulea volum de poezie şi pregătind lansarea în toamnă a nu mai puţin de cinci albume discografice!

Ştefan CHIRIACESCU

În amintirea lui Ion Dichiseanu

Simona Florescu

Puțini au fost actorii care să cânte muzică ușoară cu atâta talent ca Ion Dichiseanu și mai ales care să întreprindă turnee și să susțină concerte în această postură! A fost un artist complet, unic pentru noi toți – spectatori, familie, prieteni de o viață sau de scenă. Muzica, teatrul și filmul ne apropie și mențin în neuitare pe acei artiști care merită acest lucru. În această idee ne-am adunat la Adjud la prima ediție a festivalului "Ion Dichiseanu", o manifestare minunată având-i ca producători pe reputații organizatori, la Iași, de 13 ani, ai festivalului filmului românesc (asociația "Artis", director Andrei Giurgia), alături de primăria municipiului Adjud, primar Florin Nechifor, și firește de familia Dichiseanu. Atestat încă din 1433, orașul

Ioana Dichiseanu

Adjud din județul Vrancea nu numai că se mândrește cu numeroase personalități culturale născute aici, dar știe să le și cinstească. Astfel, casa de cultură ce a găzduit festivalul poartă numele lui Tudor Vornicu, iar o școală gimnazială pe cel al sopranei Angela Gheorghiu. Să nu-i uităm nici pe poeții Emil (în egală măsură actor de renume) și Dan Botta, pe Nelly Miricioiu, dar și pe Gheorghe Balș, Gelu Radu, Luigi Marțiș. Casa de cultură "Tudor Vornicu", renovată și dată "la cheie" cu numai două zile înainte de primul gong, a fost plină în cele trei zile de festival, cu proiecții de filme, spectacole de teatru, lansări de carte, expoziție de fotografii și mult-așteptate concerte. În fiecare seară a fost proiectat câte un lung-metraj din impresionanta filmografie a actorului, comentariile aparținându-i lui Laurențiu Damian, președintele UCIN, urmate fiind de discuții cu publicul. Au ținut să-l omagieze pe fostul lor coleg dispărut anul trecut, prin spectacole teatrale de excepție, actorii Catrinel Dumitrescu, Victoria Cociaș, Claudiu Bleonț sau regizorul Toma Enache.

Așteptată cu interes major a fost lansarea unui CD editat de casa de discuri Eurostar în memoria lui Ion Dichiseanu. "Amintește-ți clipa" se intitulează el și cuprinde melodii cântate de Ion Dichiseanu, dar și de fiica sa Ioana Dichiseanu, extrem de muzicală (duetul tată-fiică este emoționant) și de fosta câștigătoare a Trofeului de interpretare de la Mamaia, Simona Florescu . Se înțelege că toată lumea a ținut să aibă în colecția personală acest album,

Gabriel Dorobanțu

Paul Surugiu-Fuego

acestuia ocazia unei ultima întâlniri cu publicul de la Sala Palatului, în urmă cu câțiva ani). Simona Florescu, într-o dispoziție vocală și mai ales fizică de invidiat, i-a dedicat fostului ei soț toate cântecele ce i-au însoțit în viață. Puțină lume știe cât de înzestrată muzical este Ioana Dichiseanu, ar merita s-o ascultați cum interpretează dificile partituri din repertoriul fado. Fiica marelui actor a închis seara de gală cu un recital de mare încărcătură emoțională, terminând cu duetul de care am amintit, foarte bine realizat, însoțit de imagini tulburătoare puse la dispoziție de familie...

Ileana Popovici

pe care figurează la loc de cinste celebrul şlagăr al lui Radu Şerban cântat de neuitatul "Dichi", "Strada".

Iar apoteoza a fost atinsă în ultima seară, prin spectacolul excepțional de muzică uşoară oferit de Gabriel Dorobanțu, Paul Surugiu-Fuego, George Rotaru şi, se înțelege, de Simona Florescu Dichiseanu şi de Ioana Dichiseanu. Aplauze, ovații, emoții rare, lacrimi (mai ales atunci când Paul Surugiu-Fuego a interpretat "Casa părintească"), fiecare invitat evoluând de parcă l-ar fi avut pe "Dichi" alături pe scenă...Gabriel Dorobanțu, într-o formă vocală perfectă, ne-a purtat prin "gara mică" a Adjudului, iar George Rotaru ne-a reamintit că este un neîntrecut interpret de romanțe şi melodii romantice. Trebuie să subliniem apăsat că toți aceşti artişti au participat la festival "pro bono", din dragoste şi respect pentru "Dichi" (de altfel Paul Surugiu-Fuego i-a oferit

Ar fi benefic ca în toate localitățile din țară asemenea evenimente să aibă loc, cinstind memoria marilor artişti, prin implicare autorităților locale. Sunt vremuri grele, avem nevoie de momente de bucurie şi prea-plin sufletesc, aşa încât nu pot decât să-mi doresc că festivalul va continua, nu va muri ca multe alte asemenea demersuri frumoase! Ca o observație de final, nici un post de televiziune central n-a onorat evenimentul, semn că uitarea... (foto: Eduard Anton)

Ileana POPOVICI

Ion Dichiseanu: „Aminteşte-ți clipa"

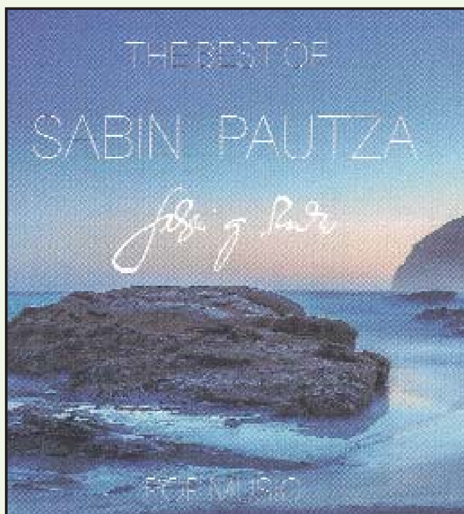
Casa de discuri Eurostar se dovedeşte a fi singura cu proiecte clare ce țin de valorificarea comorilor muzicale componistice şi interpretative ale muzicii uşoare româneşti! De această dată, iată, avem de-a face cu un album reamintindu-ne talentul muzical al neuitatului actor Ion Dichiseanu, plecat dintre noi anul trecut. Protagonistul dă viață singur unui număr de 7 din cele 12 piese ale CD-ului, albumul propunându-ne şi admirabile duete cu Simona Florescu Dichiseanu, fosta câştigătoare a Trofeului Mamaia în anii '80 şi cu fiica lor, Ioana Dichiseanu, extrem de muzicală. Fireşte, "cap de afiş" este

celebra melodie "Strada" de Radu Şerban, dar discul mai include şi alte compoziții ale acestuia, precum şi creații semnate de Temistocle Popa, Dumitru Lupu, Nicolae Caragia, Ion Aldea Teodorovici sau titluri internaționale. Realizarea tehnică este şi ea de mare calitate, cu o mărturie a actorului, dar şi cu, în booklet, aprecieri semnate de Marius Țeicu, Adrian Artene (cu un text excepțional, în care regăsim unele din creațiile memorabile ale lui Ion Dichiseanu), Paul Surugiu-Fuego, Titus Andrei, Octavian Ursulescu şi fireşte cele două femei atât de dragi inimii lui, Simona şi Ioana. Un disc al nostalgiilor, dar şi al primatului valorii. (**M. G.**)

Sabin Pautza: „The best of – pop music”

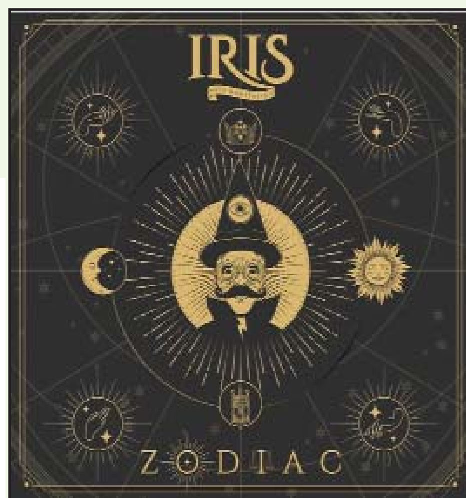
Consacrat la nivel internațional cu această grafie, Sabin Păuța a străbatut lumea cu talentu-i muzical ilustrat în diverse ipostaze: 26 de ani director de filarmonică în SUA, orchestrator (între altele pentru Leonard Bernstein), dirijor, muzicolog, compozitor, pianist şi organist, ca să nu mai spunem că, revenit de câțiva ani în căsuța de la țară, de lângă Reșița, a publicat două cărți de...bancuri, cea mai recentă împreună cu Florian Lungu! Albumul de față se referă strict la...”păcatele tinereții”, adică la creațiile de muzică uşoară scrise din 1966 până prin 1984. Absolvent al Conservatorului bucureştean în 1965, a fost solicitat să orchestreze în epoca respectivă de mulți compozitori importanți (l-a admirat şi a fost prieten cu Richard Oschanitzky), între care Temistocle Popa, Radu Şerban sau Aurel Giroveanu.

Latura creativă în domeniu s-a evidențiat mai întâi pe când era cadru didactic la Conservatorul din Iaşi, unde i-a avut studenți între alții pe Virgil Popescu şi pe câțiva dintre componenții formației Roşu şi Negru. Cele mai multe compoziții i le-a încredințat lui Cornel Constantiniu, pe atunci tânar actor la Teatrul Național din Iaşi, 7 din ele figurând pe discul de față, ce cuprinde 21 de melodii – între ele, “Un brad bătrân” (Premiul Juriului la concursul “Şlagăre în devenire”) sau “Vă mulțumesc”, cea din urmă înregistrare a solistului înainte ca boala să-l supună tot mai tare. Albumul include piese foarte reuşite, unele cu datele şlagărului, interpretate de Angela Ciochină, Eva Kiss, Carmen Rădulescu, Anca Parghel, Aurel Niamțu sau grupul vocal “Aurora”. În ultimii ani, Sabin Pautza s-a apropiat mult de romanță, fiind laureat al festivalului “Crizantema de aur” de la Târgovişte, unde anul acesta, la ediția a 55-a, va fi preşedinte al juriului la secțiunea de Creație. (**Dan CHIRIAC**)

IRIS (Nelu Dumitrescu): „Zodiac”

Le-am fost alături şi la precedentul disc („Lumea toată e un circ”, 2018, în aceeaşi regie MediaPro / Universal Music), nu puteam ignora nici invitația bateristului fondator Nelu Dumitrescu să le fiu alături. Ca şi data trecută, celălalt fondator, chitaristul Nuțu Olteanu, le-a fost aproape din Suedia la înregistrarea noilor compoziții. Nu au fost bani pentru aducerea sa la concertul de lansare din 23 mai (Berăria H), dar se anunță un eveniment aniversar de 48 de ani cu invitați (by the way, Nuțu va veni cu grupul său Guts & Grace să concerteze în România peste vară)! Ca şi în cuprinsul precedentului CD, grupul se reinventează pe calapodul metalului modern, ceea ce nu exclude melodia ori balada („Trecător”). Ideea a 12 piese sub egida zodiacului este salutară, textele Elizei Manda sunt pline de mesaje (că aşa-i la rock, de la mama lui), producția fiului Cristi Dumitrescu superbă şi actuală!

Totul s-a edificat amețitor, după jumătatea pandemiei, ideile fiind croşetate de Nelu şi Matei, apoi dezvoltate de restul găştii în câteva luni. Câteva piese au fost lansate cu videoclipuri ataşate, de fiecare dată punând în pagină şi versurile: „Trecător”, „Timp”, „Ergomaniac”, piesa titulară... O noutate ar fi prezența basistului Tibi Duțu, alături de tânărul chitarist Matei Cioacă, solistul Costi Sandu şi Relu Marin, claviaturistul din 2002 încoace. Personal, am dat de disc (şi am fost răvăşit) prin piesa „Flori de plumb” (compusă inițial în memoria celui de-al doilea război mondial, aceasta a fost modificată atunci când a început războiul din Ucraina, fantastic!). Şi Phoenix, la rândul lor, s-au reinventat de minune, cu o nouă generație de solişti şi instrumentişti, dar le lipseşte un disc cu noi compoziții, înregistrate în formula actuală. Însă Iris – Nelu Dumitrescu au făcut-o cu asupra de măsură, aruncând năvodul peste mai multe generații de melomani rock români, respect! De unde şi reportajul „Remix” la TVR 3, filmat la probele de sunet de la concert. Restul... nu e tăcere!

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Eduard ANTAL, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Ani-Rafaela CARABENCIOV, Cătălina CĂPĂȚÎNĂ, Lavinia COMAN, Teodora CONSTANTINESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, Andreea KISELEFF, David LAPADAT, Florian LUNGU, Marin MARIAN, Costin POPA, Mariana POPESCU, Sarah RIZESCU, Edward SAVA, Carmen STOIANOV, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x